

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI
MIASTA RYBNIKA DO 2020 ROKU
RAPORT KOŃCOWY

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	2
2. Metodyka badania	3
2.1. Cel badania.....	3
2.2. Przedmiot badania	3
2.3. Metody badawcze	4
2.4 Model zarządzania programem.....	5
2.5 Trudności z pozyskiwaniem danych i wdrażaniem programu	5
2.6 Oznaczenia w tabelach	6
3. Analiza osiągniętych wskaźników według podziału na sfery za lata 2015 — 2020.....	7
3.1. Sfera społeczna	7
3.2. Sfera infrastrukturalna i przestrzenna.....	59
3.3. Sfera środowiskowa	75
3.4. Sfera gospodarcza	83
4. Działania na podobszarach rewitalizacji	100
4.1. Boguszowice Osiedle	100
4.2. Chwałowice.....	101
4.3. Niedobczyce	102
4.4. Niewiadom	104
4.5. Paruszowiec-Piaski.....	105
4.6. Śródmieście	107
5. Projekty rewitalizacyjne	110
5.1. Rewitalizacja miasta – nowa energia rybnickiej tradycji.....	110
5.2. reWITA.....	111
5.3. 3R Rodzina Rozwój Rybnik.....	114
6. Partycypacja społeczna, działania animacyjno-aktywizacyjne	115
7. Dziedzictwo kulturowe	117
7.1. Zabytkowa Kopalnia Ignacy	117
7.2. Zespół szpitalny Juliusz	118
7.3. Edukacja regionalna.....	120
8. Analiza realizacji podstawowych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych	123
9. Podsumowanie i rekomendacje	159

1. Wprowadzenie

W dniu 14 grudnia 2017 roku uchwałą nr 662/XLIII/2017 Rady Miasta Rybnika przyjęty został Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku (dalej zwany LPR lub Programem). Dokument ten zakładał podjęcie kompleksowych działań, których celem było wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. Realizowany był w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Przełożyło się to na działania skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji.

Program opracowany został zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 — 2020, z założeniami krajowej i regionalnej polityki rozwoju, jak również z lokalną polityką rozwoju, określoną w Strategii Zintegrowanego Rozwoju Miasta Rybnika do roku 2020, oraz z innymi dokumentami stanowiącymi o rozwoju przestrzenno-gospodarczym miasta, w tym m.in. ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Rybnika, z Polityką Społeczną Miasta Rybnika 2023+, oraz z Polityką Mieszkaniową Miasta Rybnika 2023+. Wykaz dokumentów, które posłużyły do wypracowania założeń, zawarte są w LPR na s. 10-20.

Program ten uzyskał pozytywną opinię i ocenę Ministerstwa Rozwoju, jak również Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w Katowicach, pełniącego funkcję Instytucji Zarządzającej Regionalnym Program Operacyjnym Województwa Śląskiego. Został także wpisany do wykazu Programów Rewitalizacji, co nastąpiło z dniem 22 grudnia 2017 roku. Wykaz ten prowadzony jest przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w Katowicach. Ujęcie LPR w wykazie było warunkiem koniecznym ubiegania się o środki unijne w ramach programu RPO WSL 2014 — 2020. Dokument ten stanowił kontynuację wcześniejszych programów, realizowanych w latach 2004 — 2006 oraz 2007 — 2013.

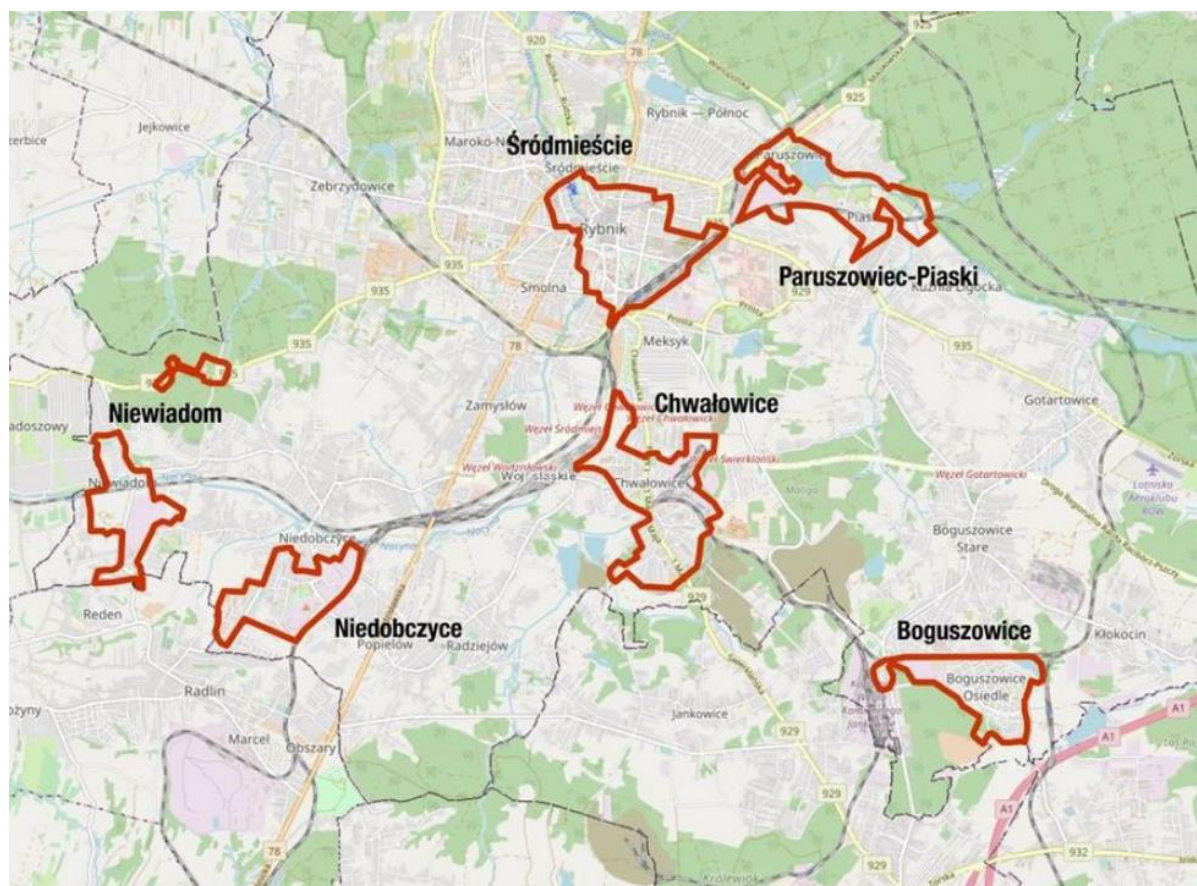
2. Metodyka badania

2.1. Cel badania

Celem raportu jest podsumowanie i ocena zrealizowanych dotychczas działań rewitalizacyjnych na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji, analiza wskaźników oraz metod zarządzania procesem w celu sformułowania wniosków i rekomendacji.

2.2. Przedmiot badania

Przedmiotem opracowania jest proces rewitalizacyjny prowadzony w Mieście Rybnik w okresie od 2015 r. do 2020 r. Raport stanowi opis działań oraz monitoring danych z okresu obowiązywania LPR. Działania rewitalizacyjne wdrażane były na podobszarach, na których zdiagnozowane zostały negatywne zjawiska społeczne o dużym nasileniu, współwystępujące z niekorzystnymi sytuacjami w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, gospodarczej, środowiskowej i technicznej. Zaliczone do nich zostały określone fragmenty dzielnic: Boguszowice Osiedle, Chwałowice, Niedobczyce, Niewiadom, Paruszowiec-Piaski oraz dzielnica Śródmieście. Podobszary te odznaczają się największą w skali miasta koncentracją zjawisk negatywnych. Zasięg poszczególnych podobszarów został przedstawiony na poniższej mapie:

Rys. 1. Obszar rewitalizacji w Rybniku; opracowanie własne

2.3. Metody badawcze

Podstawą opracowania raportu są dokumenty i analizy opracowywane na potrzeby wdrażania Programu, realizowane projekty i ich sprawozdania, dane pozyskane z bazy GUS, a także dokumenty strategiczne miasta, sprawozdania finansowe i raporty o stanie miasta.

W trakcie opracowywania raportu wykorzystano zgromadzone materiały własne, przeprowadzono wywiady i wizje lokalne, pozyskano dane z wydziałów, jednostek organizacyjnych i innych podmiotów zaangażowanych w rewitalizację dzielnic Rybnika. Raport uwzględnia procesy, które zachodziły w okresie wdrażania LPR. Część z nich nie została zakończona z dniem 31 grudnia 2020 r. Z uwagi na ciągłość działań rewitalizacyjnych, ich kompleksowość, jak i koncentrację na określonym obszarze, niektóre procesy w sposób naturalny uległy wydłużeniu, niektóre zadania zostały zmodyfikowane zależnie od potrzeb, a inne nie zostały zrealizowane z uwagi na bezzasadność w kontekście zachodzących zmian.

W raporcie prezentowane są dane dotyczące w głównej mierze całych dzielnic. Jest tak z uwagi na brak dostępnych źródeł informacji dla podobszarów na takim

poziomie szczegółowości, który mógłby uwzględnić ulice. Opracowano również karty monitoringu poszczególnych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych. Część zadań jest w trakcie realizacji.

Analiza zrealizowanych działań i stopnia realizacji każdego założonego w programie celu obejmuje porównanie danych ilościowych dotyczących wskaźników, mających na celu zdiagnozowanie konkretnych problemów oraz monitoring zachodzących zmian w stosunku do ich stanu wyjściowego. Pozwoli to ustalić, czy przeprowadzone działania były należyte i skuteczne, oraz czy konieczna będzie korekta w nowym programie.

2.4 Model zarządzania programem

Zarządzanie procesem rewitalizacji oraz wdrażanie Programu Rewitalizacji realizowane było na podstawie istniejących struktur organizacyjnych Miasta, a więc poprzez jednostki Urzędu Miasta Rybnika, które mają doświadczenie w zakresie przygotowania oraz wdrażania projektów i przedsięwzięć o charakterze rewitalizacyjnym i prorozwojowym, zarówno w sferze infrastrukturalnej, jak i społecznej. Na przestrzeni lat zarządzanie LPR-em w strukturze organizacyjnej Urzędu Miasta ulegało zmianie. Aktualnie za koordynację działań rewitalizacyjnych oraz opracowanie niniejszego raportu odpowiada Wydział Rozwoju.

Szczególną rolę w procesie wdrażania programu pełniły organizacje pozarządowe. Mają one duże doświadczenie w realizacji przedsięwzięć wspierających mieszkańców na obszarach problemowych. Współdziałanie podmiotów z różnych obszarów pozwoliło na realizację zintegrowanych i kompleksowych działań na wyznaczonych terenach.

2.5 Trudności z pozyskiwaniem danych i wdrażaniem programu

Pierwsze prace związane z opracowaniem LPR-a zostały podjęte w 2015 roku, natomiast stosowny dokument został uchwalony przez Radę Miasta w 2017 r. W Programie, w rozdziale „Diagnoza sytuacji”, przyjęte zostały dane, które obrazują sytuację społeczno-gospodarczą na danym obszarze problemowym. Proces ich zbierania na potrzeby monitoringu pokazał jednak, że ze względu na indywidualne ograniczenia, wynikające ze specyfiki podmiotu, który dysponuje określonymi informacjami, nie jest możliwa ich agregacja na poziomie danego obszaru problemowego.

Dane te dostępne są na poziomie całej dzielnicy bądź nawet większego terenu, co ma znaczący wpływ na ocenę realizacji Programu w poszczególnych obszarach. Ponadto znaczący wpływ na problemy w zbieraniu i agregacji danych związany jest z brakiem spójnego systemu teleinformatycznego. System taki pozwoliłby na systematyczne gromadzenie danych na potrzeby monitoringu wskaźników i tworzenia raportów. Rekomenduje się jego opracowanie na potrzeby nowego Programu.

2.6 Oznaczenia w tabelach

We wszystkich tabelach przez „Obszar 1” należy rozumieć podobszar rewitalizacji znajdujący się w dzielnicy Boguszowice Osiedle; przez „Obszar 2” należy rozumieć podobszar rewitalizacji znajdujący się w dzielnicy Chwałowice; przez „Obszar 3” należy rozumieć podobszar rewitalizacji znajdujący się w dzielnicy Niedobczyce; przez „Obszar 4” należy rozumieć podobszar rewitalizacji znajdujący się w dzielnicy Niewiadom; przez „Obszar 5” należy rozumieć podobszar rewitalizacji znajdujący się w dzielnicy Paruszowiec-Piaski; przez „Obszar 6” należy rozumieć podobszar rewitalizacji znajdujący się w dzielnicy Śródmieście.

3. Analiza osiągniętych wskaźników według podziału na sfery za lata 2015 – 2020

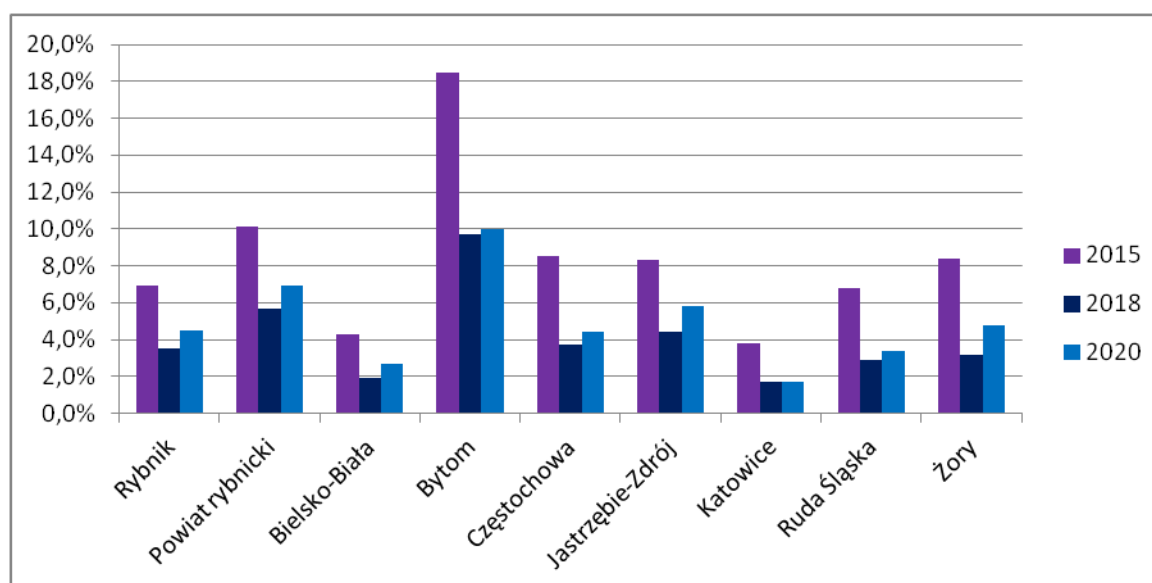
3.1. Sfera społeczna

Analiza wskaźników odnoszących się do zaobserwowanych negatywnych zjawisk społecznych na obszarach objętych programem rewitalizacji objęła zagadnienia takie jak bezrobocie, poziom ubóstwa, przestępczość, zmiany demograficzne oraz inne problemy i dysfunkcje społeczne łączące się m.in. z uzależnieniami, bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz niepełnosprawnością. Niektóre dane ze względów proceduralnych oraz sposobu ich przetwarzania (możliwość wygenerowania jedynie pod koniec danego roku) mogą odbiegać od pierwotnie zakładanego w LPR sposobu ich zbierania i analizowania. Wyniki analizy przedstawione zostały za pomocą wykresów oraz tabel obejmujących dany zakres tematyczny (wszystkie wskaźniki dotyczące danego zagadnienia).

3.1.1. Bezrobocie

Na koniec 2020 roku stopa bezrobocia w Rybniku wyniosła niewiele ponad 4% i była znacząco niższa od stopy bezrobocia dla całego powiatu rybnickiego, województwa, a także kraju. Na przestrzeni lat 2015-2020 zauważalny jest znaczący spadek stopy bezrobocia zarówno w mieście, jak i w odniesieniu do powiatu czy województwa.

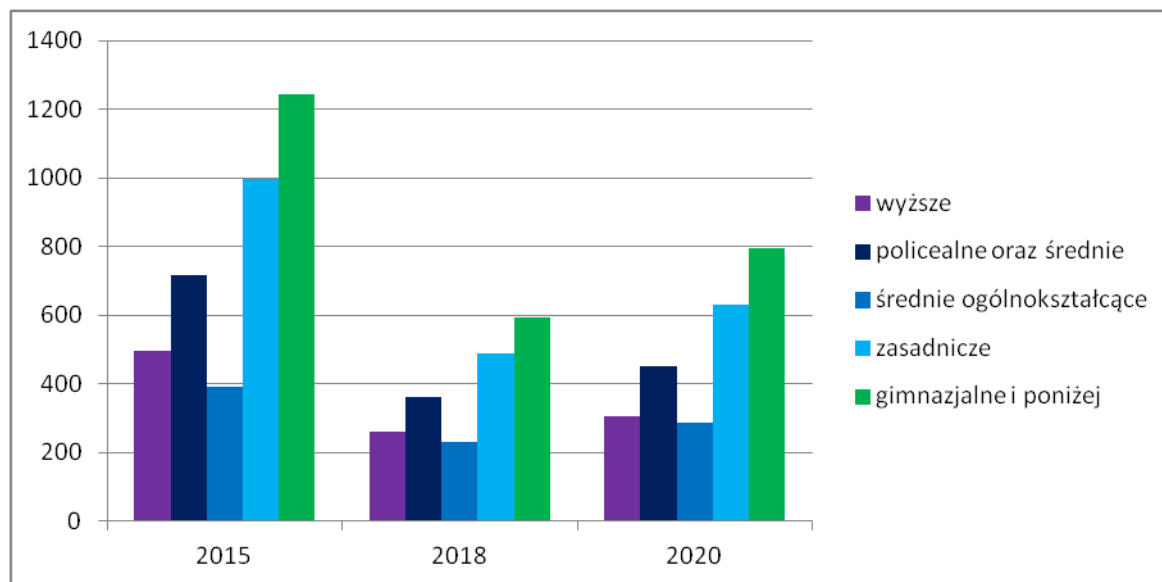
Wykres 1. Stopa bezrobocia w Rybniku, powiecie rybnickim, Bielsku-Białej, Bytomiu, Częstochowie, Jastrzębie-Zdroju, Katowicach, Rudzie Śląskiej i Żorach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Struktura bezrobotnych ze względu na wykształcenie w zasadzie pozostaje niezmienna. Nadal wśród bezrobotnych przeważają osoby z najniższym wykształceniem, najmniej z kolei jest osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, a następnie z wykształceniem wyższym.

Wykres 2. Struktura bezrobotnych ze względu na wykształcenie w Rybniku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Poniższa tabela pokazuje, że, porównując rok 2015 z rokiem 2020, bezrobocie maleje nie tylko na tle całego miasta, ale również dzielnic, w których znajdują się obszary objęte rewitalizacją. Sytuacja ogólnoswiatowa związana z pandemią koronawirusa wpłynęła na spowolnienie aktywności gospodarczej, co również miało wpływ na rybnickie dzielnice. Z tego właśnie powodu zaobserwowano spadek liczby przedsiębiorców zaangażowanych w aktywizację osób bezrobotnych. Mimo zadowalających wyników dotychczasowych działań zapobiegających problemowi bezrobocia należy kontynuować politykę przeciwstawiania się zjawiskom niepodejmowania i nieposiadania pracy przez osoby zamieszkujące dzielnice objęte monitoringiem i działaniami rewitalizacyjnymi.

Tabela 1. Zestawienie danych dotyczących wskaźników odnoszących się do problemu bezrobocia

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
Wskaźnik rezultatu 12 Liczba/Udział bezrobotnych w ludności ogółem	2015	3844/ 2,8%	506/ 4,6%	226/ 2,9%	412/ 3,3%	212/ 4,4%	272/ 5,8%	227/ 2,9%	↓	Tak/Spadek Dane za lata 2018 i 2020 odnoszą się tylko do obszaru rewitalizacji
	2018	1936/ 1,4%	234/ 2,1%	102/ 1,5%	142/ 1,1%	10/ 0,2%	119/ 2,5%	106/ 1,4%		
	2020	2 469/ 1,9%	286/ 2,8%	132/ 1,9%	140/ 1,2%	20/ 0,3%	113/ 2,5%	134/ 1,9%		
Cel 4, pkt. 12	2015	27,54	46,06	29,4	32,77	44,39	57,82	28,78	↓	Tak/spadek
	2018	13,96	21,39	14,96	11,42	2,17	25,05	14,45		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	2020	19,08	28,34	18,96	11,59	4,43	25,45	19,35		
Cel 4, pkt. 13 Liczba osób bezrobotnych w wieku do 25 roku życia w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	2015	4,6	10,74	4,42	5,25	8,17	7,23	2,79	↓	Tak/spadek Dane za lata 2018 i 2020 odnoszą się tylko do obszaru rewitalizacji
	2018	1,6	2,86	1,51	1,85	0	2,74	1,27		
	2020	2,4	3,67	2,59	1,16	0,89	2,48	1,73		
Cel 4, pkt. 14	2015	8,57	24,84	14,83	16,23	22,61	32,95	12,42	↓	Tak/spadek

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	2018	4,95	13,34	6,45	6,43	1,95	12,42	8,45		Dane za lata 2018 i 2020 odnoszą się tylko do obszaru rewitalizacji
	2020	7,56	12,78	6,89	5,71	2,22	12,39	8,38		
Wskaźnik produktu 6 Liczba przedsiębiorców zaangażowanych w aktywizację osób bezrobotnych	2015	642	20	22	30	13	17	137	–	Spadek
	2018	709	20	14	18	4	15	130		
	2020	367	8	3	12	2	7	71		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
Wskaźnik produktu 8 Liczba udzielonych porad osobom bezrobotnym i innym w ramach realizowanych projektów	2015	236 (PUP) 208 (OPS)	11/ 26	6/ 8	17/ 31	7/ 58	5/ 79	15/ 6	–	Spadek (za wyjątkiem udzielonych przez OPS porad w dzielnicy Boguszowice Osiedle, gdzie nastąpił wzrost)
	2018	200 (PUP) 79 (OPS)	14/ 33	9/ 2	11/ 19	2/ 7	3/ 16	11/ 2		
	2020	110 (PUP) 100 (OPS)	7/ 50	4/ 7	8/ 10	0/ 17	2/ 10	7/ 6		
Wskaźnik produktu	2015	141/ 164	141/ 17	141/ 6	141/ 19	141/ 8	141/ 7	141/ 8	–	Spadek (wynika to

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
10 Liczba zorganizowanych szkoleń/liczba uczestników	2018	104/ 99	104/ 7	104/ 5	104/ 7	104/ 0	104/ 2	104/ 6		z niskiej stopy bezrobocia i mniejszego zapotrzebowania na takie usługi)
	2020	40/ 72	40/ 22	40/ 6	40/ 11	40/ 0	40/ 7	40/ 5		
Wskaźnik rezultatu 4 Liczba osób długotrwale bezrobotnych podejmujących pracę	2015	819	116	31	74	27	40	40	–	Spadek
	2018	474	50	5	23	3	25	12		
	2020	220	28	6	18	1	15	13		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
Wskaźnik monitorowania zmiany sytuacji 6 Przyznanie pomocy z powodu bezrobocia (ilość rodzin/ ilość osób w rodzinach)	2015	1 418/ ---	294/ 825	95/ 284	126/ 366	104/ 241	151/ 466	88/ 234	↓	Tak/ spadek
	2018	888/ ---	159/ 459	50/ 134	108/ 316	64/ 145	104/ 276	44/ 127		
	2020	680/ 1 590	101/ 258	26/ 64	98/ 248	66/ 130	62/ 147	50/ 119		
Wskaźnik monitorowania zmiany sytuacji 15 Bezrobotni ogółem na 100 mieszkańców	2015	2,75	4,6	2,94	3,28	4,44	5,78	2,88	↓	Tak/ spadek
	2018	1,39	2,23	1,4	1,14	0,22	2,51	1,44		
	2020	1,9	2,83	1,9	1,16	0,27	2,55	1,94		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
Wskaźnik monitorowania zmiany sytuacji 16 Niepełnosprawni bezrobotni na 100 mieszkańców	2015	0,2	0,31	0,14	0,16	0,25	0,49	0,29	↓	Tak/ spadek (za wyjątkiem obszaru Chwałowice, gdzie zanotowano niewielki wzrost)
	2018	0,11	0,21	0,11	0,09	0	0,19	0,15		
	2020	0,13	0,17	0,16	0,11	0,01	0,23	0,13		
Wskaźnik monitorowania zmiany sytuacji 17 Absolwenci bezrobotni na 100 mieszkańców	2015	0,18	0,26	0,18	0,21	0,38	0,30	0,26	↓	Tak/ spadek
	2018	0,05	0,05	0,03	0,03	0	0,06	0,05		
	2020	0,06	0,06	0,07	0,01	0,03	0,02	0,06		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
Wskaźnik monitorowania zmiany sytuacji 18 Długotrwale bezrobotni na 100 mieszkańców	2015	0,86	2,48	1,48	1,62	2,26	3,30	1,24	↓	Tak/ spadek Dane za lata 2018 i 2020 odnoszą się tylko do obszaru rewitalizacji
	2018	0,5	1,33	0,65	0,64	0,20	1,24	0,85		
	2020	0,76	1,28	0,69	0,57	0,13	1,24	0,84		
Wskaźnik monitorowania zmiany sytuacji 19 Kobiety bezrobotne na 100 mieszkańców	2015	1,7	2,91	1,95	2,03	2,64	3,47	1,48	↓	Tak/ spadek
	2018	0,96	1,73	0,96	0,83	0,09	1,62	0,86		
	2020	1,14	1,87	1,24	0,75	0,15	1,53	1,07		
Wskaźnik	2015	0,6	1,81	1,01	1,07	1,42	2,17	0,66	↓	Tak/

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
monitorowania zmiany sytuacji 20 Kobiety długotrwale bezrobotne na 100 mieszkańców	2018	0,38	1,11	0,48	0,50	0,09	0,99	0,48		Spadek Dane za lata 2018 i 2020 odnoszą się tylko do obszaru rewitalizacji
	2020	0,5	0,97	0,49	0,41	0,07	0,81	0,40		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Rybniku oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Rybniku

3.1.2. Ubóstwo i inne problemy społeczne

W badanym okresie nastąpił wzrost liczby osób korzystających ze świadczeń Ośrodka Pomocy Społecznej w analizowanych dzielnicach, z wyjątkiem dzielnic Chwałowice i Paruszowiec-Piaski, gdzie zaobserwowano spadek liczby beneficjentów. Wzrost ten w badanych dzielnicach nie jest związany z rosnącym ubóstwem, te bowiem zmalało na obszarze całego miasta, lecz ze wzrostem udzielanej pomocy ze strony OPS, którego wachlarz świadczeń jest szerszy niż na etapie tworzenia LPR-a. Świadczy o tym fakt, że w samym roku 2020 funkcjonowały aż trzy nowe programy skierowane do grup defaworyzowanych i problemowych. Sam wskaźnik monitorujący przyznanie pomocy z powodu ubóstwa pokazuje, że zarówno we wszystkich sześciu dzielnicach, jak i w całym mieście przyznano tej pomocy mniej.

W ramach Programu przyjęto oczekiwaną zmianę wartości wskaźnika, tj. wzrost liczby osób starszych otrzymujących wsparcie oraz spadek liczby dodatków mieszkaniowych, co udało się zrealizować dla wszystkich dzielnic w przypadku dodatków mieszkaniowych oraz dla czterech z sześciu dzielnic w przypadku pomocy osobom starszym. Ponadto nastąpił spadek liczby osób, którym przyznano pomoc z powodu alkoholizmu oraz z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w przypadku rodziny niepełnej. Zmalała też liczba osób korzystających z funduszu alimentacyjnego, z wyjątkiem dzielnicy Śródmieście. W tym przypadku nastąpił również wzrost wskaźnika w skali całego miasta.

Tabela 2. Zestawienie danych dotyczących wskaźników odnoszących się do problemu ubóstwa oraz innych problemów społecznych

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
Cel 4, pkt. 11 Liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w przeliczeniu na 1000 osób	2015	25,9	42	19,4	17,9	40,1	54,3	22	↓	Nie/wzrost (za wyjątkiem dzielnic Niewiadom i Paruszowiec-Piaski, gdzie zanotowano spadek)
	2018	23,30	31,7	15,1	20,6	35,8	47	19,1		
	2020	25,17	46,47	20,25	26,75	31,01	48,65	35,67		
Wskaźnik rezultatu 5	2015	-----	454/ 448	152/ 147	220/ 201	186/ 174	240/ 211	172/ 166	—	Wzrost (oprócz dzielnic Chwałowice, Paruszowiec-
Liczba osób i rodzin	2018	-----	326/ 316	108/ 106	249/ 228	161/ 158	204/ 186	141/ 135		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
otrzymujących wsparcie z systemu pomocy społecznej	2020	-----	469/ 449	141/ 138	323/ 297	233/ 225	216/ 202	247/ 243		Piaski, gdzie zanotowano spadek liczby osób korzystających z tego rodzaju pomocy)

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
Wskaźnik rezultatu 7 Liczba osób starszych otrzymujących wsparcie	2015	-----	140	30	86	57	85	71	–	Wzrost (z wyjątkiem dzielnic Boguszowice Osiedle i Paruszowiec-Piaski, gdzie zanotowano spadek liczby osób otrzymujących ten rodzaj wsparcia)
	2018	-----	136	39	103	67	96	70		
	2020	-----	118	41	91	58	61	94		
Wskaźnik	2015	1 796/ ---	331/ 861	102/ 293	159/ 457	138/ 310	172/ 493	113/ 271	↓	Tak/ spadek

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
monitorowania zmiany sytuacji 9	2018	1410/ ---	198/ 475	60/ 147	154/ 412	120/ 232	134/ 304	88/ 193		
Przyznanie pomocy z powodu ubóstwa (ilość rodzin/osób w rodzinach)	2020	1 203/ 2 359	154/ 323	45/ 87	149/ 345	103/ 169	110/ 246	88/ 179		
Wskaźnik monitorowania zmiany sytuacji 13	2015	8,36	8,98	3,59	3,31	3,95	6,55	3,73	↓	Tak/ spadek (za wyjątkiem dzielnicy Śródmieście, gdzie nastąpił niewielki wzrost)
Dodatki mieszkaniowe na 100 mieszkańców	2018	6,88	6,69	2,74	3,27	3,73	5,37	2,18		
	2020	5,58	6,35	2,51	2,53	3,35	4,01	3,74		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
Wskaźnik monitorowania zmiany sytuacji 2	2015	345/ ---	52/ 106	15/ 33	40/ 81	27/ 35	36/ 83	11/ 21	↓	Tak/spadek (z wyjątkiem dzielnicy Śródmieście, dzielnica Niewiadom bez zmian)
Przyznanie pomocy z powodu alkoholizmu (ilość rodzin/osób w rodzinach)	2018	315/ ---	26/ 63	10/ 26	42/ 82	24/ 27	27/ 76	12/ 16		
	2020	265/ 391	26/ 40	7/ 11	30/ 57	27/ 35	30/ 50	18/ 24		
Wskaźnik monitorowania zmiany sytuacji 3	2015	196/ 1124	40/ 236	16/ 96	21/ 122	18/ 96	27/ 159	9/ 43	↓	Nie/wzrost (za wyjątkiem dzielnic)

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
Przyznanie pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – rodzina wielodzietna (ilość rodzin/osób w rodzinach)	2018	172/927	30/ 163	9/ 46	29/ 164	16/ 89	18/ 95	8/ 44		Boguszowice Osiedle oraz Chwałowice, gdzie zanotowano spadek, a także Niewiadom, gdzie zaobserwowano nieznaczny spadek ilości osób przy tej samej ilości rodzin)
	2020	266/ 1 423	38/ 191	10/ 52	43/ 237	18/ 89	35/ 185	22/ 115		
Wskaźnik monitorowania	2015	485/ 1 611	122/ 439	50/ 162	47/ 162	31/ 98	43/ 169	42/ 128	↓	Tak/ spadek

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
zmian sytuacji 4 Przyznanie pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – rodzina niepełna (ilość rodzin/ osób w rodzinach)	2018	361/ 1 144	73/ 247	27/ 84	44/ 143	27/ 82	29/ 99	18/ 60		
	2020	276/ 881	48/ 158	16/ 54	43/ 126	19/ 54	23/ 85	15/ 52		
Wskaźnik monitorowania	2015	1 055/ ---	88/ 298	36/ 79	22/ 71	117/ 296	94/ 317	60/ 131	↓	Tak/spadek (z wyjątkiem

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
zmiany sytuacji 5	2018	970/ ---	42/159	18/45	123/363	86/205	73/209	29/63		dzielnicy Niedobczyce, gdzie zanotowano znaczący wzrost wartości wskaźnika)
Przyznanie pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (ilość rodzin/osób w rodzinach)	2020	684/ 1 640	23/ 77	19/ 50	124/ 341	79/ 200	61/ 161	31/ 66		
Wskaźnik monitorowania	2015	972/ ---	165/413	66/165	102/253	59/107	67/170	83/149	↓	Tak/ spadek

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
zmiany sytuacji 7 Przyznanie pomocy z powodu długotrwałej choroby (ilość rodzin/ ilość osób w rodzinach)	2018	970/ ---	133/ 262	62/ 128	119/ 290	81/ 142	58/ 123	78/ 112		(z wyjątkiem dzielnic Niewiadom i Śródmieście, gdzie zanotowany został wzrost ilości osób korzystających z pomocy)
	2020	1006/ 1762	132/ 240	49/ 96	138/ 239	64/ 110	69/ 153	102/ 156		
Wskaźnik monitorowania zmiany sytuacji 8 Przyznanie pomocy	2015	1013/ ---	190/ 481	60/ 145	82/ 196	54/ 11	84/ 246	74/ 134	↓	Nie/ wzrost (z wyjątkiem dzielnicy Boguszwice Osiedle, gdzie
	2018	988/ ---	146/ 316	51/ 91	100/ 245	56/ 100	91/ 207	76/ 111		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
z powodu niepełnosprawności (liczba rodzin/ osób w rodzinach)	2020	885/ 1 546	160/ 245	83/ 116	202/ 335	69/ 107	112/ 200	153/ 192		zanotowano spadek)
Wskaźnik monitorowania zmiany sytuacji 12 Fundusz alimentacyjny na 100 mieszkańców	2015	0,44	2,07	1,27	0,72	0,10	1,98	0,93	↓	Tak/ spadek (za wyjątkiem dzielnicy Śródmieście, gdzie nastąpił wzrost)
	2018	0,39	1,91	1,15	0,63	0,04	1,62	0,85		
	2020	0,78	1,64	0,96	0,63	0	1,51	1,04		
Cel 4, pkt. 15 Liczba nowych usług	2015	1	1	1	1	1	1	1	↑	Tak/wzrost

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
opiekuńczych, terapeutycznych, integracyjnych skierowanych do grup defaworyzowanych i problemowych	2018	2	2	2	2	2	2	2		
	2020	3	3	3	3	3	3	3		
Wskaźnik produktu 3	2015	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	–	Brak danych
Liczba mieszkań dostosowanych do osób starszych	2018	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
	2020	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----		

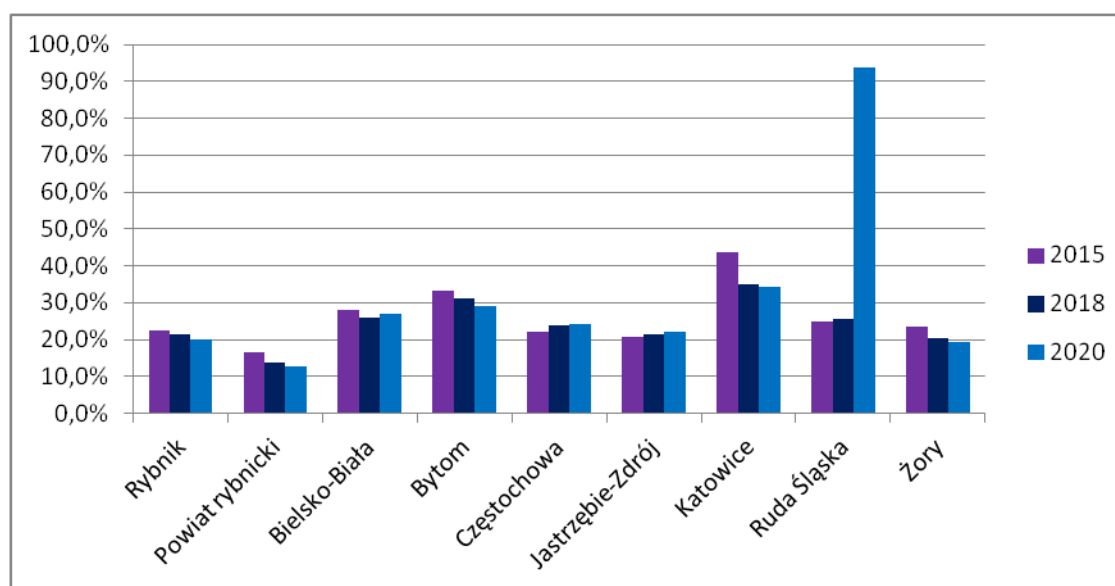
Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
Wskaźnik rezultatu 10 Poprawa oceny jakości życia	2015	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	—	Odstąpiono od przeprowadzenia badania wskaźnika
	2018	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
	2020	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Rybniku. W tabeli „-----”, oznacza brak danych lub dane niekompletne

3.1.3. Bezpieczeństwo

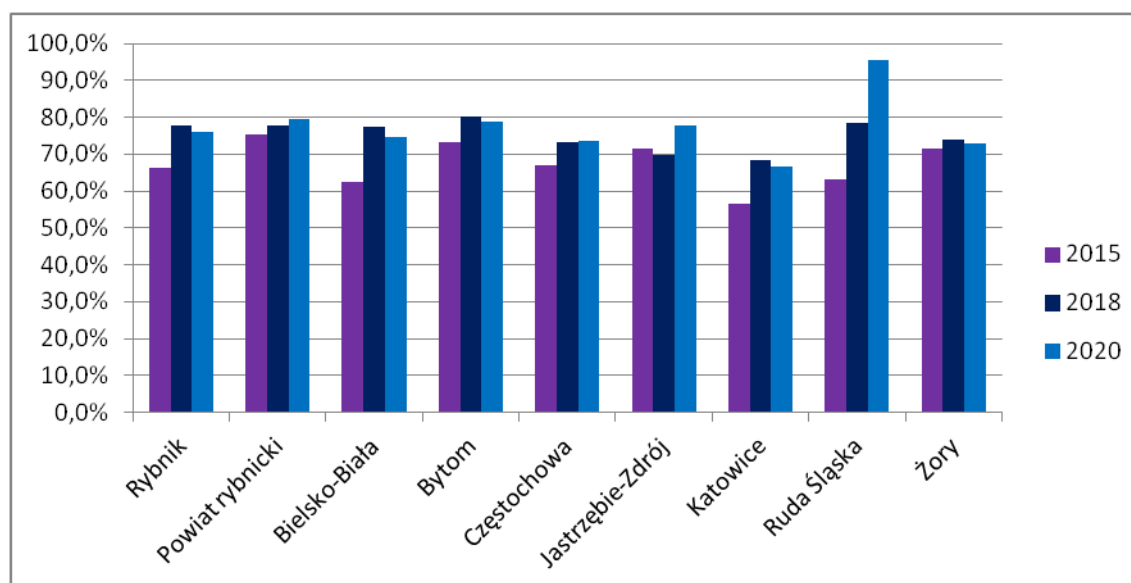
Na podstawie poniższych danych można stwierdzić, że Rybnik na tle regionu jest miastem bezpiecznym. Liczba przestępstw maleje w kolejnych latach, natomiast ich wykrywalność jest bardzo wysoka i nastąpiła jej poprawa w stosunku do roku 2015.

Wykres 3. Przestępstwa na 1000 mieszkańców w Rybniku, powiecie rybnickim, Bielsko-Białej, Bytomiu, Częstochowie, Jastrzębiu-Zdroju, Katowicach, Rudzie Śląskiej i Żorach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Wykres 4. Wykrywalność sprawców przestępstw w Rybniku, powiecie rybnickim, Bielsku-Białej, Bytomiu, Częstochowie, Jastrzębiu-Zdroju, Katowicach, Rudzie Śląskiej i Żorach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Poniższa tabela przedstawia lokalizację wybranych zdarzeń naruszania porządku publicznego. Największa koncentracja zdarzeń i interwencji Straży Miejskiej występuje na terenie Śródmieścia, które to najbardziej narażone jest na występowanie zjawisk negatywnych. Funkcjonariusze Straży Miejskiej interweniowali najczęściej w sprawie nieprawidłowego postępu pojazdów, zakłócania ciszy i porządku publicznego oraz spożywania alkoholu w miejscu zabronionym. Powodem tego jest centralne położenie dzielnicy w układzie przestrzennym miasta, powodujące koncentrację na jej terenie szlaków komunikacyjnych, przestrzeni i instytucji publicznych, jak również usług i wszelkich wydarzeń organizowanych w skali miasta. Uczestnikami wydarzeń zanotowanych przez strażników na tym obszarze nie byli jednak, w większości przypadków, mieszkańcy tej dzielnicy, lecz osoby zamieszkujące inne dzielnice, czy też miejscowości ościennie względem miasta.

Jednakże liczba zdarzeń naruszania porządku publicznego wyraźnie zmalała na całym obszarze rewitalizacji na przestrzeni lat 2018 i 2020. Największą poprawę odnotowano w dzielnicy Boguszowice Osiedle, gdzie liczba wykroczeń zmalała ponad dwukrotnie. Największa poprawa zauważalna jest tam w sferze niedozwolonego spalania odpadów w piecach oraz nieprawidłowego postępu

pojazdu; ponadto nie przyjęto ani jednego zgłoszenia związanego z nietrzeźwością, gdzie w roku 2018 zgłoszeń takich było sześć. W dzielnicy Chwałowice interwencji związanych z nietrzeźwością również było mniej, lecz wzrosło w sposób nieznaczny spożywanie alkoholu w miejscu niedozwolonym.

Problem z nietrzeźwością i ze spożywaniem alkoholu w miejscu niedozwolonym wzrósł za to w Śródmieściu, jednak pozostałe negatywne zjawiska uległy tam zmniejszeniu lub pozostały na takim samym poziomie (tak było w przypadku kradzieży). Ponadto, poza dzielnicą Śródmieście, nie odnotowano zgłoszeń związanych z kradzieżami.

Tabela 3. Ochrona porządku publicznego – zgłoszenia przyjęte przez Straż Miejską w Rybniku w 2018 i 2020 roku

Dzielnica	Błędny postój pojazdu		Nietrzeźwy		Zakłócenie ciszy, spokoju, porządku publicznego i spoczynku nocnego		Spożywanie alkoholu w miejscu zabronionym		Niszczenie mienia należącego do miasta		Kradzież przedmiotu		Przestępstwo (rozbój, pobicie, kradzież)		Spalanie odpadów w piecu CO		Łącznie		Łącznie na 1000 mieszkańców	
	2018	2020	2018	2020	2018	2020	2018	2020	2018	2020	2018	2020	2018	2020	2018	2020	2018	2020	2018	2020
Boguszowice Osiedle	18	5	6	0	21	19	3	3	0	0	0	0	0	0	36	9	85	36	8	3,75
Chwałowice	105	111	17	3	47	36	10	12	2	1	0	0	0	0	46	35	227	198	31,16	28,44

Niedobczyce	46	32	16	10	103	59	27	14	4	3	0	0	0	0	96	72	292	190	23,49	15,73
Niewiadom	16	24	8	3	42	24	9	3	3	1	0	0	0	0	33	23	111	78	24,08	17,28
Paruszowiec- Piaski	42	32	7	4	54	67	20	19	4	1	0	0	0	1	147	46	274	170	57,68	38,29
Śródmieście	1583	1130	160	213	1046	874	912	935	55	28	17	17	19	6	127	81	3919	3284	534,14	474,22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Straży Miejskiej w Rybniku

W poniższej tabeli możemy zaobserwować dane dotyczące przestępstw oraz wykroczeń, jakie zostały odnotowane przez Komendę Miejską Policji. Na przestrzeni lat 2018 i 2020 zmalała w sposób znaczny liczba wykroczeń w dzielnicach Niedobczyce oraz Paruszowiec-Piaski, natomiast w sposób nieznaczny w Chwałowicach oraz Śródmieściu. Obserwuje się znaczny wzrost w dzielnicach Boguszowice Osiedle oraz Niewiadom. Na przestrzeni lat 2015 i 2020 liczba wykroczeń wzrosła jedynie w dzielnicach Paruszowiec-Piaski, a zmalała w sposób znaczny w dzielnicach Boguszowice Osiedle oraz w Chwałowicach.

Znacznie lepiej przedstawia się sytuacja stwierdzonych przestępstw, które zarówno na przestrzeni lat 2018 i 2020, jak i 2015 i 2020 zmalały dla każdej dzielnicy. Liczba przestępstw na 10 tysięcy mieszkańców pokazuje, że stosunkowo najbardziej niebezpieczną dzielnicą pozostaje Śródmieście, pomimo znacznej poprawy w stosunku do lat poprzednich. Najbezpieczniejszymi dzielnicami pod tym względem w roku 2020 były Chwałowice i Niewiadom.

Nieznacznie wzrosła liczba zakładanych „Niebieskich kart” w Rybniku. W przypadku dzielnic Chwałowice, Niedobczyce i Śródmieście również nastąpił ich wzrost, z czego w Śródmieściu wzrost ten był bardzo wysoki. W pozostałych dzielnicach nastąpił spadek.

Tabela 4. Zestawienie danych dotyczących wskaźników odnoszących się do problemu bezpieczeństwa publicznego

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
Cel 8, pkt. 28 Liczba przestępstw ogółem na 10 tys. mieszkańców	2015	223	232	140	174	132	185	1259	↓	Tak/spadek
	2018	212	189	99	126	89	147	731		
	2020	197	105	66	71	66	74	517		
Wskaźnik rezultatu 9 Liczba stwierdzonych przestępstw/ wykroczeń	2015	3 119/ 11 597	255/ 1 749	108/ 442	219/ 962	63/ 453	87/ 279	993/ 3 094	–	Spadek (wyjątkiem jest liczba wykroczeń odnotowanych w dzielnicy Paruszowiec-
	2018	2 949/ 10 181	198/ 837	72/ 286	157/ 1 186	41/ 164	70/ 402	536/ 3 115		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
	2020	2 708/ 7 979	106/ 1 354	46/ 282	86/ 887	30/ 448	33/ 338	358/ 3 083		Piaski, gdzie zanotowano wzrost)
Wskaźnik rezultatu 11 Poprawa poczucia bezpieczeństwa	2015	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-	Odstąpiono od przeprowadzenia badania wskaźnika
	2018	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
	2020	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
Wskaźnik monitorowania zmiany sytuacji 14	2015	-----	2,75	1,26	0,95	1,38	2,8	0,47	↓	Tak/ spadek (wyjątkiem jest wzrost w dzielnicy Śródmieście,
	2018	-----	2,2	1,29	1,02	1,11	1,68	0,37		

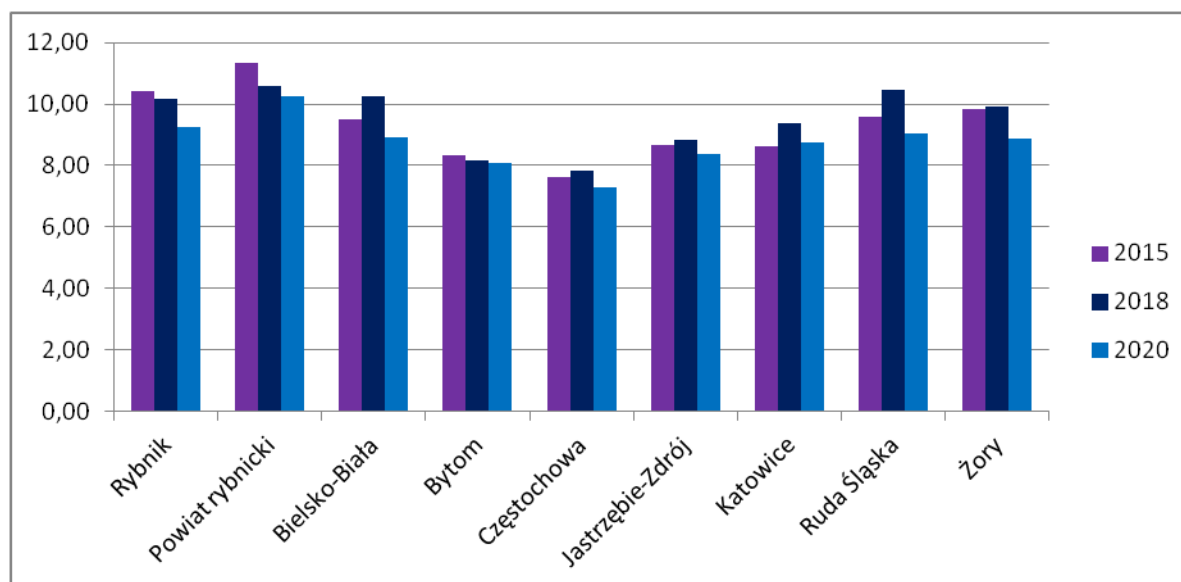
Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
Niebieskie karty na 100 osób	2020	0,33	2,12	1,58	1,00	0,64	2,16	1,14		Chwałowice i Niedobczyce)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji z siedzibą w Rybniku oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Rybniku. Dane z Komendy Miejskiej Policji w Rybniku są przybliżone, gdyż rejony dzielnicowe w Rybniku nie pokrywają się w całości z obszarami dzielnic. W tabeli „-----”, oznacza brak danych lub dane niekompletne

3.1.4. Demografia

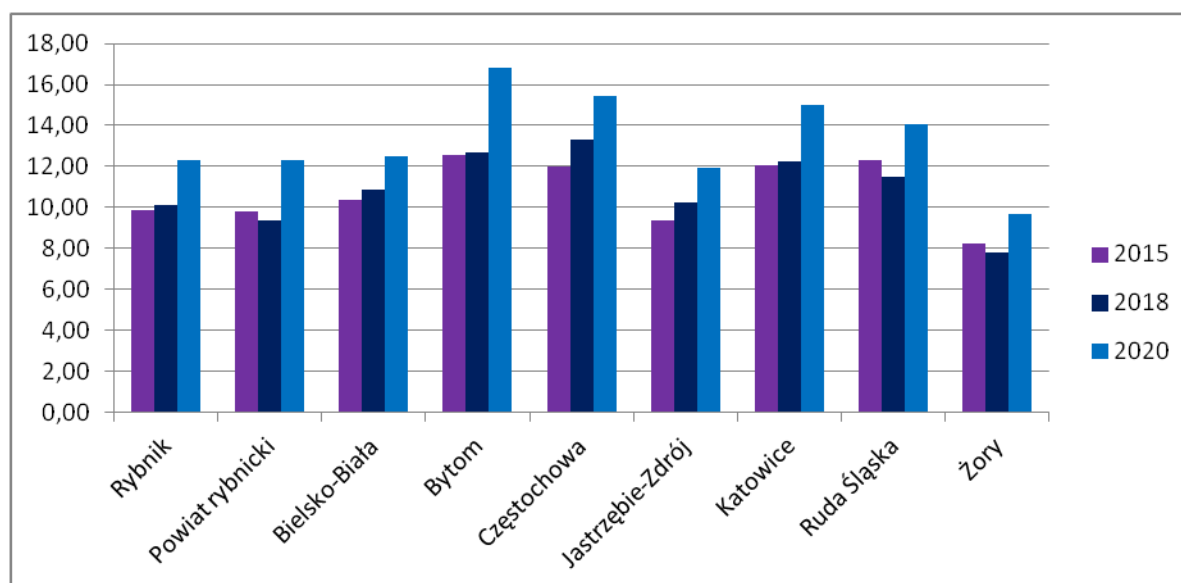
Od kilku lat następuje systematyczny spadek liczby osób zamieszkujących Rybnik. W badanym okresie nastąpił spadek liczby ludności o 5545 osób. Tendencja ta zauważalna jest zarówno w regionie, jak i na terenie całego kraju. Z prognoz demograficznych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że proces depopulacji miasta będzie postępował, a w związku z tym liczba mieszkańców z roku na rok będzie spadać.

Wykres 5. Urodzenia żywe na 1000 mieszkańców w Rybniku, powiecie rybnickim, Bielsku-Białej, Bytomiu, Częstochowie, Jastrzębie-Zdroju, Katowicach, Rudzie Śląskiej i Żorach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

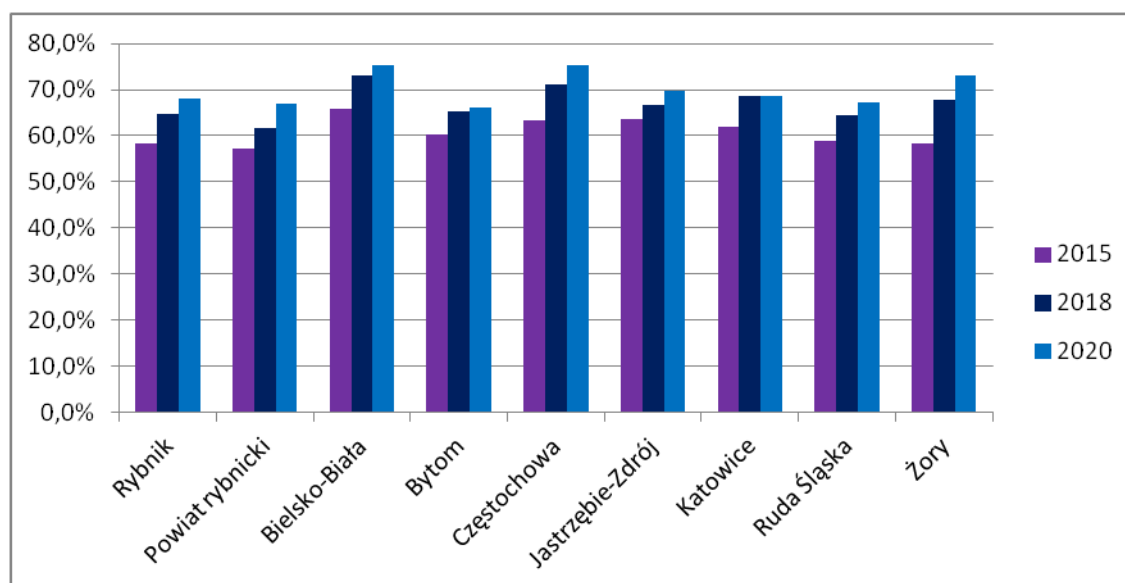
Wykres 6. Liczba zgonów na 1000 mieszkańców w Rybniku, powiecie rybnickim, Bielsku-Białej, Bytomiu, Częstochowie, Jastrzębiu-Zdroju, Katowicach, Rudzie Śląskiej i Żorach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

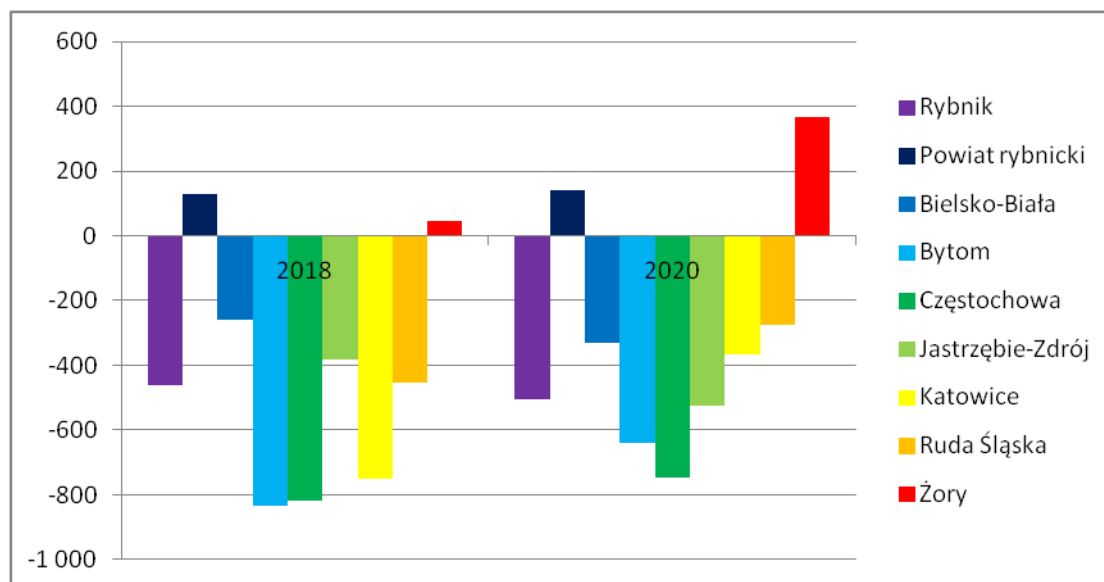
Przy ujemnym saldzie migracji dla miasta Rybnika mamy do czynienia z nieznacznie dodatnim saldem migracji dla powiatu rybnickiego. Ponadto następuje wzrost liczby osób w wieku nieprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym. W roku 2020 w Rybniku mieszkało prawie 70 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. W badanym okresie nastąpił więc wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym na rzecz spadku liczby osób w wieku produkcyjnym, co stanowi potwierdzenie prognozowanej tendencji starzenia się społeczeństwa, nie tylko w Rybniku, ale również w innych miastach województwa śląskiego.

Wykres 7. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w Rybniku, powiecie rybnickim, Bielsku-Białej, Bytomiu, Częstochowie, Jastrzębiu-Zdroju, Katowicach, Rudzie Śląskiej i Żorach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

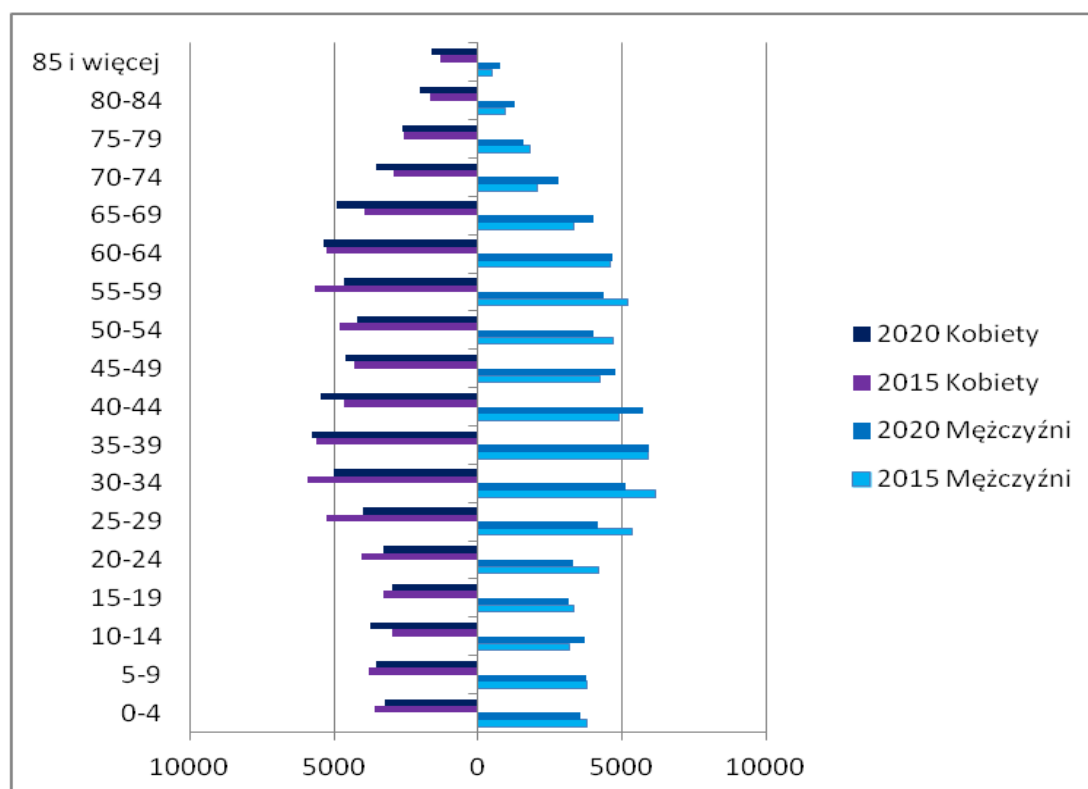
Wykres 8. Saldo migracji ogółem w Rybniku, powiecie rybnickim, Bielsku-Białej, Bytomiu, Częstochowie, Jastrzębiu-Zdroju, Katowicach, Rudzie Śląskiej i Żorach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Negatywna sytuacja w zakresie struktury demograficznej widoczna jest również przy analizie piramidy wieku z 2018 i 2020 roku, gdzie zauważalne jest zwiększenie liczby osób po 60 roku życia. W przyszłości sytuacja ta może mieć wpływ na rozwój niektórych sfer gospodarczych na terenie Rybnika.

Wykres 9. Piramida wieku i płci ludności Rybnika

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Analogiczne zmiany zaszły w obrębie dzielnic. Analiza przedstawionych w tabeli danych wyraźnie wskazuje na zupełnie odwrotny kierunek zmian dotyczący wskaźników demograficznych w stosunku do zakładanego w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla miasta Rybnika. Problem starzejącego się społeczeństwa i odpływu ludności dotyka w szczególności dzielnicy Śródmieście, w której w 2015 roku było 7888 mieszkańców, natomiast na koniec 2020 roku było już ich tylko 6925. Należy podkreślić, że we wszystkich analizowanych dzielnicach nastąpił spadek liczby ludności w analizowanym okresie.

Złą sytuację obrazuje również wskaźnik obciążenia demograficznego, który wskazuje na wzrost liczby osób starszych zamieszkujących miasto, a tym samym na starzenie się społeczeństwa w Rybniku. Wskaźnik ten wzrósł z wartości 23,2 w 2015 roku do 27,8 w 2020 roku.

Tabela 5. Zestawienie danych dotyczących wskaźników odnoszących się do demografii

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
Cel 8, pkt.23 oraz Wskaźnik monitorowania zmiany sytuacji 1 Liczba mieszkańców	2015	139 595	10 990	7 688	12 572	4 776	4 704	7 888	↑	Nie/spadek
	2018	138 696	10 491	7 285	12 433	4 610	4 750	7 337		
	2020	134 050	10 092	6 963	12 077	4 513	4 440	6 925		
Cel 8, pkt. 24 oraz Wskaźnik monitorowania zmiany sytuacji 21 Wskaźnik obciążenia demograficznego	2015	23,2	-----	-----	-----	-----	-----	-----	↓	Nie/wzrost
	2018	27,2	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
	2020	27,8	-----	-----	-----	-----	-----	-----		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
Cel 11, pkt. 35 Liczba mieszkańców dzielnicy Śródmieście	2015	-----	-----	-----	-----	-----	-----	7 888	↑	Nie/spadek
	2018	-----	-----	-----	-----	-----	-----	7 337		
	2020	-----	-----	-----	-----	-----	-----	6 925		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ewidencji Ludności. W tabeli „-----”, oznacza brak danych lub dane niekompletne.

3.1.5. Aktywność społeczna

Aktywność społeczną obywateli można mierzyć aktywnością w wyborach (aktywność polityczna), liczbą organizacji pozarządowych i zaangażowaniem mieszkańców w ich działalność.

W badanym okresie na wskazanych obszarach rewitalizacyjnych nastąpił niewielki wzrost liczby działających klubów sportowych dla dzieci i dorosłych. Dane dotyczące uczestnictwa w wyborach można porównać tylko za lata 2014 i 2018. Na ich podstawie można stwierdzić, że nastąpił wzrost liczby osób, które oddały głos przy urnie wyborczej. Dotyczy to zarówno Rybnika, jak i wszystkich sześciu dzielnic rewitalizacyjnych.

Nie ma w tym zakresie danych za rok 2020, gdyż w tym roku nie miały miejsca wybory. Nie udało się również zrealizować zakładanego wzrostu wskaźnika dotyczącego liczby uruchomionych spółdzielni socjalnych, gdyż ostatnia z nich uruchomiona została w 2017 roku. Pozostałe dane w tym obszarze były niedostępne bądź można je było uzyskać tylko na poziomie całego miasta i w związku z tym są nieadekwatne do analizowanego obszaru. Dlatego też przy opracowywaniu nowego programu należy dobrze przeanalizować dostępne dane w tym zakresie i przyjąć odpowiednie wskaźniki.

Tabela 6. Zestawienie danych dotyczących wskaźników odnoszących się do aktywności społecznej

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
Cel 8, pkt. 25 Frekwencja w wyborach samorządowych	2015	39,85%	30,91%	35,49%	31,66%	35,19%	39,15%	41,72%	↑	Tak/wzrost (dotyczy wyborów samorządowych w latach 2014 i 2018)
	2018	49,71%	34,44%	47,03%	42,52%	44,32%	50,60%	52,45%		
	2020	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy		
Cel 8, pkt. 26 Liczba klubów sportowych i uczniowskich klubów sportowych działających na	2015	80	4	2	1	1	3	8	↔ ↑	Tak, wzrost (za wyjątkiem dzielnic Boguszowice Osiedle i Paruszowiec-
	2018	94	6	2	2	1	2	9		
	2020	90	3	4	5	1	2	13		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
obszarze rewitalizacji										Piaski)
Cel 8, pkt. 27 Liczba organizacji pozarządowych działających na obszarze rewitalizacji	2015	68	-----	-----	-----	-----	-----	-----	↔ ↑	Tak/wzrost (dla całego miasta)
	2018	83	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
	2020	156	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
Cel 9, pkt. 30 oraz Wskaźnik rezultatu 3 Liczba	2015	2	-----	-----	-----	-----	-----	-----	↑	Nie/spadek (dotyczy całego miasta)
	2018	2	-----	-----	-----	-----	-----	-----		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
uruchomionych spółdzielni na obszarze rewitalizacji	2020	0	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
Cel 6, pkt. 20 Powierzchnie przestrzeni publicznych zaprojektowane w formule partycypacyjnej (na terenie rewitalizacji)	2015	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	↑	Nie/spadek (za wyjątkiem dzielnic Boguszowice Osiedle i Paruszowiec-Piaski, gdzie zanotowano wzrost)
	2018	-----	0 m ²	49 589,71 m ²	91 523,21 m ²	32 167,76 m ²	159 861,48 m ²	15 195,50 m ²		
	2020	-----	3,5 m ²	0 m ²	0 m ²	0 m ²	162 m ²	0 m ²		
Wskaźnik rezultatu 8	2015	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	—	Nie można

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
Liczba osób zaangażowanych w działalność społeczną	2018	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----		zweryfikować wskaźnika – brak danych
	2020	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS. W tabeli „-----” oznacza brak danych lub dane niekompletne.

3.1.6. Kultura

Uczestnictwo społeczności lokalnej w ofercie kulturalnej proponowanej przez jednostki miejskie stanowi jedną z potrzeb społecznych, jak również okazję do podtrzymania zwyczajów i tradycji wchodzących w skład dziedzictwa niematerialnego danego regionu. Bogactwo elementów kulturowych, które zaobserwować można na terenie Rybnika, daje podstawę do dynamicznego rozwoju tej sfery życia. Analizując dane za lata 2015 — 2020, należy podkreślić, że kluczowym aspektem w tym obszarze w 2020 roku była pandemia koronawirusa, która zahamowała wszelką aktywność.

Biorąc pod uwagę liczbę imprez masowych na sto tysięcy mieszkańców, zauważyć można drastyczny spadek. O ile w roku 2020 była zbliżona, jeśli chodzi o Rybnik, Częstochowę i Katowice, to przed pandemią była bardziej zróżnicowana.

Tabela 7. Liczba imprez masowych na 100 000 mieszkańców

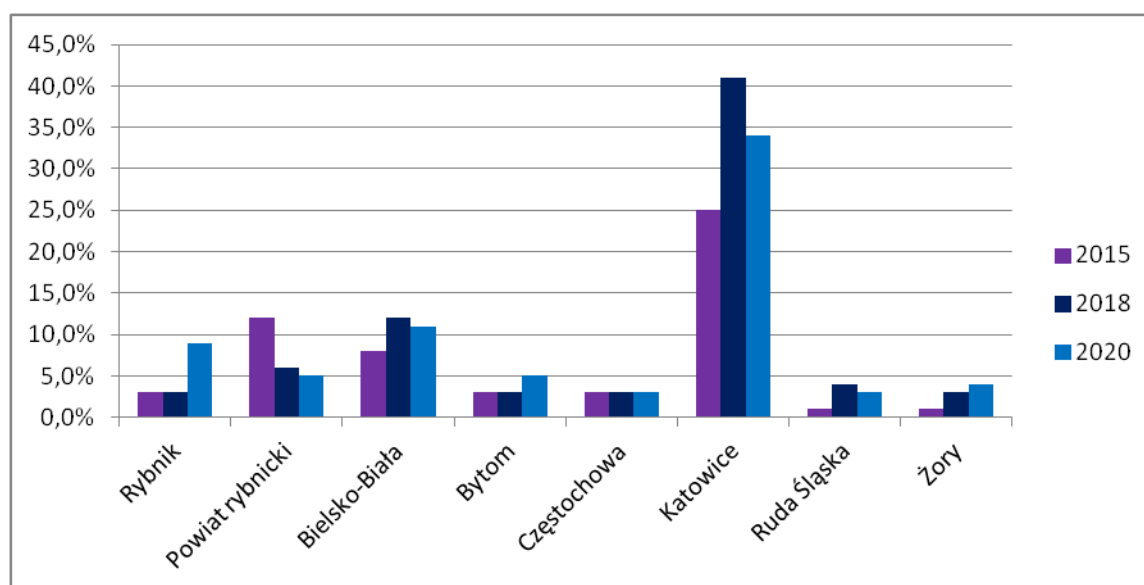
	2015	2018	2020
Rybnik	27	21	5
Powiat rybnicki	4	5	0
Bytom	19	3	0
Ruda Śląska	2	2	0
Bielsko-Biała	43	42	14
Częstochowa	31	40	5
Jastrzębie-Zdrój	41	25	23
Katowice	18	22	4

Żory	6	11	0
------	---	----	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

W Rybniku liczba klubów seniora i innych miejsc aktywności dla seniorów wzrosła na przestrzeni lat 2015 — 2020 trzykrotnie, co jest bardzo dobrym wynikiem na tle innych dużych miast województwa śląskiego, gdzie często dochodziło do ich spadku.

Wykres 10. Liczba klubów seniora i uniwersytetów trzeciego wieku w Rybniku, powiecie rybnickim, Bielsku-Białej, Bytomiu, Częstochowie, Jastrzębiu-Zdroju, Katowicach, Rudzie Śląskiej i Żorach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Na terytorium miasta Rybnika liczba obiektów dziedzictwa kulturowego, które zostały odnowione albo dostosowane do pełnienia nowych funkcji, pozostaje na zbliżonym poziomie. Świadczy to o kontynuacji działań w tym obszarze i dbałości o obiekty z walorami zabytkowymi.

Z uwagi na pandemię koronawirusa zmalała liczba osób odwiedzających obiekty dziedzictwa kulturowego w obrębie dzielnic objętych rewitalizacją. Ponadto zmalała liczba inicjatyw promujących lokalne dziedzictwo lub wzmacniających tożsamość.

Wyjątkiem jest dzielnica Boguszowice Osiedle, gdzie liczba ta znacznie wzrosła w stosunku do roku 2018. Natomiast w przypadku dzielnicy Śródmieście liczba tego typu inicjatyw pozostała praktycznie na niezmiennym poziomie.

Pozostałe dane w tym obszarze były niedostępne bądź można je było uzyskać tylko na poziomie całego miasta i w związku z tym są nieadekwatne do analizowanego

obszaru. Dlatego też przy opracowywaniu nowego programu należy dobrze przeanalizować dostępne dane w tym zakresie i przyjąć odpowiednie wskaźniki.

Tabela 8. Zestawienie danych dotyczących wskaźników odnoszących się do kultury i uczestnictwa w kulturze

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
Cel 2, pkt 5 Liczba obiektów dziedzictwa kulturowego dostosowanych do pełnienia nowych funkcji (na terenie rewitalizacji)	2015	9	-----	-----	-----	-----	-----	-----	↑	Nie/spadek (dotyczy całego miasta)
	2018	15	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
	2020	8	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
Cel 2, pkt 6 Liczba obiektów dziedzictwa kulturowego	2015	15	-----	-----	-----	-----	-----	-----	↑	Nie/spadek (dotyczy całego miasta)
	2018	16	-----	-----	-----	-----	-----	-----		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
poddanych konserwacji, renowacji, rewitalizacji lub modernizacji przy zachowaniu obecnej funkcji (na terenie rewitalizacji)	2020	14	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
Cel 2, pkt. 7 Liczba inicjatyw promujących lokalne dziedzictwo lub wzmacniających tożsamość	2015	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	↑	Nie/ spadek (za wyjątkiem dzielnicy Boguszowice Osiedle, gdzie nastąpił wzrost)
	2018	-----	2	21	22	18	17	26		
	2020	-----	8	0	19	11	2	25		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
Cel 2, pkt. 8 Liczba osób odwiedzających w ciągu roku obiekty dziedzictwa kulturowego objęte wsparciem w ramach działań rewitalizacyjnych	2015	Nie mniej niż ok. 6 tysięcy	-----	-----	-----	5 593	-----	-----	↑	Nie/ spadek
	2018	Nie mniej niż ok. 65 tysięcy	-----	-----	ok. 3000	34 380	163	27 888		
	2020	Nie mniej niż ok. 22 tysięcy	-----	-----	ok. 3000	5 558	50	13 514		
Cel 11, pkt. 36 Liczba obiektów	2015	1	-----	-----	-----	-----	-----	1	↑	Nie/spadek

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
dostosowanych do pełnienia nowych funkcji publicznych, społecznych, kulturalnych lub gospodarczych, które na obszarze Śródmieścia utraciły swoje pierwotne funkcje	2018	2	-----	-----	-----	-----	-----	2		
	2020	0	-----	-----	-----	-----	-----	0		
Wskaźnik produktu 7	2015	76	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-	-
Liczba publikacji promujących miasto	2018	93	-----	-----	-----	-----	-----	-----		

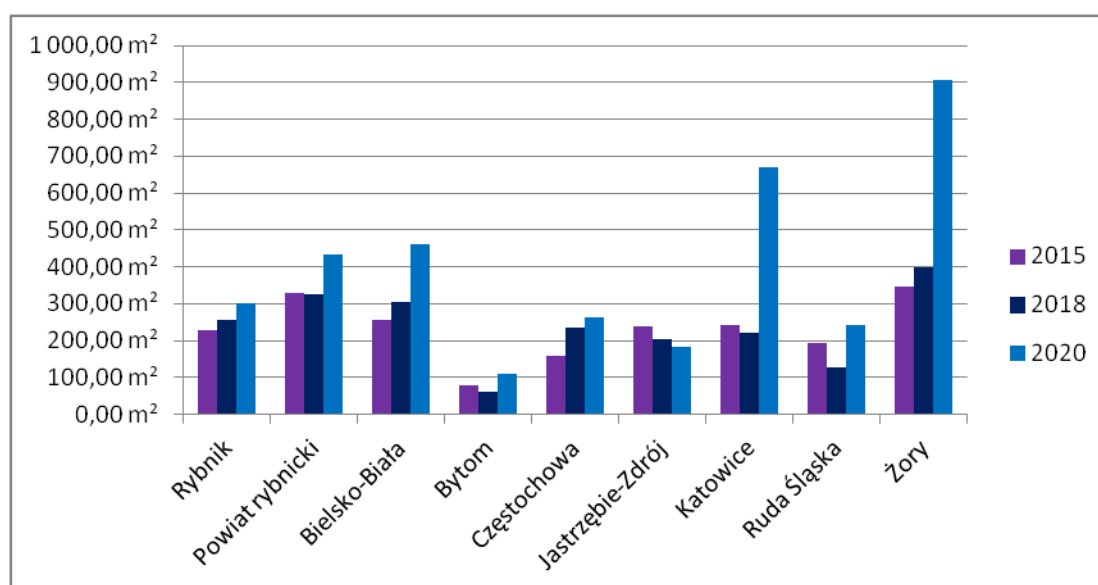
Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
i jego walory	2020	75	-----	-----	-----	-----	-----	-----		

Źródło: Opracowanie własne. W tabeli „-----”, oznacza brak danych lub dane niekompletne

3.2. Sfera infrastrukturalna i przestrzenna

W Rybniku w latach 2015-2020 wzrosła przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę, co potwierdza trend dla całego regionu. Jest to pośrednio związane z malejącą populacją miasta, chociaż nie bez znaczenia pozostaje stopniowy wzrost zamożności społeczeństwa.

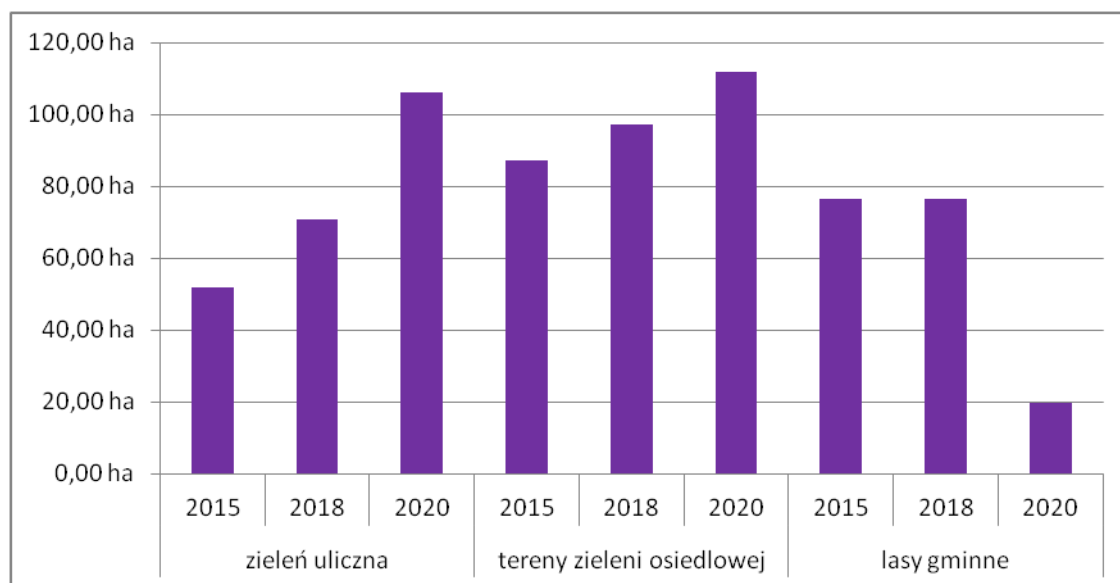
Wykres 11. Powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności w Rybniku, powiecie rybnickim, Bielsku-Białej, Bytomiu, Częstochowie, Jastrzębie-Zdroju, Katowicach, Rudzie Śląskiej i Żorach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Jednocześnie rośnie powierzchnia terenów zieleni na obszarze całego miasta, co pokazuje poniższy wykres.

Wykres 12. Powierzchnia zieleni ulicznej i terenów zieleni osiedlowej na terenie miasta Rybnika

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Analiza danych dotyczących zmian zachodzących w przestrzeni miejskiej Rybnika wskazuje na zmianę istniejących rozwiązań urbanistycznych poprzez budowę nowych obiektów czy też infrastruktury technicznej (drogowej, kolejowej itp.), modernizację obiektów istniejących i zmianę rozwiązań przestrzennych, co dostosowuje je do współczesnych potrzeb lokalnej społeczności, jak również liczby mieszkańców socjalnych i elementów z nimi związanych oraz infrastrukturę czasu wolnego (sport, rekreacja). Wyniki analizy danych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Zestawienie danych dotyczących wskaźników odnoszących się do zagadnień infrastrukturalnych

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane?/ tendencja
Cel 3, pkt. 9 Liczba zmodernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych i infrastruktury czasu wolnego	2015	-----	0	3	1	1	3	6	↑	Nie/spadek
	2018	-----	1	3	1	1	2	1		
	2020	-----	0	0	0	0	1	1		
Cel 3, pkt. 10 Liczba nowych obiektów sportowo-rekreacyjnych i infrastruktury czasu wolnego	2015	-----	0	1	0	0	0	0	↑	Bez zmian w ramach całego obszaru rewitalizacji
	2018	-----	0	0	2	1	1	0		
	2020	-----	0	0	0	0	1	0		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane?/ tendencja
Cel 5, pkt. 16 oraz wskaźnik produktu 1 Długość wybudowanych/ zmodernizowanych ścieżek i dróg rowerowych	2015	-----	0 km	0 km	0 km	0 km	0 km	0,21 km	↑	Nie/spadek
	2018	-----	0 km	0 km	0 km	1,39 km	0 km	0,17 km		
	2020	-----	0 km	0 km	0 km	0 km	0 km	0,019 km		
Cel 5, pkt. 17 Liczba (nowych) węzłów przesiadkowych integrujących różne formy transportu	2015	-----	0	0	0	0	0	0	↑	Tak/wzrost
	2018	-----	0	0	0	0	1	1		
	2020	-----	0	0	0	0	1	1		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane?/ tendencja
Cel 6, pkt. 18 Liczba/ powierzchnia przebudowanych lub zmodernizowanych przestrzeni publicznych, które otrzymały nowe funkcje	2015	-----	0	2/ 290 m²	2/ 1028 m²	2/ 886,94 m²	0	0	↑	Nie/spadek
	2018	-----	0	1/ 442 m²	1/ 357 m²	3/ 934,75 m²	3/ 39 451,5m²	3/ 1376,73 m²		
	2020	-----	0	0	0	1/ 776,84m²	0	1/ 18,7m²		
Cel 6, pkt. 19 Liczba/ powierzchnia przebudowanych lub zmodernizowanych przestrzeni publicznych, które utrzymały swoje	2015	-----	6/ 698,5 m²	5/ 4 864 m²	3/ 380 m²	3/ 240 m²	0/ 0 m²	3/ 375 m²	↑	Nie/ spadek
	2018	-----	2/ 182,39 m²	3/ 1 220 m²	1/ nie dotyczy	1/ 168 m²	0/ 0 m²	7/ 14 490,7 m²		
	2020	-----	1/ nie dotyczy	3/	2/ 55,24m²	1/ 15,06m²	0/ 0m²	4/ nie		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane?/ tendencja
funkcje			(instalacja i renowacja sprzętu)	131,26m ²				dotyczy (instalacja i renowacja sprzętu)		
Cel 7, pkt. 21 Liczba obiektów i obszarów przemysłowych zagospodarowanych na potrzeby funkcji rekreacyjnych	2015	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	↑	Brak danych
	2018	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
	2020	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
Cel 7, pkt. 22	2015	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	↑	Brak danych

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane?/ tendencja
Liczba obiektów i obszarów przemysłowych zagospodarowanych na potrzeby prowadzenia działalności gospodarczej	2018	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
	2020	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
Cel 10, pkt. 31 Liczba przedsięwzięć inwestycyjnych poprawiających stan techniczny budynków mieszkalnych	2015	-----	1	0	1	0	1	1	↑	Tak/ wzrost (za wyjątkiem dzielnicy Paruszowiec-Piaski, gdzie zanotowano spadek)
	2018	-----	2	0	2	3	0	2		
	2020	-----	2	2	16	1	0	9		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane?/ tendencja
Cel 10, pkt.32 Liczba nowych budynków mieszkalnych (budowa zakończona)	2015	-----	0	1	0	1	2	2	↑	Nie/ spadek
	2018	-----	0	1	1	0	1	0		
	2020	-----	0	1	0	0	1	2		
Cel 10, pkt. 33 Poziom zadłużenia czynszowego w budynkach komunalnych	2015	-----	11 074 862,97 zł	696 486,62 zł	3 424 825,80 zł	786 051,25 zł	3 325 722,07 zł	1 536 224,73 zł	↓	Nie/wzrost (za wyjątkiem dzielnic Chwałowice, gdzie zanotowano spadek)
	2018	-----	11 867 124,43 zł	769 522,83 zł	4 103 121,13 zł	927 380,58 zł	4 014 655,67 zł	1 608 530,90 zł		
	2020	-----	11 211 456,54 zł	624 996,29 zł	4 087 263,35 zł	1 080 023,16 zł	7 154 941,49 zł	1 867 614,66 zł		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane?/ tendencja
Cel 10, pkt. 34 Stopień koncentracji przestrzennej lokali socjalnych	2015	401	51	0	80	6	169	7	↓	Nie/bez zmian (wyniki w dzielnicach mocno się między sobą różnią)
	2018	463	67	0	91	9	193	6		
	2020	321	102	5	76	13	121	4		
Wskaźnik produktu 2 Długość zmodernizowanej infrastruktury drogowej	2015	-----	0 km	0,7 km	0 km	1,28 km	0 km	0,36 km	–	Spadek (za wyjątkiem dzielnicy Niedobczyce, gdzie zanotowano wzrost)
	2018	-----	0 km	0 km	0 km	0 km	0 km	0,37 km		
	2020	-----	0 km	0,3 km	0,4 km	0 km	0 km	0,02 km		
Wskaźnik produktu 4	2015	-----	8/ 268	11/ 237	11/ 231	7/ 134	7/ 77	40/ 997	–	Spadek

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane?/ tendencja
Liczba nowych połączeń komunikacyjnych (linie/ połączenia)	2018	-----	7/ 268	11/ 238	11/ 235	7/ 138	7/ 81	39/ 1005		
	2020	-----	8/ 255	12/ 214	7/ 177	5/ 101	6/ 110	38/ 970		
Wskaźnik produktu 9 Liczba zmodernizowanych obiektów rekreacyjnych i sportowych	2015	-----	1	0	1	1	0	0	-	Spadek (za wyjątkiem dzielnic Paruszowiec- Piaski i Śródmieście, gdzie nastąpił wzrost)
	2018	-----	1	2	0	0	0	0		
	2020	-----	0	0	0	0	1	1		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane?/ tendencja
Wskaźnik produktu 11 Powierzchnia zmodernizowanych obiektów edukacyjnych, kultury itd.	2015	-----	1397 m ²	5154 m ²	1 366,94 m ²	2444 m ²	0 m ²	0 m ²	–	Spadek
	2018	-----	182,39 m ²	1 220 m ²	1990,75 m ²	717 m ²	37 155 m ²	15 388,3 m ²		
	2020	-----	0 m ²	131,26 m ²	55,24 m ²	0 m ²	0 m ²	0 m ²		
Wskaźnik produktu 12 Powierzchnia zmodernizowanych familoków	2015	-----	0 m ²	0 m ²	0 m ²	0 m ²	454,60 m ²	0 m ²	–	Spadek
	2018	-----	0 m ²	0 m ²	428,86 m ²	0 m ²	0 m ²	0 m ²		
	2020	-----	0 m ²	0 m ²	0 m ²	0 m ²	418,41 m ²	0 m ²		
Wskaźnik produktu 13	2015	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	–	Spadek

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane?/ tendencja
Powierzchnia terenów inwestycyjnych	2018	-----	10 ha	14 ha	20 ha	14 ha	0 ha	2,95 ha		(w 2020 wliczane są tylko tereny stanowiące własność miasta, które znajdują się w ofercie dla inwestorów)
	2020	-----	0 ha	0 ha	0 ha	12 ha	0 ha	1 ha		
Wskaźnik monitorowania zmiany sytuacji 10 Liczba lokali socjalnych na 100 mieszkańców	2015	0,29	0,46	0	0,64	0,13	3,59	0,09	↓	Nie/ wzrost (za wyjątkiem dzielnic Niedobczyce, Paruszowiec- Piaski i Śródmieście,
	2018	0,33	0,64	0	0,73	0,2	4,06	0,08		
	2020	0,23	1,01	0,07	0,63	0,17	2,73	0,06		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane?/ tendencja
										gdzie zanotowano spadek)
Wskaźnik monitorowania zmiany sytuacji 11 Powierzchnia lokali socjalnych na 100 mieszkańców	2015	9,5m ² /os	16,57 m ² / os	0 m ² / os	22,09 m ² / os	3,90 m ² / os	134, 21 m ² / os	3,21 m ² / os	↓	Nie/ wzrost
	2018	11,2m ² /os	23,02 m ² / os	0 m ² / os	27,04 m ² / os	7,38 m ² / os	148, 17 m ² / os	3,18 m ² / os		(za wyjątkiem dzielnic Paruszowiec-Piaski i Śródmieście, gdzie zanotowano spadek)
	2020	11 m ² /os	40,76 m ² / os	2,96 m ² / os	25,64 m ² / os	6,67 m ² / os	103,25 m ² / os	2,65 m ² / os		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez wydziały, jednostki organizacyjne. W tabeli „-----”, oznacza brak danych lub dane niekompletne. Dane zawarte w Cel 10, pkt 34 dotyczą liczby mieszkań socjalnych (dla roku 2020 zaś liczby mieszkań przeznaczonych pod wynajem socjalny).

Przedstawione powyżej zestawienie pokazuje, że w ciągu analizowanych lat znacznie wzrosła w dzielnicach rewitalizowanych liczba przedsięwzięć poprawiających wizerunek miasta. W roku 2020, z uwagi na pandemię, działania te uległy spowolnieniu zarówno w zakresie liczby zmodernizowanych obiektów sportowych, edukacyjnych i kultury, jak również w zakresie długości wybudowanych i zmodernizowanych dróg oraz ilości przebudowanych przestrzeni publicznych. W analizowanych latach najwięcej działań w zakresie poprawy stanu technicznego budynków mieszkalnych zrealizowano w dzielnicach Niedobczyce i Śródmieście. Liczba wybudowanych od podstaw budynków mieszkalnych nieznacznie zmalała. Mimo że na terenie całego miasta stopień koncentracji lokali socjalnych spada, to na terenie analizowanych dzielnic nastąpił jego wzrost. Wynika to między innymi z faktu weryfikacji dochodów osób zajmujących dane mieszkanie. Spowodowała ona, że niektóre spośród mieszkań komunalnych stały się mieszkaniem o najmie socjalnym.

Okazało się tym samym, że w Chwałowicach w roku 2020 było pięć lokali o najmie socjalnym, podczas gdy we wcześniejszych latach nie było ani jednego takiego mieszkania. Natomiast w dzielnicach Boguszowice Osiedle oraz Niewiadom liczba lokali o najmie socjalnym zwiększyła się dwukrotnie. Boguszowice Osiedle, Niedobczyce oraz Paruszowiec-Piaski nadal pozostają dzielnicami, które charakteryzują się dużą liczbą lokali o najmie socjalnym. Dotyczy to zwłaszcza dzielnicy Paruszowiec-Piaski, gdzie liczba lokali o najmie socjalnym na sto mieszkańców jest prawie dziesięciokrotnie większa, niż ma to miejsce w całym mieście. Podobnie sytuacja wygląda w zakresie powierzchni tego typu lokali na sto mieszkańców. Należy dodać, że od kwietnia 2019 roku ustawodawca wprowadził pojęcie „najem socjalny lokalu” i przestało funkcjonować pojęcie „lokal socjalny”. W ciągu analizowanych lat wzrósł poziom zadłużenia czynszowego, z wyjątkiem dzielnicy Chwałowice. Niepokojący wzrost nastąpił w tym zakresie w dzielnicy Paruszowiec-Piaski, gdzie nastąpiło jego podwojenie na przestrzeni lat 2015 — 2020. Wzrost zadłużenia uwzględnia również odsetki z tytułu zaległości.

Braki w danych zauważalne są we wskaźnikach dotyczących liczby obiektów przemysłowych zagospodarowanych na potrzeby funkcji rekreacyjnych oraz działalności gospodarczej (cel 7, pkt. 21 i 22). Analizę tych wskaźników uniemożliwia brak danych od podmiotów prywatnych oraz dynamicznie rozwijająca się sytuacja

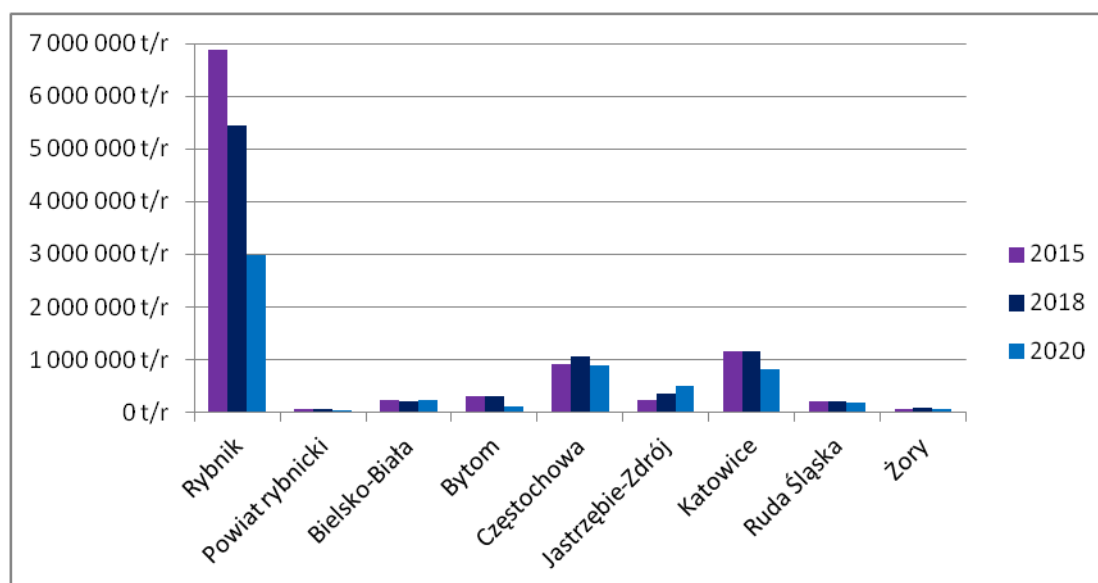
na rynku gospodarczym. Przy opracowywaniu nowego programu należy dobrze przeanalizować dostępne dane w tym zakresie i przyjąć odpowiednie wskaźniki.

3.3. Sfera środowiskowa

Do największych problemów Rybnika w obszarze środowiska należą: wysokie zanieczyszczenie powietrza oraz występowanie terenów zdegradowanych eksploatacją węgla kamiennego. Stanowią barierę skutecznego prowadzenia polityki zrównoważonego rozwoju na obszarze całego miasta. Kluczowym zagadnieniem dotyczącym wszystkich mieszkańców Rybnika jest zła jakość powietrza, odpowiadająca za negatywne skutki zdrowotne mieszkańców.

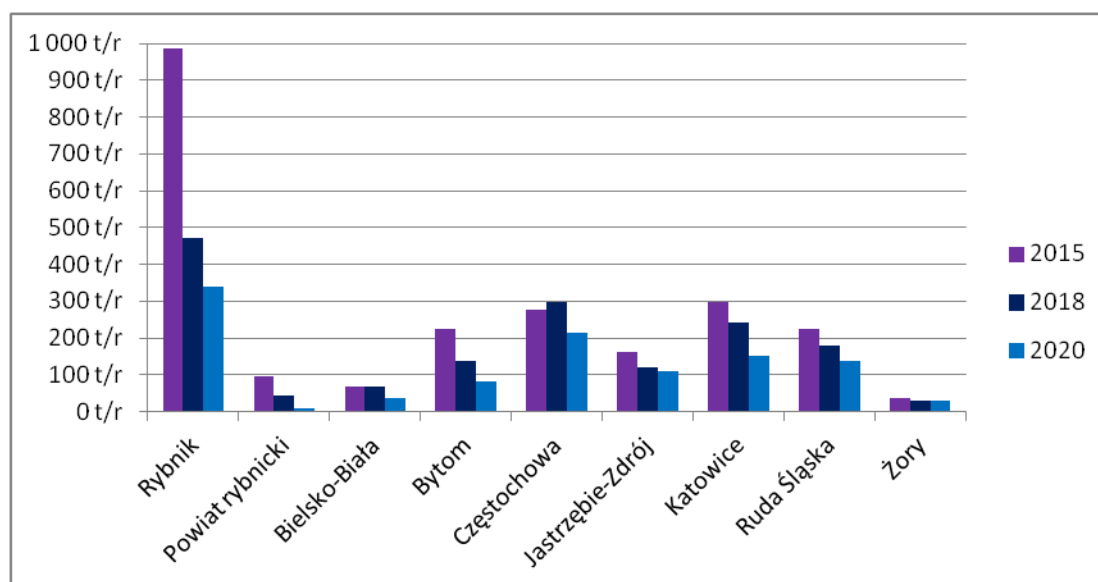
Rybnik sklasyfikowany jest jako jedno z miast aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej (według Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska), która stanowi strefę kontroli jakości powietrza w województwie śląskim. Punkt pomiarowy zlokalizowany jest przy ul. Borki (dzielnica Orzepowice) w Rybniku. W ostatnich latach działania realizowane w Rybniku przyczyniły się do znaczących postępów w zakresie poprawy jakości powietrza atmosferycznego, jednakże nadal na tle takich miast jak Katowice czy Częstochowa emisja zanieczyszczeń w Rybniku jest na wyższym poziomie.

Wykres 13. Emisja zanieczyszczeń gazowych w Rybniku, powiecie rybnickim, Bielsku-Białej, Bytomiu, Częstochowie, Jastrzębiu-Zdroju, Katowicach, Rudzie Śląskiej i Żorach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Wykres 14. Emisja zanieczyszczeń pyłowych w Rybniku, powiecie rybnickim, Bielsku-Białej, Bytomiu, Częstochowie, Jastrzębiu-Zdroju, Katowicach, Rudzie Śląskiej i Żorach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

W każdej dzielnicy, w której możliwe było uzyskanie danych, zaobserwowano znaczny spadek liczby dni z przekroczonym poziomem pyłu zawieszonego PM10. Największą poprawę odnotowano w dzielnicach Chwałowice oraz Śródmieście, gdzie liczba dni zmniejszyła się ponad dwukrotnie.

Wzrosła liczba budynków, w których pozbyto się starych, nieefektywnych źródeł ciepła w postaci kotłów na paliwa stałe. Obiekty te zostały podłączone do sieci gazowej, sieci ciepłowniczej, bądź zastosowano inne ekologiczne źródła ogrzewania. Działania te często realizowane są wraz z kompleksową termomodernizacją budynków, co pozwala na osiąganie istotnych efektów ekologicznych.

Podane informacje dla całego Miasta pochodzą z czujników Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, natomiast dane dla poszczególnych dzielnic odczytano z czujników Airly, które mają charakter informacyjno-edukacyjny, nie są natomiast oficjalnym źródłem informacji o zanieczyszczeniu powietrza.

Działania mające na celu ograniczenie niskiej emisji i dalszego zanieczyszczania powietrza w Rybniku koncentrują się na programach dofinansowania wymiany źródeł ciepła na paliwo stałe (węgiel kamienny i jego pochodne), termomodernizacji budynków, jak również na szeroko zakrojonej akcji informacyjno-edukacyjnej, mającej na celu zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zanieczyszczenia powietrza (źródło smogu).

Tabela 10. Zestawienie danych dotyczących wskaźników odnoszących się do jakości powietrza

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
Cel 1, pkt 1 oraz Wskaźnik monitorowania zmiany sytuacji 24 Liczba dni z przekroczonym poziomem dopuszczalnym pyłu zawieszonego PM10	2015	103	-----	-----	-----	-----	-----	-----	↓	Tak/spadek (dane dla całego miasta z czujnika WIOŚ-u, dla dzielnic z czujników Airly)
	2018	110	-----	125	171	161	158	146		
	2020	48	101	52	141	97	114	72		
Wskaźnik monitorowania zmiany	2015	10,55 ng/m ³	-----	-----	-----	-----	-----	-----	—	Spadek

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
sytuacji 25 Średnioroczne stężenie pyłu zawieszonego PM10	2018	13,20 ng/m ³	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
	2020	9,42 ng/m ³	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
Cel 1, pkt 2 Średnioroczne stężenie benzo(α)pirenu w pyłe zawieszonym	2015	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	↓	Brak danych
	2018	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
	2020	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
Cel 1, pkt 3 Liczba budynków mieszkalnych wielorodzinnych poddanych termo-modernizacji	2015	-----	7	17	7	2	4	23	↑	Nie/spadek
	2018	-----	7	2	5	7	4	4		
	2020	-----	4	0	0	0	0	0		
Cel 1, pkt 4 Liczba budynków podłączonych do sieci ciepłowniczej lub gazowej wraz z eliminacją źródła ciepła na paliwo stałe (na terenie	2015	164	-----	-----	-----	-----	-----	-----	↑	Nie/spadek
	2018	192	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
	2020	180	-----	-----	-----	-----	-----	-----		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
rewitalizacji)										
Wskaźnik produktu 5 Liczba obiektów podłączonych do sieci ciepłowniczej na terenie rewitalizacji	2015	37	-----	-----	-----	-----	-----	-----	–	Spadek
	2018	12	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
	2020	10	7	1	2	0	0	2		
Wskaźnik monitorowania zmiany sytuacji 23 Stężenie pyłu zawieszonego PM _{2,5}	2015	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	–	Spadek (na podstawie danych z czujników Airly)
	2018	-----	-----	32 µg/m³	44 µg/m³	39 µg/m³	38 µg/m³	36 µg/m³		
	2020	-----	27 µg/m³	21 µg/m³	34 µg/m³	26 µg/m³	30 µg/m³	24 µg/m³		

Źródło: Opracowanie własne. W tabeli „-----”, oznacza brak danych lub dane niekompletne.

3.4. Sfera gospodarcza

Poniższa tabela przedstawia strukturę podmiotów wpisanych do rejestru REGON w okresie 2015 — 2020 w odniesieniu do ogółu ludności oraz mieszkańców w wieku produkcyjnym. Zarówno dla Rybnika, jak i dla innych miast województwa ujętych w zestawieniu, zauważyć można utrzymującą się tendencję rosnącą liczby podmiotów oraz w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Wskazuje to jednoznacznie na stabilny rozwój gospodarki w naszym województwie. Na tle większych miast w województwie śląskim Rybnik wypada niekorzystnie (za wyjątkiem Rudy Śląskiej), co stanowi prawidłowość zauważalną na całym świecie (większe miejscowości przyciągają więcej inwestycji).

Tabela 11. Podmioty gospodarki narodowej na 1000 osób

	2015	2018	2020
Rybnik	98,4	101	108,3
Powiat rybnicki	69,4	72,1	77,8
Bytom	97,1	98,5	109,0
Ruda Śląska	69,7	73,3	80,3
Bielsko-Biała	150,1	152,1	159,7
Częstochowa	117,2	118,4	126,6
Jastrzębie-Zdrój	65,7	65,8	71,4
Katowice	155,2	161,0	173,7
Żory	88,6	91,6	98,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Tabela 12. Podmioty gospodarki narodowej na 10 000 osób w wieku produkcyjnym

	2015	2018	2020
Rybnik	1 556,1	1 662,4	1 822,4
Powiat rybnicki	1 090,4	1 164,4	1 298,9
Bytom	1 555,9	1 627,6	1 810,4
Ruda Śląska	1 108,1	1 204,8	1 342,5
Bielsko-Biała	2 489,9	2 633,1	2 797,2
Częstochowa	1 914,1	2 026,4	2 218,4
Jastrzębie-Zdrój	1 075,9	1 097,9	1 212,3
Katowice	2 515,0	2 714,0	2 930,3
Żory	1 402,6	1 538,3	1 699,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Dane dotyczące aktywności ekonomicznej osób fizycznych w zakresie małych i mikro przedsiębiorstw pokazuje raz jeszcze, że Rybnik w tym aspekcie plasuje się za największymi miastami w regionie, ale przed takimi miastami jak Bytom czy też Ruda Śląska.

Tabela 13. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 000 osób

	2015	2018	2020
Rybnik	72	74	79
Powiat rybnicki	56	58	63
Bytom	61	62	69
Ruda Śląska	52	55	61
Bielsko-Biała	103	105	110
Częstochowa	85	86	92
Jastrzębie-Zdrój	48	49	53
Katowice	91	93	100
Żory	67	70	75

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Tabela 14. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym

	2015	2018	2020
Rybnik	11	12	13
Powiat rybnicki	9	9	11

Bytom	10	10	11
Ruda Śląska	8	9	10
Bielsko-Biała	17	18	19
Częstochowa	14	15	16
Jastrzębie-Zdrój	8	8	9
Katowice	15	16	17
Żory	11	12	13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Istotny wpływ na działalność podmiotów gospodarczych w 2020 roku miała pandemia koronawirusa, co pokazuje poniższe zestawienie w zakresie nowo zarejestrowanych podmiotów oraz podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Tabela 15. Podmioty gospodarcze nowo zarejestrowane na 10 tys. osób w wieku produkcyjnym

	2015	2018	2020
Rybnik	117	124	112
Powiat rybnicki	88	96	69
Bytom	106	113	98
Ruda Śląska	96	103	90

Bielsko-Biała	187	202	175
Częstochowa	164	167	142
Jastrzębie-Zdrój	98	100	88
Katowice	194	203	188
Żory	116	138	116

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Pomimo pandemii stale rośnie liczba organizacji pozarządowych. Podobna sytuacja ma miejsce w innych miastach naszego regionu oraz w powiecie rybnickim.

Tabela 16. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 000 osób

	2015	2018	2020
Rybnik	24	26	30
Powiat rybnicki	18	20	21
Bytom	21	21	25
Ruda Śląska	15	16	17
Bielsko-Biała	38	36	38
Częstochowa	38	41	44
Jastrzębie-Zdrój	23	24	26
Katowice	49	52	56
Żory	23	24	27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Skalę działalności gospodarczej oraz możliwą skalę jej oddziaływania określają dane dotyczące liczby zatrudnianych pracowników. Tabela przedstawiona poniżej wyraźnie wskazuje i potwierdza dominację mikro i małych przedsiębiorstw.

Tendencja ta zauważalna jest zarówno w skali miasta, jak i całego województwa. Liczba tych przedsiębiorstw wzrosła we wszystkich miastach. W Rybniku zmalała jednak liczba przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 9 pracowników, mimo że nie jest to prawidłowość dotycząca pozostałych miast.

Tabela 17. Podmioty gospodarcze wg klas wielkości (liczby zatrudnionych) na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym

Wielkość podmiotu		2015	2018	2020
0-9 pracowników	Rybnik	1 471	1 580	1 744
	Powiat rybnicki	1 042	1 117	1 250
	Bytom	1 484	1 558	1 738
	Ruda Śląska	1 050	1 146	1 282
	Bielsko-Biała	2 360	2 506	2 674
	Częstochowa	1 817	1 929	2 118
	Jastrzębie-Zdrój	1 014	1 041	1 154
	Katowice	2 360	2 566	2 786
	Żory	1 329	1 367	1 622
10-49 pracowników	Rybnik	70	69	66
	Powiat rybnicki	41	39	41
	Bytom	60	58	60
	Ruda Śląska	46	45	46

	Bielsko-Biała	104	100	97
	Częstochowa	79	79	82
	Jastrzębie-Zdrój	48	43	44
	Katowice	126	119	114
	Żory	60	62	65
50-249 pracowników	Rybnik	13	13	12
	Powiat rybnicki	7	7	7
	Bytom	11	10	12
	Ruda Śląska	10	12	12
	Bielsko-Biała	22	23	22
	Częstochowa	16	16	16
	Jastrzębie-Zdrój	12	12	12
	Katowice	24	23	24
	Żory	13	15	14
250-999	Rybnik	1	1	1
	Powiat rybnicki	1	1	1

	Bytom	1	1	1
	Ruda Śląska	2	2	2
	Bielsko-Biała	4	4	4
	Częstochowa	2	2	2
	Jastrzębie-Zdrój	2	2	1
	Katowice	5	5	5
	Żory	1	1	1
1000 i więcej	Rybnik	0	0	0
	Powiat rybnicki	0	0	0
	Bytom	0	0	0
	Ruda Śląska	0	0	0
	Bielsko-Biała	0	0	0
	Częstochowa	0	0	0
	Jastrzębie-Zdrój	1	1	1
	Katowice	1	1	1
	Żory	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Analizowane w poniższej tabeli dane wskazują różny stopień rozwoju w danych branżach przedsiębiorczości. Zanotowany został spadek ogólnej liczby podmiotów nowo zarejestrowanych dla wszystkich miast. Wśród nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw w Rybniku zanotowano znaczny spadek udziału przedsiębiorstw z branży rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (który jednak zawsze utrzymuje się na poziomie poniżej 1%), wzrost udziału przedsiębiorstw z branży przemysłu i budownictwa oraz spadek udziału przedsiębiorstw z pozostałej działalności.

Analogiczna sytuacja ma miejsce w Bytomiu i Rudzie Śląskiej. W powiecie rybnickim, inaczej niż w całym Rybniku, udział rolnictwa wzrósł. Pozostałe miasta nie odnotowują spadku w pierwszym sektorze, jedynie w Żorach udział ten pozostaje na poziomie 0%. Największy wzrost odnotowuje tutaj Jastrzębie-Zdrój, z poziomu 0,19% do poziomu 1,81%. Wzrost w przemyśle i budownictwie zauważalny jest także w pozostałych miastach, z wyjątkiem Katowic, gdzie udział ten nieznacznie zmalał.

Tabela 18. Podmioty nowo zarejestrowane wg grup sekcji PKD 2007

		2015	2018	2020
Liczba podmiotów ogółem	Rybnik	1 036	1 047	889
	Powiat rybnicki	432	464	320
	Bytom	1 133	1 142	905
	Ruda Śląska	846	864	726
	Bielsko-Biała	1 948	1 994	1 694
	Częstochowa	2 287	2 173	1 738

	Jastrzębie-Zdrój	538	537	441
	Katowice	3 596	3 547	3 191
	Żory	453	512	415
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (udział %)	Rybnik	0,77%	0,76%	0,22%
	Powiat rybnicki	1,16%	1,08%	1,56%
	Bytom	0,62%	0,26%	0,55%
	Ruda Śląska	0%	0,58%	0,41%
	Bielsko-Biała	0,26%	0,1%	0,71%
	Częstochowa	0,57%	0,78%	1,04%
	Jastrzębie-Zdrój	0,19%	0,93%	1,81%
	Katowice	0,11%	0,08%	0,19%
	Żory	0%	0,59%	0%
Przemysł i budownictwo (udział %)	Rybnik	18,73%	24,74%	21,93%
	Powiat rybnicki	25,93%	29,31%	29,38%
	Bytom	18,27%	23,73%	21,33%
	Ruda Śląska	21,16%	24,19%	23,42%

	Bielsko-Biała	21,51%	22,02%	22,08%
	Częstochowa	19,68%	20,43%	24,91%
	Jastrzębie-Zdrój	18,59%	22,35%	24,04%
	Katowice	17,07%	15,82%	16,2%
	Żory	19,65%	23,83%	21,69%
Pozostała działalność (udział %)	Rybnik	80,5%	74,5%	77,84%
	Powiat rybnicki	72,92%	69,62%	69,06%
	Bytom	81,11%	76,01%	78,12%
	Ruda Śląska	78,84%	75,23%	76,17%
	Bielsko-Biała	78,23%	77,88%	77,21%
	Częstochowa	79,76%	78,79%	74,05%
	Jastrzębie-Zdrój	81,23%	76,72%	74,15%
	Katowice	82,95%	84,1%	83,61%
	Żory	80,35%	75,59%	78,31%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Zmiany widoczne są także w strukturze własnościowej podmiotów nowo zarejestrowanych w danym roku. Dane wskazują ponownie na spadek liczby podmiotów gospodarki narodowej ogółem w Rybniku, jak również innych miastach

województwa. Ilość nowo zarejestrowanych podmiotów w sektorze publicznym utrzymuje się na tym samym poziomie, natomiast znacznie zmalała liczba nowo zarejestrowanych podmiotów w sektorze prywatnym. W pozostałych miastach liczba nowych spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego maleje (za wyjątkiem Rudy Śląskiej). Na tym samym poziomie utrzymuje się sytuacja w sektorze publicznym w Bielsku-Białej, Katowicach oraz Żorach, znacznie pogarsza się w Częstochowie, Bytomiu i Rudzie Śląskiej, a poprawia w powiecie rybnickim oraz w Jastrzębiu-Zdroju.

Znacznie mniej nowych podmiotów powstało w sektorze prywatnym i dotyczy to wszystkich miast, co wiąże się z sytuacją pandemiczną w 2020 roku.

Tabela 19. Podmioty nowo zarejestrowane wg sektorów własnościowych

Podmioty gospodarki narodowej ogółem				Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego			
	2015	2018	2020		2015	2018	2020
Rybnik	1 036	1 047	889	Rybnik	0	1	1
Powiat rybnicki	432	464	320	Powiat rybnicki	1	0	1
Bytom	1 133	1 142	905	Bytom	1	0	0
Ruda Śląska	846	864	726	Ruda Śląska	0	0	1
Bielsko-Biała	1 948	1 994	1 694	Bielsko-Biała	2	0	1
Częstochowa	2 287	2 173	1 738	Częstochowa	3	2	0
Jastrzębie-Zdrój	538	537	441	Jastrzębie-Zdrój	0	0	0

Katowice	3 596	3 547	3 191	Katowice	13	7	6
Żory	453	512	415	Żory	0	0	0
Sektor publiczny ogółem				Sektor prywatny ogółem			
	2015	2018	2020		2015	2018	2020
Rybnik	4	3	4	Rybnik	931	928	770
Powiat rybnicki	2	1	5	Powiat rybnicki	412	436	285
Bytom	31	26	14	Bytom	1 001	1 014	779
Ruda Śląska	6	6	2	Ruda Śląska	799	788	643
Bielsko-Biała	7	1	7	Bielsko-Biała	1 641	1 578	1 342
Częstochowa	12	6	7	Częstochowa	1 968	1 796	1 426
Jastrzębie-Zdrój	1	0	3	Jastrzębie-Zdrój	488	509	411
Katowice	29	29	29	Katowice	2 683	2 605	2 063
Żory	1	0	1	Żory	411	474	379
Sektor prywatny – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą				Sektor prywatny – spółki handlowe			
	2015	2018	2020		2015	2018	2020

Rybnik	854	853	711	Rybnik	18	7	6
Powiat rybnicki	391	397	277	Powiat rybnicki	3	1	1
Bytom	904	962	731	Bytom	25	13	3
Ruda Śląska	758	765	613	Ruda Śląska	14	1	2
Bielsko-Biała	1 496	1 497	1 257	Bielsko-Biała	37	9	5
Częstochowa	1 818	1 708	1 352	Częstochowa	37	13	6
Jastrzębie-Zdrój	462	489	399	Jastrzębie- Zdrój	3	0	0
Katowice	2 311	2 399	1 910	Katowice	174	52	33
Żory	381	454	353	Żory	3	2	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Wskaźniki dla poszczególnych dzielnic Rybnika odzwierciedlają sytuację zaobserwowaną w analizowanych miastach. Do roku 2018 odnotowano wzrost liczby nowo zarejestrowanych firm, jednak pandemia zmniejszyła tę liczbę w sposób znaczny w roku 2020, co potwierdzają przedstawione we wcześniejszych tabelach wyniki z innych miast. Mimo to liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą nieznacznie wzrosła.

W dzielnicach rewitalizowanych odnotowano na ogół spadek aktywnych NGO. Wyjątkiem jest dzielnica Chwałowice, gdzie liczba ta nieznacznie wzrosła, oraz Niedobczyce, gdzie utrzymała się na tym samym poziomie. W dzielnicy Śródmieście oraz Paruszowiec-Piaski spadek ten jest szczególnie widoczny, jeśli za punkt wyjściowy uznamy rok 2018, jednakże w stosunku do roku 2015 liczby za rok 2020 są podobne. Największy spadek odnotowano w dzielnicy Boguszowice Osiedle.

Tabela 20. Zestawienie danych dotyczących wskaźników odnoszących się do sfery gospodarczej

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Boguszowice Osiedle	Chwałowice	Niedobczyce	Niewiadom	Paruszowiec-Piaski	Śródmieście	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
Cel 9, pkt. 29 Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób	2015	7,2	-----	-----	-----	-----	-----	-----	↑	Tak/ Wzrost
	2018	7,4	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
	2020	7,7	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
Wskaźnik rezultatu 1 Liczba aktywnych NGO	2015	-----	9	3	4	6	2	19	-	Spadek (za wyjątkiem dzielnic Chwałowice, gdzie zanotowano
	2018	-----	13	7	4	6	7	32		
	2020	-----	5	4	4	3	1	18		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Boguszowice Osiedle	Chwałowice	Niedobczyce	Niewiadom	Paruszowiec-Piaski	Śródmieście	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
										wzrost)
Wskaźnik rezultatu 2	2015	1 036	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-	Spadek
Liczba nowo zarejestrowanych firm	2018	1 047	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
	2020	889	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
Wskaźnik monitorowania zmiany sytuacji 22	2015	9,8	-----	-----	-----	-----	-----	-----	↑	Tak/ Wzrost
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg	2018	10,1	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
	2020	10,6	-----	-----	-----	-----	-----	-----		

Nazwa wskaźnika	Lata zbierania danych	Rybnik	Boguszowice Osiedle	Chwałowice	Niedobczyce	Niewiadom	Paruszowiec-Piaski	Śródmieście	Zakładany kierunek zmian	Czy założenie zostało zrealizowane? /zaobserwowana tendencja
rejestru REGON na 100 mieszkańców										

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS. W tabeli „-----”, oznacza brak danych lub dane niekompletne.

4. Działania na podobszarach rewitalizacji

4.1. Boguszowice Osiedle

Podobszar rewitalizacji w dzielnicy Boguszowice Osiedle jest rozległy i zróżnicowany. Sama dzielnica jest wyraźnie podzielona na kilka części. Dwie największe to Osiedle Południe (nowsza część), której budynki zarządzane są przez Spółdzielnię Mieszkaniową Południe, oraz tzw. osiedle dolne (starsza część), której budynki zarządzane są przez Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Rybniku.

Osiedle Południe to teren zagospodarowany, w większości zadbany, z parkingami i rozwiniętą infrastrukturą rekreacyjną dla dzieci (place zabaw, boiska). Jednak większą część podobszaru rewitalizacji tworzy tzw. osiedle dolne. Skupia ono budynki wielorodzinne, w których istnieją głównie mieszkania o najmie komunalnym i socjalnym (w części z nich funkcjonują wspólnoty mieszkaniowe). Obszar ten wymaga działań inwestycyjnych w zakresie infrastruktury w częściach wspólnych osiedla.

Podobszar rewitalizacji Boguszowice Osiedle jest powiązany z dziedzictwem górniczym, jednocześnie w oczach mieszkańców całego Rybnika postrzegany przez pryzmat dominujących problemów społecznych. Z dokumentu „Program Aktywności Lokalnej dla Miasta Rybnika na lata 2021 — 2022” nasuwa się również konkluzja o niskim poczuciu tożsamości lokalnej. Jest tak z uwagi na małą liczbę rdzennych mieszkańców.

Na podstawie prowadzonych przez Stowarzyszenie 17-tka badań do głównych zdiagnozowanych problemów i potrzeb podobszaru zaliczyć należy:

- a) niski stopień integracji społeczności lokalnej,
- b) niska aktywność społeczna i obywatelska mieszkańców, mimo iż występują przypadki inicjatyw oddolnych (np. uczestniczki Programu Aktywności Lokalnej),
- c) poczucie słabej tożsamości lokalnej,
- d) niski poziom bezpieczeństwa publicznego (wandalizm, patologie społeczne),
- e) przypadki uzależnienia od narkotyków i alkoholu,
- f) wysoki poziom bezrobocia, zwłaszcza wśród osób młodych.

W dzielnicy funkcjonuje Dom Kultury z bogatą ofertą, która jednak nie do końca odpowiada potrzebom mieszkańców. W sąsiedztwie podobszaru rewitalizacji zlokalizowany jest również kompleks sportowo-rekreacyjny zarządzany przez

MOSiR w Rybniku (kryta pływalnia i hala sportowo-rekreacyjna) oraz park osiedlowy. Do najważniejszych zrealizowanych działań rewitalizacyjnych na podobszarze zaliczyć należy:

- 1) długofalowe działania animacyjno-partycypacyjne wspierające i integrujące mieszkańców,
- 2) wyłonienie liderów lokalnych ze środowiska i ich wspieranie,
- 3) realizację inicjatyw lokalnych aktywizujących społeczność lokalną,
- 4) mikroplanowanie w formule partycypacyjnej (otoczenie domu kultury i osiedle),
- 5) modernizację i ocieplenie budynków w zasobie komunalnym,
- 6) aktywizację i przywrócenie na rynek pracy osób bezrobotnych, realizacja szkoleń i staży,
- 7) realizację programu edukacji regionalnej skierowanej do uczniów klas IV szkoły podstawowej i organizację wizyty studyjnej na podobszarach rewitalizacji,
- 8) utworzenie Centrum Aktywności Lokalnej pod nazwą Integracyjny Klub Mieszkańców „IKA”.

Rekomendacje: Podobszar wymaga dalszego wsparcia w procesie rewitalizacji z uwagi na konieczność kontynuacji działań skierowanych do społeczności lokalnej. Środowisko nadal wymaga wsparcia personalnego oraz lokalowego, aby wyłonić silnych lokalnych liderów.

4.2. Chwałowice

Mieszkańców podobszaru łączy mocne przywiązanie i poczucie przynależności do niewielkiego terenu — „mojego familoka i mojego kawałka podwórka”. Dużym wyzwaniem dla procesu rewitalizacji było wypracowanie wspólnego zasobu, czyli tzw. motywu przewodniego dla tego obszaru, który może opierać się na dziedzictwie, historii, czy doraźnej potrzebie. Mieszkańców familoków cechuje duża rotacja. Często zmieniają się wśród nich sąsiedzi, a ludzie w znacznej części traktują zamieszkiwane lokum jako przejściowe z uwagi na niski standard mieszkań. Z tego powodu trudno jest o nawiązanie trwałych więzi społecznych. Kolejną ważną obserwacją było odnotowanie znacznego stopnia stereotypizacji osiedla w oczach tych mieszkańców Chwałowic, którzy mieszkają na innych osiedlach.

Do najważniejszych zrealizowanych działań rewitalizacyjnych na podobszarze zaliczyć należy:

- 1) długofalowe działania animacyjno-partycypacyjne wspierające i integrujące

mieszkańców,

- 2) wyłonienie liderów lokalnych ze środowiska i ich wspieranie,
- 3) realizację inicjatyw lokalnych aktywizujących społeczność lokalną,
- 4) opracowanie koncepcji zagospodarowania terenów wspólnych w formule partycypacyjnej,
- 5) opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej zagospodarowania terenów wspólnych przez Spółdzielnię „Centrum”,
- 6) partnerskie wnioskowanie o środki europejskie na realizację zagospodarowania terenów wspólnych (partnerzy otrzymali dofinansowanie, jednak nie doszło do zawarcia umowy z Urzędem Marszałkowskim w wyniku wycofania się z zadania przez spółdzielnię),
- 7) aktywizację i przywrócenie na rynek pracy bezrobotnych, realizację szkoleń i staży,
- 8) realizację programu edukacji regionalnej skierowanej do uczniów klas IV szkoły podstawowej i organizację wizyty studyjnej na podobszarach rewitalizacji,
- 9) utworzenie Centrum Aktywności Lokalnej pod nazwą Klub Mieszkańców „Stara Poczta”.

Rekomendacje: Proces rewitalizacji i adaptacji na podobszarze przebiegł bardzo sprawnie i pozwolił na wyłonienie lokalnych liderów. Nie bez znaczenia była rola animatora oraz wsparcie lokalowe, co pozwoliło na wytworzenie więzi, samodzielne inicjowanie działań, angażowanie się środowiska w sprawy społeczne i działania charytatywne.

4.3. Niedobczyce

Obszar dzielnicy Niedobczyce jest rozległy i zróżnicowany. Sama dzielnica jest wyraźnie podzielona. Warto podkreślić, że w świadomości jej mieszkańców obszar rewitalizowany jest znacząco wyodrębniony zarówno w aspekcie przestrzennym, jak i społeczno-gospodarczym. Podobszar charakteryzują silne, zakorzenione więzi z dziedzictwem górniczym oraz zamiłowanie do sportu. Natomiast w świadomości mieszkańców Rybnika podobszar postrzegany jest przez pryzmat dominujących problemów społecznych.

Dzielnice charakteryzuje niski stopień integracji i aktywności społecznej, a także animozje, które utrudniają współpracę instytucji czy osób fizycznych zaangażowanych w działania rewitalizacyjne w obrębie Osiedla Rymer. Sytuacja ta

oznacza fragmentaryzację działań społecznych, które najczęściej realizowane są przez pojedyncze podmioty, niechętnie ze sobą współpracujące.

Wyraźnie zarysowane jest też poczucie słabej tożsamości lokalnej. Z jednej strony mamy część mieszkańców związanych z dziedzictwem górniczym, z drugiej znaczną grupę ludności napływowej, zamieszkującej lokale socjalne, dla których tożsamość ta jest czymś obcym. Brak ładu przestrzennego oraz zły stan techniczny podwórek, budynków i infrastruktury miejskiej to kolejny ważny problem wskazany przez mieszkańców dzielnicy.

Do najważniejszych zrealizowanych działań rewitalizacyjnych na podobszarze zaliczyć należy:

- 1) długofalowe działania animacyjno-partycypacyjne wspierające i integrujące mieszkańców, w tym wyłonienie liderów lokalnych ze środowiska oraz ich wspieranie,
- 2) realizację inicjatyw lokalnych aktywizujących społeczność lokalną,
- 3) opracowanie koncepcji zagospodarowania terenów wspólnych w formule partycypacyjnej oraz opracowanie stosownej dokumentacji projektowo-kosztorysowej,
- 4) aktywizację sąsiedzką przy odtwarzaniu tzw. śląskich zegrodek,
- 5) aktywizację i przywrócenie na rynek pracy bezrobotnych, realizację szkoleń i staży,
- 6) realizację programu edukacji regionalnej skierowanej do uczniów klas IV szkoły podstawowej i organizację wizyty studyjnej na podobszarach rewitalizacji,
- 7) utworzenie Centrum Aktywności Lokalnej pod nazwą Klub Mieszkańców „Gliniok”,
- 8) modernizację ogrzewania w familokach,
- 9) stopniowy proces modernizacji i remontu budynków (ul. Generała Władysława Andersa 13, 15).

Rekomendacje: Na terenie dzielnicy Niedobczyce udało się wyłonić lokalnych liderów (osiedle Rymera). Liderzy realizowali inicjatywy lokalne dla mieszkańców oraz aktywnie włączyli się w życie dzielnicy. Powstał Klub Mieszkańców Gliniok (ul. Barbary 20), który jest miejscem skupiającym grupy inicjatywne oraz mieszkańców w różnym wieku i o różnych zainteresowaniach. Powstało stowarzyszenie zwykłe Bunkier 52, zawiązał się nieformalny klub seniora, w dzielnicy pracował pedagog ulicy. Kontynuacji wymaga prowadzenie Klubu Mieszkańców, bez którego osłabiona zostanie integracja mieszkańców dzielnicy.

4.4. Niewiadom

Podobszar rewitalizacji w dzielnicy Niewiadom obejmuje dwa osiedla oddalone od siebie w linii prostej o ok. 2,5 km. Zabudowę przy ul. Gustawa Morcinka stanowią przede wszystkim bloki wielorodzinne, do osiedla przylega Zabytkowa Kopalnia Ignacy. Osiedle „Beata” przy ul. Augustyna Kwiotka to cztery familoki ułożone w podkowę, z dużym terenem wspólnym. Na pierwszym etapie realizacji działań animacyjnych i badań mieszkańcy Osiedla Morcinka zdecydowanie częściej wskazywali na problemy społeczne, takie jak wandalizm, przemoc, bezrobocie, ubóstwo, alkoholizm. Mieszkańcy Osiedla „Beata” wskazywali natomiast na bariery infrastrukturalne i architektoniczne.

Warto zaznaczyć, że Osiedle „Beata” kojarzy się mieszkańcom Rybnika negatywnie, jako miejsce kumulacji problemów społecznych. Opinia ta jednak nie pokrywa się ze stanem faktycznym. Z uwagi na odległe od siebie położenie obydwu obszarów oraz na barierę komunikacyjną część działań w zakresie animacji i inicjatyw obywatelskich przeprowadzana była dla każdego z osiedli osobno.

Osiedle Morcinka ma dogodną lokalizację do podejmowania działań animacyjnych. W jego sąsiedztwie znajdują się instytucje i obiekty, w których mogły być realizowane kierunkowe działania rewitalizacyjne i animacyjne.

Osiedle „Beata” nie posiada tego typu zasobów. Jest zlokalizowane na uboczu miejskiej zabudowy i nie posiada żadnej infrastruktury rekreacyjnej, poza prywatnymi urządzeniami i sprzętami. Brak jest na Osiedlu „Beata” miejsca do wspólnych spotkań, organizacji zajęć czy warsztatów. Jedynym miejscem sprzyjającym organizacji inicjatyw jest część wspólna ogródków, jednak działania animacyjne mogły być tu prowadzone jedynie sezonowo. Przy ocenie wskazywanej dysproporcji należy jednak uwzględnić liczbę potencjalnych odbiorców. Osiedle „Beata”, w przeciwieństwie do Osiedla Morcinka, to miejsce zamieszkiwane tylko przez kilkanaście rodzin.

Wśród problemów analizowanego obszaru zauważalna jest słaba integracja mieszkańców, niska aktywność społeczna i obywatelska, a także negatywne zjawiska społeczne. Ilościowy rozmiar problemów społecznych jest dla mieszkańców dotkliwy, ale w ujęciu statystycznym nie należy do najwyższych na terenie Miasta Rybnika.

Do najważniejszych zrealizowanych działań rewitalizacyjnych na podobszarze

zaliczyć należy:

- 1) długofalowe działania animacyjno-partycypacyjne wspierające i integrujące mieszkańców,
- 2) wyłonienie liderów lokalnych ze środowiska i ich wspieranie,
- 3) realizację inicjatyw lokalnych aktywizujących społeczność lokalną,
- 4) opracowanie koncepcji zagospodarowania terenów wspólnych dla osiedla „Beata” i Morcinka w formule partycypacyjnej,
- 5) modernizację obiektów Zabytkowej Kopalni Węgla Kamiennego na potrzeby kulturalno-turystyczne,
- 6) aktywizację i przywrócenie na rynek pracy bezrobotnych, realizację szkoleń i staży,
- 7) realizację programu edukacji regionalnej, skierowanej dla uczniów klas IV szkoły podstawowej i organizację wizyty studyjnej na podobszarach rewitalizacji,
- 8) utworzenie Centrum Aktywności Lokalnej w budynku zabytkowej sprężarkowi Kopalni Ignacy.

Rekomendacje: Na terenie dzielnicy Niewiadom udało się wyłonić lokalnych liderów, którzy realizowali inicjatywy społeczne oraz włączyli się w życie dzielnicy. Z uwagi na późniejsze niż zakładano uruchomienie Centrum Aktywności Lokalnej w nowych pomieszczeniach budynku zabytkowej sprężarkowi Kopalni Ignacy rekomenduje się prowadzenie dalszych działań animacyjno-partycypacyjnych, które zintegrują mieszkańców wokół nowego, przeznaczonego na cele społeczne miejsca.

4.5. Paruszowiec-Piaski

Dzielnica Paruszowiec-Piaski jest tą częścią miasta, która boryka się z problemami w różnych sferach, od społecznej i środowiskowej, poprzez gospodarczą, po przestrzenną. Proces degradacji społecznej w przypadku tej dzielnicy wiąże się z dwoma zasadniczymi faktami, tj. z upadkiem przemysłu ciężkiego oraz z negatywnymi skutkami nadmiernej koncentracji lokali socjalnych. Paruszowiec-Piaski stanowi jedno z trzech wyraźnych ognisk zapalnych w obszarze społecznym na terenie miasta. Jest to dzielnica o największym natężeniu problemów związanych z ubóstwem, któremu często towarzyszą inne problemy, powiązane z uzależnieniem, przemocą i bezrobociem.

Dzielnica ta jest mocno sfragmentaryzowana, z niejednorodną strukturą społeczną. Wyraźnie widoczny jest niski poziom zaufania społecznego do władz

samorządowych oraz niskie poczucie bezpieczeństwa indywidualnego, co przekłada się na niską aktywność społeczną. Zaobserwowano również nierównomierne zainteresowanie instytucji i organizacji pozarządowych wybranymi grupami społecznymi. Dominują działania ukierunkowane na dzieci, podczas gdy oferta skierowana do pozostałych grup społecznych jest zdecydowanie uboższa. Osoby młode i mieszkańcy w średnim wieku nie znajdują na terenie dzielnicy adekwatnych do swoich potrzeb ofert. Warto jednak podkreślić duże zaangażowanie społeczne ze strony seniorów, którzy działają głównie w kołach emerytów.

Do najważniejszych działań rewitalizacyjnych na podobszarze zaliczyć należy:

- 1) długofalowe działania animacyjno-partycypacyjne, wspierające i integrujące mieszkańców,
- 2) wyłonienie liderów lokalnych ze środowiska i ich wspieranie,
- 3) realizację inicjatyw lokalnych, aktywizujących społeczność lokalną,
- 4) opracowanie koncepcji zagospodarowania terenów wspólnych w formule partycypacyjnej dla osiedli Przemysłowa, Słoneczna i Ogrodowskiego,
- 5) aktywizację sąsiedzką, związaną z tworzeniem miejsc wspólnych,
- 6) opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej modernizacji dziewięciu familoków przy ul. Przemysłowej,
- 7) aktywizację i przywrócenie na rynek pracy osób bezrobotnych, realizację szkoleń i staży,
- 8) realizację programu edukacji regionalnej, skierowanej do uczniów klas IV szkoły podstawowej i organizację wizyty studyjnej na podobszarach rewitalizacji,
- 9) utworzenie Centrum Aktywności Lokalnej pod nazwą Klub Mieszkańców „Przemysłowa 17”,
- 10) wybudowanie toru rolkowego, tężni solankowej oraz przedsiębiorstwa społecznego "Kawiarnia Silesija".

Rekomendacje: W dzielnicy Paruszowiec-Piaski zostały zintensyfikowane działania ze społecznością lokalną w celu zmniejszenia występujących problemów społecznych oraz wsparcia środowiska lokalnego. Działania te przyniosły poprawę sytuacji społeczno-zawodowej części mieszkańców. Z uwagi jednak na to, że jest to dzielnica o bardzo dużym natężeniu negatywnych zjawisk społecznych, w której dochodzi do konfliktów pomiędzy członkami lokalnej społeczności, potrzebne są dalsze działania animacyjne.

4.6. Śródmieście

Śródmieście to dzielnica kontrastów. Jest bardzo zróżnicowana pod względem mieszkańców (jedną czwartą stanowią osoby starsze, znaczna jest również liczba rodzin z małymi dziećmi) oraz zagospodarowania przestrzennego (zadbana i spójna zabudowa, a jednocześnie zdewastowane miejsca, zlokalizowane głównie w podwórkach kamienic). Jest to dzielnica, która dzieli się na część ścisłego centrum, czyli na tzw. Rynek i jego okolice, stanowiące reprezentacyjną, historyczną część miasta, oraz na osiedla i ulice wokół tegoż centrum, tj. ul. Dworek, ul. Dworcowa, ul. Tadeusza Kościuszki, ul. Generała Józefa Hallera, ul. Rzeczna. Do zdiagnozowanych głównych problemów i potrzeb podobszaru rewitalizacji zaliczyć należy:

- 1) niską aktywność społeczną i obywatelską mieszkańców,
- 2) niski stopień integracji społeczności lokalnej,
- 3) brak silnej tożsamości lokalnej,
- 4) niską jakość przestrzeni wspólnych,
- 5) wysoki wskaźnik w zakresie odnotowanych przestępstw i wykroczeń.

Mieszkania, budynki i działki w Śródmieściu są zarządzane lub są własnością spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych, Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej lub prywatnych przedsiębiorców. Różne organy odpowiedzialne za infrastrukturę, a więc zarówno sektor publiczny, jak i prywatny, wpływają na jej wygląd i jakość. Ładne, estetyczne skwery i budynki przeplatają się z miejscami na wskroś zdewastowanymi lub od wielu lat nieremontowanymi.

Zabudowa Śródmieścia jest w większości miejsc zwarta. W jej obręb wchodzi dwa większe osiedla mieszkaniowe: przy ul. Dworek oraz ul. Dworcowej. W dzielnicy nieliczna jest zabudowa jednorodzinna wolnostojąca, na przykład przy ul. Hutniczej czy ul. Władysława Łokietka. Jednym z problemów ścisłego centrum jest relatywnie duża liczba pustostanów, czyli nieruchomości, które od wielu lat są niezamieszkałe lub nie jest w nich prowadzona działalność gospodarcza. Jednym z powodów takiego stanu jest problem ich własności (wielu współwłaścicieli nieruchomości), a także brak środków na ich gruntowny remont, a tym samym na stworzenie komfortowych warunków zamieszkania. Wpływa to negatywnie na estetykę miasta. W Śródmieściu jest wiele terenów zielonych i rekreacyjnych, takich jak zieleniec Bukówka, zieleniec im. Rozalii Biegieszowej, zieleniec im. Henryka Wieniawskiego,

Park Na Górcie, Skwer POW wraz z fontanną na placu Jana Pawła II oraz park tematyczny przy kampusie wraz z bulwarami nad Nacyną. Taka ilość terenów rekreacyjnych pozwala aktywnie spędzać czas w centrum miasta nie tylko mieszkańcom Śródmieścia, ale także innych dzielnic. Najbardziej obleganymi miejscami, z których najchętniej korzystają mieszkańcy, są Skwer POW oraz park i bulwary nad Nacyną. W tych miejscach odbywają się liczne wydarzenia dla mieszkańców, koncerty, pikniki tematyczne itp.

Szczególnie ważne miejsca w dzielnicy to miejsca historyczne, zabytki objęte opieką konserwatorską, stanowiące dziedzictwo kulturowe dzielnicy i miasta, takie jak Sąd Rejonowy w Rybniku, budynek dawnego Szpitala Miejskiego z kaplicą św. Juliusza, dawny ratusz, bazylika św. Antoniego, kościół pw. Wniebowzięcia NMP Na Górcie, kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Bolesnej, kościół ewangelicki, budynek Starostwa Powiatowego, klasycystyczny budynek nowego ratusza, liczne stare kamienice.

Ważne dla szerokiego grona użytkowników dzielnicy są miejsca usług handlowych, gastronomicznych i innych, ale najistotniejsze są dwie galerie handlowe (Focus Park i Plaza), które obecnie spełniają funkcje handlową oraz rozrywkową dla mieszkańców całego miasta i subregionu. W Śródmieściu zlokalizowane są istotne miejsca kultury, jakimi są Teatr Ziemi Rybnickiej, Muzeum czy Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. K. Prusa w Rybniku. W okresie letnim dostępne są także parki, place, deptak oraz scena na kampusie, gdzie odbywają się liczne wydarzenia kulturalne.

Bardzo ważnym miejscem na mapie dzielnicy jest Punkt Informacji Turystycznej „Halo Rybnik!”, który pełni rolę nie tylko informacyjną, ale stał się miejscem wystaw, prezentacji, wykładów i spotkań mieszkańców. Jest to miejsce otwarte dla wszystkich, które dodatkowo pełni rolę kawiarenki.

Z wymienionych powyżej miejsc korzystają wszyscy mieszkańcy miasta, ale łatwy dostęp mają do nich w szczególności mieszkańcy dzielnicy. Śródmieście jest też miejscem, gdzie swoje siedziby mają liczne stowarzyszenia, fundacje i organizacje społeczne zrzeszające mieszkańców całego regionu.

Do najważniejszych zrealizowanych działań rewitalizacyjnych na podobszarze zaliczyć należy:

- 1) długofalowe działania animacyjno-partycypacyjne wspierające i integrujące mieszkańców,

- 2) wyłonienie liderów lokalnych ze środowiska i ich wspieranie,
- 3) modernizację zabytkowego kompleksu poszpitalnego Juliusz i adaptację obiektów na potrzeby społeczno-kulturalne, w tym utworzenie Rybnickiej Akademii Rodziny i przeniesienie Ośrodka Adopcyjnego i Rodzin Zastępczych do obiektu,
- 4) realizację inicjatyw lokalnych aktywizujących społeczność lokalną,
- 5) opracowanie koncepcji zagospodarowania terenów wspólnych w formule partycypacyjnej,
- 6) aktywizację i przywrócenie na rynek pracy bezrobotnych, realizację szkoleń i staży,
- 7) realizację programu edukacji regionalnej skierowanej do uczniów klas IV szkoły podstawowej i organizację wizyty studyjnej na podobszarach rewitalizacji,
- 8) poszerzenie funkcji „Halo Rybnik!” o rolę Centrum Aktywności Lokalnej.

Rekomendacje: W dzielnicy Śródmieście poprawę sytuacji przyniosły prowadzone działania rewitalizacyjne, realizowane w ramach projektu "Rewitalizacja miasta - nowa energia rybnickiej tradycji". Z uwagi na mniejszą skalę problemów wykluczenia społecznego oraz stworzenie infrastruktury wspierającej rodzinę w ramach projektu „Rybnicka Akademia Rodziny”, a także stworzenie nieformalnych sieci wsparcia dla osób starszych, nie podejmowano innych działań o charakterze społecznym. Wymagane są dalsze działania związane z problemem starzenia się mieszkańców tej dzielnicy.

5. Projekty rewitalizacyjne

5.1. Rewitalizacja miasta – nowa energia rybnickiej tradycji

W latach 2016 - 2019 realizowano projekt pod nazwą "Rewitalizacja miasta - nowa energia rybnickiej tradycji". Podczas diagnozy na potrzeby Lokalnego Programu Rewitalizacji wskazano na dużą liczbę obiektów o wartości historycznej w złym stanie technicznym, często także niezagospodarowanych. Działania skupiono wokół społeczności lokalnej i obiektów dziedzictwa przemysłowego, takich jak kompleks zabytkowego szpitala "Juliusz", Zabytkowa Kopalnia Ignacy, osiedla patronackie (tzw. familoki) kopalni w Chwałowicach, Niedobczycach i huta w dzielnicy Paruszowiec-Piaski.

W ramach programu udało się zrealizować następujące przedsięwzięcia:

- 1) zagospodarowanie osiedli mieszkaniowych,
- 2) rewitalizacja Śródmieścia, ze szczególnym uwzględnieniem prac restauratorskich i konserwatorskich przy obiektach zabytkowych, aranżacji wystawienniczej dla obsługi wystaw stałych w budynku „Juliusz” dawnego Szpitala Miejskiego nr 1 w Rybniku, otwarcie Centrum Usług Wsparcia Rozwoju Rodziny, powstanie w parku nad Nacyną ścieżki do nauki jazdy na wózku inwalidzkim, powstanie parkletu na ul. Miejskiej, modernizacja zabytkowego pawilonu „Rafał” z przeznaczeniem na cele kulturalne oraz organizacja wydarzeń kulturowo-oświatowych ożywiających Śródmieście,
- 3) adaptacja obiektów poprzemysłowych na potrzeby nowych funkcji na terenie Zabytkowej Kopalni Ignacy,
- 4) wzmacnianie kompetencji społecznych i umiejętności zawodowych mieszkańców obszarów rewitalizacyjnych,
- 5) opracowanie przewodnika rewitalizacji,
- 6) rozwój infrastruktury społecznej na potrzeby pomocy osobom najuboższym, w tym uruchomienie ogrzewalni dla osób bezdomnych, zwiększenie możliwości najmu socjalnego lokali mieszkalnych i związany z tym remont pustostanów, uruchomienie trzech mieszkań chronionych, w tym dwóch dla osób z niepełnosprawnościami, jednego dla bezdomnego mężczyzny, a także jednego mieszkania wspomaganego dla kobiet z dziećmi,
- 7) dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

W ramach programu opracowano również standardy partycypacji społecznej na potrzeby działań rewitalizacyjnych. Ustalono, że inicjatorami zmian w swoim otoczeniu mogą być grupy składające się z minimum trzech osób. Kwotę przeznaczoną na realizację jednej inicjatywy określono na trzy tysiące złotych. W celu jej otrzymania należało wypełnić formularz oparty o prosty regulamin. Uznano także, że lepszym rozwiązaniem jest, gdy to sami uczestnicy konkursu mogą głosować nad tym, które pomysły najbardziej zasługują na finansowe wsparcie. W ten sposób rodziły się takie wydarzenia, jak mikołajki, zabawy andrzejkowe, warsztaty rękodzielnicze, wycieczki, zajęcia fitness, spotkania młodych mam, pikniki, festyny, postawienie altanki przy familoku czy stworzenie miejsc do zabaw dla dzieci. Ostatecznie udało się zrealizować sto pięć tego typu inicjatyw lokalnych.

Ponieważ współuczestnictwo w decydowaniu o swoim otoczeniu nie należy do częstych praktyk, można śmiało przyjąć, że program przyczynił się do zdobycia wielu wartościowych doświadczeń życiowych przez jego uczestników.

Uświadomiono sobie w większym stopniu, że lokalne społeczności, które w sposób kolektywny określają siebie i swoje otoczenie, są podmiotem, a nie przedmiotem wprowadzania zmian w mieście, a świadomość ta przyczyniła się do większego zaangażowania w realizowane działania. Ludzie zamieszkujący obszar rewitalizacji przekonali się, że to, co robią dla siebie i swoich sąsiadów, nie jest stratą czasu. Program był również podstawą realizacji działań animacyjno-partycypacyjnych w ramach projektu „reWITA” w latach 2019-2020, którego realizacja wydłużyła się z powodu pandemii koronawirusa do 31 marca 2021 r. Założenia programu powstały na kanwie pracy animacyjnej w społecznościach lokalnych, dlatego program na każdym etapie realizacji działań rewitalizacyjnych jest bogatym źródłem wiedzy i rekomendacji, swoistą bazą dla rozwijania nowatorskich rozwiązań na podobszarach rewitalizacji.

5.2. reWITA

Projekt „reWITA” współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Osi Priorytetowej IX Włączenie społeczne realizowany był w okresie od 1 stycznia 2019 r. do 31 marca 2021 r. W realizację projektu zaangażowani byli:

a) Miasto Rybnik, odpowiedzialne za zapewnienie spójności działań z długofalową

koncepcją rewitalizacji miasta,

b) Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku, odpowiedzialny za systematyczną pracę socjalną i włączanie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym w środowisko lokalne,

c) Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych CRIS, który podjął się aktywizacji zawodowej uczestników projektu oraz animacji lokalnej w dwóch dzielnicach: Niedobczyce i Chwałowice,

d) Stowarzyszenie 17-tka, odpowiedzialne za pracę środowiskową w trzech dzielnicach: Boguszowice Osiedle, Niewiadom i Paruszowiec-Piaski.

Projekt miał na celu wzmocnienie potencjału pięciu lokalnych społeczności Miasta Rybnika, tj. dzielnic Boguszowice Osiedle, Chwałowice, Niedobczyce, Niewiadom oraz Paruszowiec-Piaski poprzez aktywizację społeczną i zawodową ich mieszkańców, zwłaszcza tych zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cel miał być osiągnięty poprzez:

1) poprawę funkcjonowania społeczności lokalnej, wzmocnienie jej potencjału i zwiększenie zaspokojenia potrzeb osób zamieszkujących tereny wymagające objęcia działaniami rewitalizacyjnymi,

2) wzmocnienie tożsamości lokalnej mieszkańców i ich integrację społeczną, ożywienie mieszkańców terenów defaworyzowanych społecznie,

3) przywrócenie wiary w sprawczość i możliwość wpływania na własne losy i otoczenie społeczne, wsparcie lokalnych grup inicjatywnych w pracy na rzecz własnego otoczenia społecznego,

4) wzmocnienie potencjału zawodowego i stworzenie warunków do podejmowania aktywności zawodowej przez osoby wymagające pełnego włączenia społecznego.

Działania w ramach projektu oparte były na powiązanych ze sobą działaniach skierowanych do grupy osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz działaniami skierowanymi do całego środowiska lokalnego. Takie rozwiązanie pozwoliło na oddziaływanie zarówno na całe środowisko, jak i uzyskanie indywidualnych zmian sytuacji społeczno-zawodowej mieszkańców.

Praca w środowisku lokalnym w swoich założeniach była oparta na rezultatach wypracowanych w ramach projektu "Rewitalizacja miasta - nowa energia rybnickiej tradycji". Dokumentem na którym oparto pracę środowiskową był Program Animacyjno-Partycypacyjny. Główne założenia projektu:

1) oparcie działań na klubach mieszkańców — ośrodkach społecznej aktywności.

W ramach projektu kontynuowano funkcjonowanie klubów mieszkańców we wszystkich dzielnicach objętych działaniami. Animator lokalny wraz z pracownikiem socjalnym, tj. animatorem społeczności lokalnej, wspierał mieszkańców w samoorganizacji zajęć w klubie, który stał się miejscem wydarzeń lokalnych oraz spotkań stowarzyszeń i grup nieformalnych,

2) animacja społeczności lokalnej. Oparto ją na regularnych spotkaniach z mieszkańcami, co miało na celu włączenie ich w tworzenie wydarzeń kulturalnych, pobudzenie aktywności obywatelskiej, aktywizowanie dzieci i młodzieży.

Wiązało się to z zajęciami i warsztatami, które wynikały z zainteresowań i potrzeb mieszkańców. Podjęto także współpracę z innymi instytucjami zaangażowanymi w proces rewitalizacji,

3) realizacja mikrograntów, czyli lokalnych inicjatyw obywatelskich, w pięciu dzielnicach. W ramach projektu realizowano projekty o charakterze miękkim (między innymi organizacja zajęć w klubie, organizacja wydarzeń w dzielnicy, zajęcia kucharskie) oraz twardym (np. budowa wspólnej altanki czy zegara słonecznego). Projekty były poddawane pod głosowanie mieszkańcom dzielnic, a same założenia konkursu ulegały zmianie z uwagi na konieczność dostosowania ich do zmieniających się warunków wynikających z pandemii COVID-19,

4) organizacja wolontariatu zwiększającego społeczną aktywność,

5) organizacja wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, z którymi podpisany został kontakt i ustalona została ścieżka wsparcia. Mógł składać się na nią, zgodnie z występującymi potrzebami i problemami poszczególnych osób, udział w grupach wsparcia, praca socjalna, korzystanie z indywidualnego wsparcia specjalistów (m.in. psycholog, pedagog, psychiatra, prawnik), a także wsparcie z zakresu reintegracji zawodowej (doradca zawodowy, trener pracy, szkolenia zawodowe, staże).

Z projektu skorzystało łącznie 109 osób, w tym 86 kobiet i 23 mężczyzn. Spośród tej grupy 80 osób skorzystało z różnych form wsparcia zawodowego na podstawie planu reintegracji zawodowej, między innymi z doradztwa zawodowego, trenera pracy, kursów i szkoleń zawodowych, a 18 osób podjęło pracę. W zakresie projektu wsparto także środowisko lokalne poprzez organizację wydarzeń w dzielnicy oraz umożliwienie korzystania z klubu mieszkańców i udziału w inicjatywach społecznych.

5.3. 3R Rodzina Rozwój Rybnik

Projekt jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 — 2020. Okres realizacji przypada na lata 2021 — 2022. Realizowany jest przez Miasto Rybnik, Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku oraz dwóch partnerów: Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych CRIS i Stowarzyszenie 17-tka. Ze względu na wyznaczone ramy czasowe projekt znajduje się w trakcie realizacji. Projekt został podzielony na trzy obszary aktywności:

- 1) Program Aktywności Lokalnej, przeznaczony dla pięciu lokalnych społeczności z dzielnic Boguszowice Osiedle, Paruszowiec-Piaski, Niedobczyce, Niewiadom i Chwałowice, co pozwoliło na kontynuację podejmowanych wcześniej działań w ramach projektów rewitalizacyjnych,
- 2) Program Wychodzenia z Bezdomności dla Kobiet,
- 3) Wsparcie w ramach Klubu Integracji Społecznej.

Pierwszy komponent, Program Aktywności Lokalnej, jest realizowany na podstawie przyjętego uchwałą Rady Miasta lokalnego programu pomocy społecznej pt. „Program Aktywności Lokalnej dla Miasta Rybnika na lata 2021 – 2022”, w dzielnicach, które, zgodnie ze wskazaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku, wymagają podjęcia działań naprawczych: Niewiadom, Niedobczyce, Paruszowiec-Piaski, Boguszowice Osiedle i Chwałowice. Program stał się podstawą do ponownego zdiagnozowania problemów, potrzeb i zasobów dzielnic, w tym zaplanowania działań na następny okres, przy uwzględnieniu założeń Programu Animacyjno-Partycypacyjnego.

Kluczowym celem programu jest wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności lokalnych, zamieszkujących obszary zdegradowane, oraz integracja społeczna, stworzenie warunków do podejmowania aktywności zawodowej i przełamywanie indywidualnych barier utrudniających wejście na rynek pracy 73 osobom, w tym 45 kobietom i 28 mężczyznom, wymagającym pełnego włączenia społecznego z terenu Miasta Rybnika, w latach 2021 — 2022.

W ramach wyżej wskazanego Programu Aktywności Lokalnej podejmowane są działania analogiczne jak w projekcie „reWITA”. Ponieważ projekt jest w trakcie realizacji, w niniejszym raporcie nie są podawane jego rezultaty.

6. Partycypacja społeczna, działania animacyjno-aktywizacyjne

Partycypacja społeczna to aktywne uczestnictwo mieszkańców w podejmowaniu decyzji, które mają związek z funkcjonowaniem lokalnej społeczności, do jakiej przynależą. Jest jednym z narzędzi demokracji, które pozwala na współdecydowanie o sobie i swoim otoczeniu. Udział społeczności lokalnej w tworzeniu i wdrażaniu programu jest jednym z kluczowych czynników jego powodzenia. Dzięki temu punkt widzenia mieszkańców ma kluczowy wpływ na wszelkie decyzje związane z przestrzenią wspólną.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku, zarówno na etapie przygotowawczym, jak i wdrożeniowym, rozpoznał ów udział jako ważny dla powodzenia procesu rewitalizacji. Organizacje pozarządowe uczestniczyły w opracowaniu dokumentu na etapie jego przygotowania, m.in. w warsztatach. Zadania wdrażane w ramach programu były realizowane przez różne podmioty. Dodatkowo za działania animacyjno-aktywizacyjne odpowiedzialne były organizacje pozarządowe, mające w tym zakresie duże doświadczenie. Tym samym program był sprawnie realizowany.

W ramach wdrażanego programu możemy wyróżnić następujące formy działań:

1) Inicjatywa lokalna — w trakcie realizacji projektu „reWITA” wypracowano model organizacji konkursu i realizacji inicjatywy, który rokrocznie ewoluował. Jego formuła była upraszczana i dostosowana do sytuacji związanej z ograniczeniami spowodowanymi pandemią koronawirusa.

Główne założenia inicjatywy:

- a) czytelny regulamin,
- b) działania skierowane do interesariuszy podobszaru rewitalizacji,
- c) wniosek składany przez trzech mieszkańców miasta (w tym dwóch pełnoletnich i jeden mieszkaniowiec podobszaru rewitalizacji),
- d) inicjatywa wymaga zaangażowania mieszkańców i wolontariuszy,
- e) dotyczy szeroko pojętych działań rewitalizacyjnych,
- f) ograniczenia dla realizacji wydarzeń organizowanych cyklicznie przez jednostki lub instytucje miejskie oraz wycieczek o charakterze ściśle rozrywkowo-turystycznym,
- g) otwarte głosowanie mieszkańców,
- h) lista rankingowa głosowanych projektów,
- i) wsparcie merytoryczne i rozliczanie dotacji przez organizację patronującą.

Narzędzie to pozwoliło na aktywne zaangażowanie mieszkańców w sprawy swojego osiedla, dzielnicy.

2) Otwarte konsultacje plenerowe, czyli warsztaty partycypacyjne i projektowanie wg metody "Planning for Real". Konsultacje nakierowane są tu na pozyskanie opinii mieszkańców na temat koncepcji, projektu czy innego działania. Konsultacje te były prowadzone przez doświadczonego facylitatora przy wsparciu pracowników merytorycznych Urzędu Miasta Rybnika. Umożliwiło to szybką reakcję mieszkańców.

3) Pikniki i Dni Sąsiedzkie, gdzie podczas grillowania i rodzinnych zabaw integrują się osoby z najbliższego sąsiedztwa.

4) Spotkania inicjujące wspólne działania na rzecz rewitalizacji, zrzeszające lokalnych liderów zainteresowanych tym problemem. Dzięki liderom udawało się docierać do pozostałych osób i nawiązywać z nimi grupy robocze, w których rodziły się kolejne pomysły inicjatyw społecznych.

5) Wyjazdy i wycieczki o charakterze edukacyjnym do miejsc istotnych dla procesu rewitalizacji.

6) Warsztaty międzypokoleniowe, tzn. grupowe spotkania o charakterze animacyjnym, opierające się o zasadę międzypokoleniowości.

7. Dziedzictwo kulturowe

Dziedzictwo kulturowe odgrywa niezwykle istotną rolę w procesie rewitalizacji.

Obiekty zabytkowe mogą być przystosowane do nowych funkcji społeczno-gospodarczych, w tym do realizacji projektów z udziałem przedsiębiorców i mieszkańców. W przedsięwzięciach o charakterze rewitalizacyjnym można także wykorzystać dziedzictwo niematerialne. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w procesie rewitalizacji sprzyja powstawaniu nowych miejsc pracy (a tym samym — spadku bezrobocia), rozwojowi turystyki oraz integrowaniu się mieszkańców.

Potencjał dziedzictwa kulturowego Rybnika udało się z powodzeniem wykorzystać w trakcie rewitalizacji.

7.1. Zabytkowa Kopalnia Ignacy

Jednym z obiektów przemysłowych stanowiących dziedzictwo kulturowe jest wspomniana już Zabytkowa Kopalnia Ignacy w Niewiadomiu, a konkretnie zespół budynków dawnej kopalni, w tym wieża widokowa oraz szyby „Głowacki” i „Kościeszko”, które stanowią dziś obiekt muzealno-kulturalny. W roku 2015 stolarnia i maszynownia szybu Głowacki została wyremontowana i przeznaczona na cele kulturalne, jako że wcześniej była w bardzo złym stanie technicznym, pozostając od wielu lat pustostanem.

Główną atrakcją są tu dwie zabytkowe maszyny wyciągowe posiadające napęd parowy oraz wystawa poświęcona historii przemysłu. Atrakcją jest również dawna wieża ciśnień, która obecnie służy jako punkt widokowy, skąd można podziwiać niezwykłą panoramę miasta. "Ignacy" nie jest typowym obiektem muzealnym ani skansenem górniczym, lecz miejscem przeznaczonym pod szeroko pojętą działalność kulturalną, w tym organizację koncertów i wystaw.

Od 2010 roku na „Ignacym” odbywa się Industriada, czyli coroczne święto promujące Szlak Zabytków Techniki Województwa Śląskiego. Jest to diametralnie inny obraz od tego, jaki zastali byli pracownicy kopalni przed rozpoczęciem działań rewitalizacyjnych. Wnętrze budynków było regularnie rozkradane, poniszczono maszyny i powybijano szyby. Po modernizacji kompleksu budynków część byłych pracowników powróciło do kopalni i zostało zatrudnionych w charakterze konserwatorów maszyn i przewodników dla osób zwiedzających.

Przy współudziale mieszkańców, głównie sąsiadującego z zakładem osiedla

mieszkaniowego przy ul. Gustawa Morcinka, wypracowana została koncepcja zagospodarowania terenu wokół byłej kopalni. Mieszkańcy tej części dzielnicy wielokrotnie skarżyli się np. na brak miejsc do spędzania wolnego czasu, integracji, wypoczynku — są to problemy wskazane w LPR dla tego obszaru. Dość gęsta zabudowa oraz kwestie własnościowe uniemożliwiają w praktyce wprowadzenie tam w odpowiedniej skali funkcji oczekiwanych przez mieszkańców, stąd zdecydowano o wykorzystaniu terenu byłej kopalni, która znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie osiedla.

Działanie to dobrze wpisywało się w proces otwierania się byłego zakładu przemysłowego na dzielnicę i wykorzystania go w sposób maksymalnie przyjazny mieszkańcom, którzy przez dziesięciolecia byli narażeni na uciążliwości związane z jego funkcjonowaniem. Ponadto w budynku byłej sprężarkowni działa świetlica środowiskowa oraz udostępniane są pomieszczenia na potrzeby lokalnej społeczności.

Źródło: UM Rybnika

7.2. Zespół szpitalny Juliusz

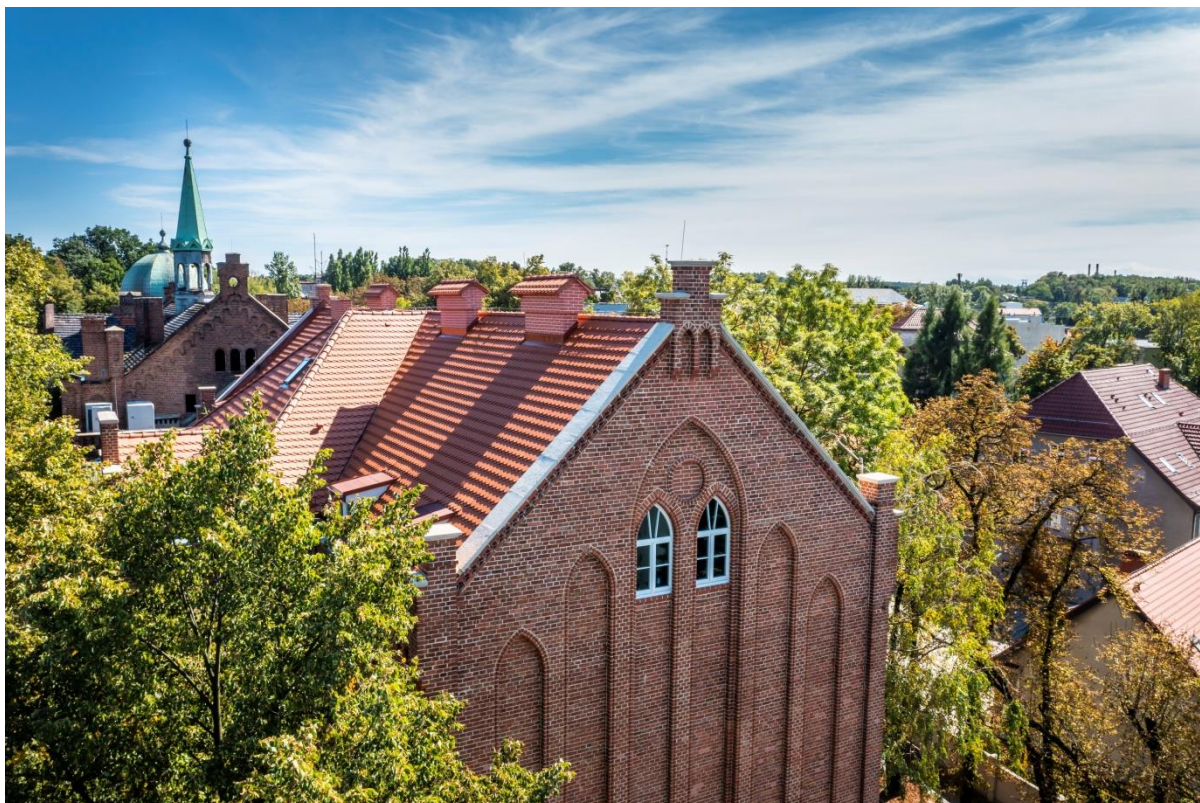
Dawny zespół szpitalny „Juliusz”, znajdujący się pomiędzy ulicami 3 Maja i

Klasztorną, to kolejny przykład dziedzictwa kulturowego Rybnika. Szpital otwarto w roku 1871. Znajdował się początkowo w posiadaniu Zakonu Maltańskiego. Budynki szpitala zostały poważnie uszkodzone w trakcie II Wojny Światowej. Przywrócono je jednak do użytku po wojnie, dzięki czemu mogły służyć ludziom do roku 2000, kiedy to jego oddziały zostały przeniesione do szpitala w dzielnicy Orzepowice. Od tego też czasu następował proces degradacji budynków dawnego szpitala. W roku 2016 szpital stał się własnością miasta Rybnika.

Obiekt składa się z kompleksu budynków zlokalizowanych pomiędzy ulicą Miejską, Klasztorną i 3 Maja: pawilon Juliusz, pawilon Rafał, budynku byłego oddziału dermatologicznego, stara apteka oraz budynki byłego pogotowia ratunkowego. Częścią „Juliusza” jest również górująca nad całym kompleksem piękna bryła dawnej, zdesakralizowanej już kaplicy. W miejsce przyszpitalnej apteki powstały nowocześnie wyposażone sale praktycznej nauki zawodu Zasadniczej Szkoły Zawodowej Izby Rzemieślniczej. Dawny oddział dermatologii został przekształcony na Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej oraz Filię Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego. W pawilonie „Rafał” powstało natomiast Muzeum Medycyny i Farmacji.

Trwają prace remontowe związane z budynkiem „Juliusz”, w ramach którego powstanie interaktywna wystawa poświęcona przyrodzie. Całość stanowić będzie Edukatorium Juliusz. Odnowiona zostanie również przyszpitalna kaplica, która należy do odrębnego właściciela.

W ramach zagospodarowania przestrzeni w obszarze pomiędzy ul. Klasztorną, Miejską i parkiem Bukówka zmieni się układ komunikacyjny, powstaną nowe alejki o nawierzchni z kostki klinkierowej, nawiązujące do elewacji zabytkowych budynków. Zostaną również posadzone nowe gatunki drzew i zieleni niskiej. Pojawiają się elementy małej architektury oraz nowe oświetlenie ledowe. Od strony dziedzińca będą to stylizowane lampy, a od ul. Klasztornej zewnętrzne iluminacje pawilonów Rafał i Juliusz. Od strony ulicy Miejskiej nastąpi częściowy demontaż ceglanego ogrodzenia, które zostanie uzupełnione o stylowe, kute przesłá. Podobnie też wyglądał będzie płot od strony Klasztornej.

Źródło: UM Rybnika

7.3. Edukacja regionalna

Celem edukacji regionalnej jest ukształtowanie poczucia tożsamości regionalnej jako postawy zaangażowania się w funkcjonowanie własnego środowiska, tak, aby możliwe było autentyczne otwarcie się na inne społeczności i kultury. Edukacja ta zapewnia wiedzę o własnym regionie w powiązaniu z szerszą rzeczywistością narodową i cywilizacyjną. Istotą tej wiedzy jest tradycja, której znajomość daje szansę na pogłębione rozumienie etosu.

Aby edukacja była skuteczna, powinna być krzewiona od dzieciństwa. W trakcie trwania procesu rewitalizacji udało się w Rybniku przygotować liczne pomoce dydaktyczne do edukacji regionalnej, przeznaczone dla uczniów szkół podstawowych:

- 1) Podręcznik edukacji regionalnej dla nauczycieli „Energia tradycji”. Uświadamia on o znaczeniu edukacji regionalnej oraz o jej interdyscyplinarnym charakterze. Daje wskazówki, skąd czerpać treści do nauczania oraz prezentuje różne techniki prowadzenia zajęć. Podkreśla znaczenie dobrze napisanego programu i zeszytu ćwiczeń. Zapoznaje nauczyciela z trudnościami, jakie może spotkać na swojej

drodze, np. w kwestii uczenia gwary w obliczu uczniów, którzy na co dzień się nią nie posługują. Podręcznik dostarcza również gotowe do wykorzystania zagadnienia, wraz z zakładanymi przy nich osiągnięciami ucznia oraz z pytaniami, jakie uczniowie mogą przy ich okazji zadawać.

2) Gra Memory „Dzielnica, ulica, podwórko”. Zestaw składa się z maty dydaktycznej oraz z 64 kart. Mata dydaktyczna podzielona jest na 36 pól. Pola posiadają adresację za pomocą kombinacji oznaczenia kolumn i wierszy. Karty podzielono tematycznie, tworząc pary. Celem gry jest wyszukiwanie tych par. Dzięki grze uczeń utrwala wiedzę z zakresu opisywanych dzielnic, a także legend, zabytków, potraw kulinarnych oraz ciekawostek przyrodniczych.

3) Gra multimedialna „Osobowości Rybnika”. Gra wykonana jest za pomocą oprogramowania do tablic interaktywnych, które łączy w sobie prostotę tradycyjnych narzędzi dydaktycznych z korzyściami, jakie przynoszą technologie informacyjne i komunikacyjne. Dziecko powinno przesunąć grafiki przedstawiające poszczególne składniki tak, by znalazły się w odpowiednim polu. Poprawny wybór sygnalizowany jest kolorem zielonym, błędny — czerwonym. Aplikacja pozwala na wielokrotne poprawianie błędnych wskazań.

4) Puzzle „Rybnickie pejzaże”, które przedstawiają charakterystyczne dla krajobrazu Rybnika miejsca. W lewym górnym rogu puzzli umieszczono mapę dzielnic Rybnika w celu jej utrwalenia przez uczniów.

5) Zeszyt edukacyjny do edukacji regionalnej „Kluska Wandruska”. Przygotowany przez znaną z twórczości plastycznej i malarskiej rybnicką artystkę, Kazimierę Drewniak-Worynę, zeszyt ma na celu wzmocnienie więzi emocjonalnej z miejscem urodzenia oraz naukę śląskiej gwary. Rozkład materiału osadzony jest w pięciu modułach tematycznych, dotyczących kolejno: domu rodzinnego, otoczenia przyrodniczego, architektury, lokalnych profesji oraz procesu rewitalizacji.

6) Makieta Familoka. Jest to zestaw do samodzielnego poskładania i pomalowania. Ma ona na celu zapoznanie z zaletami i wadami stosowanych rozwiązań materiałowych i konstrukcyjnych familoka. Stwarza również okazję do opowiedzenia o zjawisku wielokulturowości w związku z kształtowaniem się tożsamości śląskiej w drugiej połowie XIX wieku oraz w okresie migracji ludności w latach dynamicznego rozwoju przemysłu.

Źródło: UM Rybnika

8. Analiza realizacji podstawowych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych

Podczas przeprowadzanych w ramach przygotowywania LPR warsztatów i konsultacji społecznych ustalone zostały przedsięwzięcia i projekty mające służyć osiągnięciu zamierzonych celów dla poszczególnych obszarów poddanych rewitalizacji. Na podstawie danych z wydziałów, jednostek organizacyjnych oraz podmiotów zewnętrznych opracowano karty monitoringu poszczególnych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych. Dane te są aktualne na dzień 31.12.2021 roku, należy jednakże podkreślić, że część zadań jest w trakcie realizacji.

Karta projektu 1.

Nazwa projektu	Rewitalizacja budynku byłej sprężarkowni na terenie Zabytkowej Kopalni „Ignacy” w Rybniku na potrzeby lokalnej społeczności
Podmiot realizujący	Miasto Rybnik — Urząd Miasta Rybnika
Okres realizacji rzeczowej	2018 — 2021
Rzeczywisty czas realizacji	Dokumentacja: 2016 Prace budowlane: 2019 — 2020
Całkowita rzeczywista wartość	6 054 496,64 zł
Wkład własny (rzeczywisty)	320 081,98 zł

EFS	–
EFRR	5 130 792,06 zł
Budżet Państwa	603 622,60 zł
Produkty i rezultaty	<p>Produkty: zmodernizowany budynek</p> <p>Rezultaty:</p> <ul style="list-style-type: none"> — 13 podmiotów działających w zmodernizowanym budynku — około 2500 osób korzystających z nowej infrastruktury — od poniedziałku do piątku prowadzone są zajęcia w świetlicy przez Stowarzyszenie 17-tka, w których uczestniczy 35-40 dzieci, — w pomieszczeniach budynku zostały wydzielone pomieszczenia na klub mieszkańców.
Stopień wykonania projektu	Zrealizowano

Karta projektu 2.

Nazwa projektu	Modernizacja budynków nadszybia i maszynowni szybu „Kościuszko” na terenie Zabytkowej Kopalni „Ignacy” w Rybniku
Podmiot realizujący	Miasto Rybnik — Urząd Miasta Rybnika
Okres realizacji	2018 — 2022

rzeczowej	
Rzeczywisty czas realizacji	<p>Dokumentacja: 2015 — 2016</p> <p>Prace budowlane: 2019 — 2021</p> <p>Aranżacja wystawiennicza: 2021 — 2022</p>
Całkowita rzeczywista wartość	19 081 532,17 zł
Wkład własny (rzeczywisty)	14 650 624,23 zł
EFS	–
EFRR	4 430 907,94 zł
Fundusz Spójności/Budżet Państwa	W ramach projektu „Rewitalizacja miasta – nowa energia rybnickiej tradycji” sfinansowano częściowo koszt wykonania dokumentacji (koszt ujęty został w budżecie w/w projektu)
Produkty i rezultaty	–
Stopień wykonania projektu	W trakcie realizacji

Karta projektu 3.

Nazwa projektu	Zagospodarowanie otoczenia Zabytkowej Kopalni „Ignacy” w Rybniku na potrzeby lokalnej społeczności
Podmiot realizujący	Miasto Rybnik — Urząd Miasta Rybnika Zabytkowa Kopalnia Ignacy Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku Stowarzyszenie Zabytkowej Kopalni „Ignacy”
Okres realizacji rzeczowej	2018 — 2022
Rzeczywisty czas realizacji	Dokumentacja: 2019 Prace budowlane: 2020 — 2022
Całkowita rzeczywista wartość	3 973 264,66 zł
Wkład własny (rzeczywisty)	848 691,59 zł
EFS	—
EFRR	2 794 775,90 zł
Budżet państwa	328 797,17 zł

Produkty i rezultaty	–
Stopień wykonania projektu	W trakcie realizacji

Karta projektu 4.

Nazwa projektu	Zagospodarowanie przestrzeni wspólnych na terenie osiedla Gustawa Morcinka w Rybniku-Niewiadomiu
Podmiot realizujący	Miasto Rybnik — Zakład Gospodarki Mieszkaniowej, Spółdzielnia Mieszkaniowa Orłowiec, Rybnicka Spółdzielnia Mieszkaniowa
Okres realizacji rzeczowej	Planowany w latach 2018 — 2020
Rzeczywisty czas realizacji	–
Całkowita rzeczywista wartość	–
Wkład własny (rzeczywisty)	–
EFS	–
EFRR	–

Produkty i rezultaty	–
Stopień wykonania projektu	Nie zrealizowano

Karta projektu 5.

Nazwa projektu	Program wzmocnienia potencjału społecznego społeczności z terenu osiedla Gustawa Morcinka w Rybniku-Niewiadomiu
Podmiot realizujący	Miasto Rybnik Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku Stowarzyszenie 17-tka
Okres realizacji rzeczowej	2018 — 2020
Rzeczywisty czas realizacji	2018: program był realizowany jako element projektu „Rewitalizacja miasta – nowa energia rybnickiej tradycji” 2019 — 2020: program był realizowany jako element projektu „reWITA” 2021 — 2022: program jest realizowany jako element projektu „3R – Rodzina Rozwój Rybnik”
Całkowita rzeczywista wartość	Koszty programu są ujęte w ramach w/w projektów

Wkład własny (rzeczywisty)	—
EFS	—
EFRR	—
Produkty i rezultaty	<p>W ramach wyżej wskazanych projektów zrealizowano:</p> <ul style="list-style-type: none"> — inicjatywy obywatelskie poprzez realizację konkursów na granty dla mieszkańców dzielnicy, — uruchomienie i funkcjonowanie klubu mieszkańców w trakcie trwania projektów, — stałe wsparcie animatorów społecznych i organizatorów społeczności lokalnej, — wsparcie z zakresu reintegracji społeczno-zawodowej dla osób wykluczonych społecznie oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym wsparcie trenera pracy, doradcy zawodowego, szkoleń zawodowych oraz staży, — organizację wydarzeń kulturalnych, artystycznych i społecznych przy współpracy z interesariuszami rewitalizacji, — w ramach projektu „3R Rodzina Rozwój Rybnik” środowisko lokalne, w tym 14 osób wykluczonych społecznie zostało objętych działaniami projektowymi (projekt w trakcie realizacji), — w ramach projektu „reWITA” środowisko lokalne, w tym 48 osób wykluczonych społecznie zostało objętych działaniami projektowymi, z czego 4 osoby podniosły kwalifikacje, 3 podjęły pracę i 26 podniosło kompetencje; — w ramach projektu „Alternatywa II” 7 osób było objętych

	działaniami projektowymi, 2 z nich podjęły pracę i nabyły kompetencje.
Stopień wykonania projektu	Zrealizowano

Karta projektu 6.

Nazwa projektu	Przedsiębiorstwo Społeczne na „Ignacu” – działalność Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej w Subregionie Zachodnim Województwa Śląskiego
Podmiot realizujący	Centrum Inicjatyw Społecznych CRIS (Rybnik) wspierające rybnickie organizacje pozarządowe Industrialne Centrum Kultury
Okres realizacji rzeczowej	2018 — 2020
Rzeczywisty czas realizacji	Zadanie nie zostało zrealizowane ze względu na brak podmiotów zainteresowanych prowadzeniem takiej działalności
Całkowita rzeczywista wartość	—
Wkład własny (rzeczywisty)	—

EFS	–
EFRR	–
Produkty i rezultaty	–
Stopień wykonania projektu	Nie zrealizowano

Karta projektu 7.

Nazwa projektu	Adaptacja zabytkowego pawilonu oddziału dermatologii dawnego Szpitala Miejskiego nr 1 w Rybniku na potrzeby Centrum Usług Wsparcia Rozwoju Rodziny
Podmiot realizujący	Miasto Rybnik — Urząd Miasta Rybnika
Okres realizacji rzeczowej	2017 — 2018
Rzeczywisty czas realizacji	Dokumentacja: 2016 Prace budowlane: 2018 — 2019
Całkowita rzeczywista wartość	3 715 514,37 zł
Wkład własny	943 898,13 zł

(rzeczywisty):	
EFS	–
EFRR	2 771 616,24 zł
Produkty i rezultaty	<p>Produkty: zmodernizowany budynek</p> <p>Rezultaty: z nowej infrastruktury skorzystało 4086 osób, w tym dzieci, ich rodziny oraz osoby ubiegające się o zostanie rodzinami zastępczymi</p>
Stopień wykonania projektu	Zrealizowano

Karta projektu 8.

Nazwa projektu	Modernizacja zabytkowego pawilonu „Juliusz” dawnego Szpitala Miejskiego nr 1 w Rybniku
Podmiot realizujący	Miasto Rybnik — Urząd Miasta Rybnika
Okres realizacji rzeczowej	2022 - 2023
Rzeczywisty czas realizacji	<p>Dokumentacja: 2015 — 2016</p> <p>Prace budowlane: 2022 — 2023</p>

Całkowita rzeczywista wartość	Poniesione nakłady: 1 039 536,01 zł Planowane nakłady: 22 583 537,58 zł
Fundusz Spójności/Budżet Państwa	W ramach projektu „Rewitalizacja miasta – nowa energia rybnickiej tradycji” sfinansowano częściowo koszt wykonania dokumentacji (koszt ujęty został w budżecie w/w projektu)
Produkty i rezultaty	–
Stopień wykonania projektu	W trakcie realizacji

Karta projektu 9.

Nazwa projektu	Modernizacja zabytkowego pawilonu „Rafał” dawnego Szpitala Miejskiego nr 1 w Rybniku
Podmiot realizujący	Miasto Rybnik — Urząd Miasta Rybnika
Okres realizacji rzeczowej	2019 — 2022
Rzeczywisty czas realizacji	Dokumentacja: 2016 Prace budowlane: 2019 — 2022
Całkowita rzeczywista wartość	13 885 561,27 zł

Wkład własny (rzeczywisty):	8 389 734,19 zł
EFS	–
EFRR	5 495 827,08
Fundusz Spójności/Budżet Państwa	W ramach projektu „Rewitalizacja miasta – nowa energia rybnickiej tradycji” sfinansowano częściowo koszt wykonania dokumentacji aranżacji wystawienniczej (koszt ujęty został w budżecie w/w projektu)
Produkty i rezultaty	–
Stopień wykonania projektu	W trakcie realizacji

Karta projektu 10.

Nazwa projektu	Modernizacja zabytkowego budynku byłej kaplicy przyszpitalnej dawnego Szpitala Miejskiego nr 1 w Rybniku
Podmiot realizujący	Stowarzyszenie „Rybnik Nasze Miasto”
Okres realizacji rzeczowej	2018 — 2019
Rzeczywisty czas	Zadanie nie zostało zrealizowane, wykonane zostały jedynie prace

realizacji	związane z remontem dachu
Całkowita rzeczywista wartość	–
Wkład własny (rzeczywisty):	–
EFS	–
EFRR	–
Produkty i rezultaty	–
Stopień wykonania projektu	Nie zrealizowano

Karta projektu 11.

Nazwa projektu	Centrum Usług Wsparcia Rozwoju Rodziny w Rybniku / Rybnicka Akademia Rodziny
Podmiot realizujący	Lider: Stowarzyszenie 17-tka Miasto Rybnik — Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Rybniku, Wojewódzki Ośrodek Adopcyjny Filia w Rybniku, Stowarzyszenia działające na rzecz wsparcia rodziny

Okres realizacji rzeczowej	2019 — 2021
Rzeczywisty czas realizacji	2018 — 2020
Całkowita rzeczywista wartość	3 715 514,37 zł
Wkład własny (rzeczywisty):	1 038 991,75 zł
EFS	2 676 522,62 zł
EFRR	—
Produkty i rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> — 1691 osób wzięło udział w spotkaniach małoletnich dzieci z krewnymi — 108 osób skorzystały z diagnozy psychologiczno-pedagogicznej — 28 osób skorzystało ze szkolenia na niezawodną rodzinę zastępczą — 18 osób skorzystało ze szkolenia dla niezawodnych rodzin zastępczych, które podjęły decyzję o pozostaniu zawodową rodziną zastępczą — 75 osób skorzystało z diagnozy psychologicznej dla rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka

	<ul style="list-style-type: none"> — 1349 osób skorzystało ze spotkań w sprawie oceny sytuacji dziecka przebywającego w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka — 63 osoby skorzystały ze spotkań grup wsparcia dla spokrewnionych rodzin zastępczych, zabaw karnawałowych i wieczorów filmowych — 101 osób skorzystało ze wsparcia psychologicznego — 300 osób uczestniczyło w Pikniku Rodzinnym oraz Dniu Otwartym Ośrodka Rodziny Zastępczej — 1183 osoby skorzystały z działań w ramach Rybnickiej Akademii Rodziny — 130 osób skorzystało z porad prawnych — 348 osób skorzystało z spotkania indywidualnego z psychologiem i pedagogiem — 71 osób skorzystało z grup wsparcia dla rodzin zastępczych — 78 osób skorzystało z warsztatów tematycznych dla dzieci i rodzin zastępczych — 22 osoby skorzystały ze spotkań z rodzicami biologicznymi
Stopień wykonania projektu	Zrealizowano

Karta projektu 12.

Nazwa projektu	Ośrodek wsparcia terapeutycznego i psychiatrycznego dla dzieci i młodzieży (oddział dzienny terapeutyczny) oraz leczenia uzależnień od substancji psychoaktywnych i alkoholu dla młodzieży w Rybniku
----------------	--

Podmiot realizujący	Stowarzyszenie Promocji Zdrowia i Trzeźwości "INTEGRUM" w Rybniku
Okres realizacji rzeczowej	2017 — 2018
Rzeczywisty czas realizacji	2017 — 2021
Całkowita rzeczywista wartość	2017: 245 000,00 zł (w formie dotacji) 2018: 180 000,00 zł (w formie dotacji) 2019: 200 000,00 zł (w formie dotacji) 2020: 96 352,00 zł (w formie dotacji) 2021: 160 000,00 zł (w formie dotacji)
Wysokość dotacji z UM Rybnik	2017: 245 000,00 zł 2018: 180 000,00 zł 2019: 200 000,00 zł 2020: 96 352,00 zł 2021: 160 000,00 zł

Produkty i rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> — 25 usług w ramach przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu — 24 usług w ramach przeciwdziałania uzależnieniu od narkotyków — materiały edukacyjne dla pacjentów — 1176 godzin terapii grupowej przeznaczonej dla osób uzależnionych od alkoholu — 784 godzin terapii grupowej przeznaczonej dla osób uzależnionych od narkotyków — 745 terapii indywidualnych dla osób uzależnionych od alkoholu — 913 terapii indywidualnej dla osób uzależnionych od narkotyków — 340 konsultacji lekarskich dla osób uzależnionych od alkoholu — 227 konsultacji lekarskich dla osób uzależnionych od narkotyków
Stopień wykonania projektu	Zrealizowano

Karta projektu 13.

Nazwa projektu	Rewitalizacja miasta – nowa energia rybnickiej tradycji
Podmiot realizujący	Miasto Rybnik

Okres realizacji rzeczowej	2016 — 2018
Rzeczywisty czas realizacji	2015 — 2019
Całkowita rzeczywista wartość	3 333 214,53 zł
Wkład własny (rzeczywisty):	287 118,49 zł
EFS	—
EFRR	—
Fundusz Spójności/Budżet Państwa	3 046 096,04 zł
Produkty i rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> — 105 inicjatyw na podobszarach rewitalizacji wspartych w ramach małych grantów — opisy przedmiotu zamówienia dla wyłonienia wykonawców usług do realizacji w procesie rewitalizacji, — analiza opracowana na potrzeby przygotowania i realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji, — dokumentacja techniczna i projektowa na potrzeby inwestycji na podobszarach rewitalizowanych.

Stopień wykonania projektu	Zrealizowano
----------------------------	--------------

Karta projektu 14.

Nazwa projektu	Nowa energia rybnickiej tradycji 2020/ reWITA
Podmiot realizujący	Miasto Rybnik Ośrodek Pomocy Społecznej Stowarzyszenie 17-tka Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych w Rybniku
Okres realizacji rzeczowej	2019 — 2020
Rzeczywisty czas realizacji	2019 — 2020
Całkowita rzeczywista wartość	1 853 111,44 zł
Wkład własny (rzeczywisty):	113 512,41 zł
EFS	1 739 599,03 zł
EFRR	—

Produkty i rezultaty	<p>W ramach projektu zrealizowano:</p> <ul style="list-style-type: none"> — inicjatywy obywatelskie poprzez realizację konkursów na granty dla mieszkańców dzielnicy, — funkcjonowanie klubów mieszkańców w 5 dzielnicach, — stałe wsparcie animatorów społecznych i organizatorów społeczności lokalnej, — wsparcie z zakresu reintegracji społeczno-zawodowej dla osób wykluczonych społecznie oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym wsparcie trenera pracy, doradcy zawodowego, szkoleń zawodowych oraz staży, — 109 osób objętych działaniami projektowymi, w tym 86 kobiet, — 18 osób podjęło pracę, — cztery podmioty realizujące działania aktywizacyjne na terenach problemowych. — wolontariusze wypracowali 1831 godzin na rzecz swojego lokalnego środowiska.
Stopień wykonania projektu	Zrealizowano

Karta projektu 15.

Nazwa projektu	ALTERNATYWA I – przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
----------------	--

Podmiot realizujący	Miasto Rybnik Ośrodek Pomocy Społecznej Stowarzyszenie 17-tka
Okres realizacji rzeczowej	2015 — 2017
Rzeczywisty czas realizacji	2015 — 2017
Całkowita rzeczywista wartość	1 702 410,00 zł
Wkład własny	255 361,50 zł
EFS	1 447 048,50 zł
EFRR	—
Produkty i rezultaty	— 30 osób z terenów rewitalizowanych nabyło nowe kwalifikacje, — 77 osób z terenów rewitalizowanych nabyło nowe kompetencje, — 15 osób z terenów rewitalizowanych uzyskało zatrudnienie.
Stopień wykonania projektu	Zrealizowano

Karta projektu 16.

Nazwa projektu	ALTERNATYWA II – przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
Podmiot realizujący	<p>Miasto Rybnik</p> <p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku</p> <p>Stowarzyszenie 17-tka</p> <p>Stowarzyszenie Na Rzecz Wspomagania Osób z Niepełnoprawnością i Ich Otoczenia „Razem” (Rybnik)</p> <p>Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych CRIS w Rybniku</p>
Okres realizacji rzeczowej	2018 — 2020
Rzeczywisty czas realizacji	2018 — 2020
Całkowita rzeczywista wartość	2 114 438,56 zł
Wkład własny	1 242 207,86 zł
EFS	872 230,70 zł
EFRR	—
Produkty i rezultaty	— 23 osoby z terenów rewitalizowanych nabyły nowe kwalifikacje,

	<p>— 14 osób z terenów rewitalizowanych nabyło nowe kompetencje,</p> <p>— 16 osób z terenów rewitalizowanych uzyskało zatrudnienie.</p>
Stopień wykonania projektu	Zrealizowano

Karta projektu 17.

Nazwa projektu	Ośrodek Społecznej Aktywności
Podmiot realizujący	Miasto Rybnik w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi
Okres realizacji rzeczowej	2017 — 2022
Rzeczywisty czas realizacji	<p>2018: program był realizowany jako element projektu „Rewitalizacja miasta – nowa energia rybnickiej tradycji”</p> <p>2019 — 2020: program był realizowany jako element projektu „reWITA”</p> <p>2021 — 2022: program jest realizowany jako element projektu „3R Rodzina Rozwój Rybnik”</p>
Całkowita rzeczywista wartość	Koszty programu są ujęte w ramach w/w projektów
Produkty i rezultaty	<p>Budżet równych szans – inicjatywy lokalne. W ramach projektów zrealizowano:</p> <p>— inicjatywy obywatelskie poprzez realizację konkursów na</p>

	<p>granty dla mieszkańców dzielnicy,</p> <ul style="list-style-type: none"> — uruchomienie i funkcjonowanie klubu mieszkańców w trakcie trwania projektów, — stałe wsparcie animatorów społecznych i organizatorów społeczności lokalnej, — wsparcie z zakresu reintegracji społeczno-zawodowej dla osób wykluczonych społecznie oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym wsparcie trenera pracy, doradcy zawodowego, szkoleń zawodowych oraz staży, — w ramach projektu „3R Rodzina Rozwój Rybnik ” środowisko lokalne, w tym 14 osób wykluczonych społecznie zostało objętych działaniami projektowymi (projekt w trakcie realizacji), — w ramach projektu „reWITA ” środowisko lokalne, w tym 48 osób wykluczonych społecznie zostało objętych działaniami projektowymi; 4 osoby podniosły kwalifikacje, 3 podjęły prace i 26 podniosło kompetencje
Stopień wykonania projektu	Zrealizowano

Karta projektu 18.

Nazwa projektu	Modernizacja budynków mieszkalnych przy ul. Przemysłowej w Rybniku
Podmiot realizujący	<p>Miasto Rybnik</p> <p>Zakład Gospodarki Mieszkaniowej</p>

Okres realizacji rzeczowej	2019 — 2021
Rzeczywisty czas realizacji	W ramach Projektu Rewitalizacja Miasta Nowa Energia Rybnickiej Tradycji wykonano dokumentację projektowo-kosztorysową; zadanie będzie kontynuowane w kolejnych latach
Całkowita rzeczywista wartość	14 904 000,00 zł (wartość przebudowy budynku przy ul. Przemysłowej 23a)
Wkład własny	7 879 638,20 zł
EFS	—
EFRR	—
BGK	7 024 361,80 zł
Produkty i rezultaty	—
Stopień wykonania projektu	W trakcie realizacji

Karta projektu 19.

Nazwa projektu	Utworzenie Centrum Usług Społecznych wraz z mieszkaniami socjalnymi i chronionymi w budynku przy ul. Przemysłowej
----------------	---

Podmiot realizujący	Miasto Rybnik Zakład Gospodarki Mieszkaniowej
Okres realizacji rzeczowej	2018 — 2020
Rzeczywisty czas realizacji	2019: opracowano dokumentację techniczną dla budynków Centrum, które działa w pomieszczeniu po poczcie w budynku przy ul. Przemysłowej 17
Całkowita rzeczywista wartość	Koszt ujęty w programie „Modernizacja budynków mieszkalnych przy ul. Przemysłowej w Rybniku”
Wkład własny	—
EFS	—
EFRR	—
Produkty i rezultaty	—
Stopień wykonania projektu	Projekt nie został zrealizowany

Karta projektu 20.

Nazwa projektu	Centrum Usług Społecznych przy ul. Przemysłowej w Rybniku
Podmiot realizujący	Miasto Rybnik Zakład Gospodarki Mieszkaniowej Ośrodek Pomocy Społecznej Stowarzyszenie 17-tka
Okres realizacji rzeczowej	2019 — 2022
Rzeczywisty czas realizacji	2019 — 2022: centrum działa w pomieszczeniu po pocście w budynku przy ul. Przemysłowej 17, pod nazwą Centrum Aktywności Społecznej - Klub Mieszkańców Przemysłowa 17
Całkowita rzeczywista wartość	—
Wkład własny	—
EFS	—
EFRR	—
Produkty i rezultaty	— 10 osób nabyło nowe kwalifikacje, w tym 7 kobiet — 15 osób nabyło nowe kompetencje, w tym 11 kobiet

	— 5 kobiet znalazło zatrudnienie
Stopień wykonania projektu	Zrealizowano

Karta projektu 21.

Nazwa projektu	„Czyste ciepło” – termomodernizacja oraz przyłączenie budynków mieszkalnych wielorodzinnych do sieci ciepłowniczych lub gazowych, oraz rozwój infrastruktury umożliwiającej likwidację niskiej emisji
Podmiot realizujący	Miasto Rybnik — Zakład Gospodarki Mieszkaniowej
Okres realizacji rzeczowej	2018 — 2021
Rzeczywisty czas realizacji	2019 — 2023
Całkowita rzeczywista wartość	60 547 392,18 zł
Wkład własny	4 943 424,08 zł
EFS	—
EFRR	25 433 426,36 zł

Fundusz Spójności	30 159 541,74 zł
Produkty i rezultaty	<p>— do 2021 roku wykonano 49 termomodernizacji w dzielnicy Boguszowice Osiedle, 1 budynek w Śródmieściu oraz 18 budynków w dzielnicy Niedobczyce</p> <p>— planowana oszczędność: 74 791,34 GJ</p>
Stopień wykonania projektu	W trakcie realizacji (przedsięwzięcie realizowane w ramach kilku projektów)

Karta projektu 22.

Nazwa projektu	Program Aktywności Społecznej w Boguszowicach*
Podmiot realizujący	<p>Miasto Rybnik</p> <p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku</p> <p>Stowarzyszenie 17-tka</p>
Okres realizacji rzeczowej	2018 — 2021
Rzeczywisty czas realizacji	2019 — 2020: program był realizowany jako element projektu „reWITA”
Całkowita rzeczywista wartość	Koszty programu są ujęte w ramach w/w projektu

Produkty i rezultaty	<p>W ramach wyżej skazanych projektów zrealizowano:</p> <ul style="list-style-type: none"> — inicjatywy obywatelskie poprzez realizację konkursów na granty dla mieszkańców dzielnicy, — funkcjonowanie klubu mieszkańców w trakcie trwania projektów, — stałe wsparcie animatorów społecznych i organizatorów społeczności lokalnej, — realizację wsparcia z zakresu reintegracji społeczno-zawodowej dla osób wykluczonych społecznie oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym wsparcie trenera pracy, doradcy zawodowego, szkolenia zawodowe oraz staże, — w ramach projektu „3R Rodzina Rozwój Rybnik” środowisko lokalne, w tym 34 osoby wykluczone społecznie zostały objęte działaniami projektowymi w tym okresie (projekt w trakcie realizacji) — w ramach projektu „reWITA” środowisko lokalne, w tym 102 osoby wykluczone społecznie, zostały objęte działaniami projektowymi; 9 osób podniosło kwalifikacje, 5 podjęło pracę i 21 podniosło kompetencje; — w ramach projektu „Alternatywa II” 7 osób było objętych działaniami projektowymi, 2 z nich podjęły pracę i nabyły kompetencje.
Stopień wykonania projektu	Zrealizowano

Karta projektu 23.

Nazwa projektu	Klub Integracji Społecznej „SR” / Alternatywa II*
----------------	---

Podmiot realizujący	Miasto Rybnik Ośrodek Pomocy Społecznej Stowarzyszenie 17-tka
Okres realizacji rzeczowej	2017-2018
Rzeczywisty czas realizacji	2018 — 2020: program był realizowany jako element projektu „Alternatywa II”
Całkowita rzeczywista wartość	Koszty programu są ujęte w ramach w/w projektu
Produkty i rezultaty	W ramach projektu realizowano wsparcie w ramach klubu integracji społecznej: — 21 osób (w tym 16 kobiet) nabyło nowe kwalifikacje, — 28 osób (w tym 17 kobiet) nabyło nowe kompetencje, — 8 osób (w tym 3 kobiety) znalazło zatrudnienie.
Stopień wykonania projektu	Zrealizowano

Karta projektu 24.

Nazwa projektu	Rybnicki Bank Drugiej Ręki
----------------	----------------------------

Podmiot realizujący	Stowarzyszenie 17-tka
Okres realizacji rzeczowej	2017 — 2020
Rzeczywisty czas realizacji	2017 — 2020
Całkowita rzeczywista wartość	2017: 32 540,00 zł 2018: 34 050,00 zł 2019: 36 650,00 zł 2020: 20 000,00 zł
Dotacja z UM Rybnika	2017: 20 940,00 zł 2018: 27 000,00 zł 2019: 29 600,00 zł 2020: 15 960,00 zł
Produkty i rezultaty	<p>— głównym rezultatem jest udzielone bezpośrednie wsparcie rzeczowe osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacji trudnej bądź kryzysowej (rocznie liczba osób objętych wsparciem waha się między 500 a 700 osób)</p> <p>— dodatkowym rezultatem podejmowanych działań jest wzrost świadomości związany z możliwością pomocy drugiemu człowiekowi, a także upowszechnienie idei wolontariatu i pomocy na rzecz potrzebujących.</p> <p>— ewidencjonowanie uzyskanego wsparcia rzeczowego oraz prowadzenie ewidencji odbiorców wsparcia.</p>

Stopień wykonania projektu	Zrealizowano
----------------------------	--------------

Karta projektu 25.

Nazwa projektu	Budowa zintegrowanych centrów przesiadkowych w Rybniku
Podmiot realizujący	Miasto Rybnik Polskie Koleje Państwowe (PKP)
Okres realizacji rzeczowej	2017 — 2019
Rzeczywisty czas realizacji	Dokumentacja: 2017 Prace budowlane: 2018 — 2019
Całkowita rzeczywista wartość	9 617 147,11 zł
Wkład własny (rzeczywisty):	6 066 367,65 zł
EFS	—
EFRR	3 550 779,46 zł

Produkty i rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> — Rozbudowa centrum przesiadkowego przy Dworcu Kolejowym Rybnik — Rozbudowa centrum przesiadkowego przy Dworcu Komunikacji Miejskiej przy ul. Budowlanych w Rybniku — Budowa pieszo-rowerowego ciągu komunikacyjnego łączącego ulicę Mikołowską w dzielnicy Paruszowiec-Piaski z ul. Żużłową w dzielnicy Rybnik-Północ — Budowa pieszo-rowerowego ciągu komunikacyjnego na odcinku ulic Rudzka — Wierzbowa — Wybudowanie dróg rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych oraz wyznaczonych przejazdów na jezdnie na ulicy Raciborskiej — Wybudowanie dróg rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych oraz wyznaczonych przejazdów na jezdnie na ulicy Żorskiej.
Stopień wykonania projektu	Zrealizowano

Karta projektu 26.

Nazwa projektu	Prowadzenie Placówek Wsparcia Dziennego na obszarze rewitalizacji (projekt 3-letni)
Podmiot realizujący	Stowarzyszenie 17-tka Stowarzyszenie Na Rzecz Pomocy i Wspierania Dzieci i Młodzieży „Uskrzydleni”
Okres realizacji rzeczowej	2017 — 2022

Rzeczywisty czas realizacji	2018 — 2020
Całkowita rzeczywista wartość	9 183 391,60 zł (dotacja z budżetu Miasta Rybnika)
Produkty i rezultaty	<p>W ramach projektu z pomocy skorzystało:</p> <ul style="list-style-type: none"> — 80 dzieci w Placówce Wsparcia Dziennego „Klub 17-tka” — 60 dzieci w Klubie Środowiskowym „Maszkeciarnia” — 60 dzieci w Placówce Wsparcia Dziennego „Ekipa z Placu” — 45 dzieci w Placówce Wsparcia Dziennego „Niewiadom” — 30 dzieci w Placówce Wsparcia Dziennego „Ekipa z Miasta” — stworzenie bezpiecznego środowiska poprzez zapewnienie pomocy wychowawczej, dydaktycznej i specjalistycznej dla 305 podopiecznych objętych wsparciem w skali całego roku, przy osiągniętej 75% frekwencji tygodniowej — zminimalizowanie negatywnego wpływu środowiskowych czynników ryzyka na funkcjonowanie społeczne wychowanków. Brak nowych zachowań antyspołecznych u wychowanków jest dowodem na to, że działania przyczyniły się do ograniczenia tych zachowań — poprzez realizację działań i rozwój systemu wsparcia (szczególnie poprzez uruchomienie Rybnickiej Akademii Rodziny) podniesienie jakości udzielanej pomocy wychowawczej, dydaktycznej i specjalistycznej u wszystkich wychowanków objętych wsparciem w ramach zadania publicznego — podniesienie samooceny wychowanków na drodze realizacji codziennego wsparcia pedagogicznego i cyklicznego wsparcia

	<p>psychologicznego. Poziom samooceny mierzony był w oparciu o codziennie prowadzoną obserwację funkcjonowania psychospołecznego podopiecznych</p> <p>— podniesienie i utrwalenie poziomu bezpieczeństwa wychowanków na drodze rozwoju systemu wsparcia, a także poprzez uczestnictwo w tworzeniu programu animacyjno-partycypacyjnego w ramach projektu rewitalizacji, w którym placówki w wybranych dzielnicach uaktywniały się w zakresie potrzebnych dla realizacji założonych celów</p> <p>— wyrównanie szans edukacyjnych, udostępnienie dóbr kultury, poszerzanie wiedzy o świecie, ułatwianie dostępu do nowych technologii za sprawą organizacji codziennych warsztatów edukacyjnych, a także poprzez organizację wyjść i wyjazdów do instytucji kultury, do kin i miejsc animacji</p> <p>— rozwój pasji życiowych i zainteresowań wychowanków poprzez prowadzenie cyklicznych zajęć animacyjnych (m.in.: zajęć rękodzielniczych, zajęć muzycznych, fotograficznych, filmowych, sportowych i kulinarnych)</p>
Stopień wykonania projektu	Zrealizowano

9. Podsumowanie i rekomendacje

Rewitalizacja to proces, który jest ukierunkowany na wyprowadzenie określonego obszaru ze stanu kryzysowego. Miasto Rybnik od wielu lat, jeszcze przed wdrażaniem programów rewitalizacji, podejmowało działania mające na celu uzdrowienie sytuacji społeczno-gospodarczej na określonych terenach problemowych. Najlepszym tego przykładem są zarówno działania o charakterze społecznym, realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej oraz organizacje pozarządowe, jak również infrastrukturalnym, m.in. modernizacja zespołu budynków byłego szpitala miejskiego przy ul. Rudzkiej, czy realizacja programu aktywizacji społeczno-gospodarczej na terenach po byłej kopalni Rymer. Pierwszy program rewitalizacji został uchwalony przez Radę Miasta Rybnika w 2005 roku, następny w 2009 roku (na lata 2007 — 2013), a kolejny w 2017 roku. Planowana jest kontynuacja działań rewitalizacyjnych w kolejnych latach w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji.

Program na lata 2014 — 2020 cechował się realizacją wielu projektów finansowanych ze środków zewnętrznych, zarówno w warstwie społecznej: m.in. „Rewitalizacja – nowa energia rybnickiej tradycji”, „reWITA”, „3R Rodzina Rozwój Rybnik”, jak i w zakresie infrastruktury: m.in. rewitalizacja Zabytkowej Kopalni Ignacy, czy zespołu obiektów byłego szpitala miejskiego nr 1, tzw. „Strefy Juliusza”. Wiele inicjatyw było ściśle związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego i adaptacją obiektów na nowe funkcje, między innymi o charakterze muzealnym, społecznym i dydaktycznym.

Systematyczna i kompleksowa współpraca Urzędu Miasta Rybnika z organizacjami pozarządowymi i instytucjami działającymi w obszarze polityki społecznej stanowi duży atut zrealizowanego programu. Efektem są projekty, które na skutek zaangażowania mieszkańców przyczyniły się do poprawy ich sytuacji życiowej oraz budowania społeczeństwa obywatelskiego. Z kolei organizacje pozarządowe, mimo niewielkich możliwości finansowania działań i pozyskiwania środków zewnętrznych, mogą pochwalić się wzorowymi wynikami zrealizowanych projektów. Dzieje się tak ze względu na ich lepszą znajomość potrzeb mieszkańców oraz większą łatwość dotarcia do grup problemowych.

Słabą stroną realizowanego Programu była mała liczba działań o charakterze gospodarczym, które przyczyniłyby się do stworzenia nowych miejsc pracy na obszarze rewitalizacji. Jednym z przykładów jest zrealizowany projekt w dzielnicy Paruszowiec-Piaski polegający na adaptacji historycznych obiektów przemysłowych (obszar dawnej huty „Silesia”) pod działalność związaną z branżą motoryzacyjną. W ten sposób stworzone zostały nowe miejsca pracy oraz zachowane zostały budynki stanowiące dziedzictwo kulturowe naszego miasta. Mocną stroną Programu było duże zaangażowanie mieszkańców na każdym etapie jego wdrażania, głównie dzięki realizacji projektów społecznych. Organizacja spotkań z mieszkańcami i współpraca z liderami środowisk lokalnych pozwoliły na aktywny udział najbardziej zainteresowanych osób. Zrealizowane zostały badania ankietowe oraz przeprowadzono cykl spotkań z mieszkańcami, poświęcony diagnozie problemów i potrzeb mieszkańców dzielnicy na etapie opracowania niniejszego Programu Rewitalizacji. W celu umożliwienia jak najszerszej grupie osób wzięcia udziału w warsztatach zostały one zaplanowane na godziny popołudniowe i zorganizowane w łatwo rozpoznawalnych i dostępnych miejscach, takich jak miejscowe szkoły czy domy kultury. Spotkania przebiegały w formie interaktywnych warsztatów z wykorzystaniem elementów metody „Planning for Real”, czyli na podstawie szczegółowej mapy dzielnicy oraz kart problemów/sugestii. Każdy z uczestników miał możliwość wypowiedzenia swojego zdania na temat dzielnicy w zakresie obszarów zdegradowanych, bezpieczeństwa, społeczności lokalnej, zdrowia, pracy i edukacji. W ramach projektu „Rewitalizacja – nowa energia rybnickiej tradycji” zrealizowano 105 przedsięwzięć w formie małych grantów, każdy o wartości do 3 tysięcy złotych, których celem była integracja społeczna. W ten sposób miały miejsce takie wydarzenia, jak mikołajki, zabawy andrzejkowe, warsztaty rękodzielnicze, wycieczki, zajęcia fitness, spotkania młodych mam, pikniki, festyny, postawienie altanki przy familoku czy stworzenie miejsc do zabaw dla dzieci. W kolejnych programach poprawy wymaga kwestia promocji realizowanych działań, ich efektów oraz przepływu informacji pomiędzy wszystkimi uczestnikami procesu. Warto akcentować i promować to, co udało się zrealizować, tak, aby pokazać mieszkańcom, że zaangażowanie i dotychczasowe wysiłki miały sens i przyniosły wymierne efekty. Działania promocyjne powinny być realizowane na terenie całego miasta, a nie tylko w ramach obszaru rewitalizacji.

Dane zawarte w niniejszym raporcie pokazują, że sytuacja w poszczególnych obszarach uległa znacznej poprawie, jednakże nadal konsekwentnie należy prowadzić działania na wyznaczonych w programie terenach. W kolejnym programie rewitalizacji powinna nastąpić kontynuacja podjętych wyzwań, można bowiem z dużym prawdopodobieństwem stwierdzić, że sam obszar po delimitacji w znacznej mierze dotyczył będzie tych samych terenów.

Zdecydowana większość projektów ujęta w Programie została zrealizowana bądź jest w trakcie realizacji. To, że nie udało się zrealizować niektórych przedsięwzięć, jest wynikiem braku dostępnych środków finansowych oraz zmian priorytetów i potrzeb grup odbiorców, w wyniku czego realizacja projektów stała się bezzasadna. Duży wpływ na realizację projektów w latach 2020 i 2021 miała pandemia koronawirusa, która ograniczyła zakres wdrażanych przedsięwzięć, co wpłynęło na osiągnięte efekty.

Analizując wymienione w dokumencie wskaźniki, należy stwierdzić, że nastąpiła poprawa sytuacji społecznej na analizowanych obszarach, co ma odzwierciedlenie w mniejszej liczbie osób korzystających ze wsparcia instytucji pomocy społecznej w zakresie ubóstwa, spadku liczby bezrobotnych, a także spadku ilości stwierdzonych przestępstw i wykroczeń, co świadczy o poprawie bezpieczeństwa.

W badanym okresie nastąpił wzrost liczby osób korzystających ze świadczeń Ośrodka Pomocy Społecznej w analizowanych dzielnicach, z wyjątkiem dzielnicy Chwałowice i Paruszowiec-Piaski, gdzie zaobserwowano spadek liczby beneficjentów. W skali całego miasta zanotowano niewielki spadek w tym obszarze (w przeliczeniu na 1000 mieszkańców). Wzrost ten w badanych dzielnicach nie jest związany z rosnącym ubóstwem, te bowiem zmalało na obszarze całego miasta, ale ze wzrostem udzielanej pomocy ze strony OPS, gdyż wachlarz świadczeń jest szerszy niż na etapie tworzenia Programu. W 2015 roku OPS przyznał w Rybniku pomoc z powodu ubóstwa 1796 rodzinom, podczas gdy w roku 2020 rodzin tych było 1203.

Poprawiła się sytuacja na rynku pracy, gdyż liczba bezrobotnych w Rybniku w 2015 roku wynosiła 3844, podczas gdy w roku 2020 zmalała do 2469. W tym okresie udział bezrobotnych w ludności ogółem w Rybniku spadł z 2,8% do 1,9%. W porównaniu roku 2015 z rokiem 2020 bezrobocie maleje nie tylko na tle całego miasta, ale również tych dzielnic, w których znajdują się obszary objęte rewitalizacją. Sytuacja ogólnoswiatowa związana z pandemią koronawirusa wpłynęła na

spowolnienie aktywności gospodarczej, co również miało wpływ na rybnickie dzielnice. Z tego właśnie powodu zaobserwowano spadek liczby przedsiębiorców zaangażowanych w aktywizację osób bezrobotnych.

Dane w zakresie bezpieczeństwa pokazują spadek stwierdzonych przestępstw w mieście Rybnik, z 3119 stwierdzonych przestępstw w roku 2015 do 2708 w roku 2020. Zmiana nastąpiła również w dzielnicach objętych rewitalizacją. W każdej z nich liczba stwierdzonych przestępstw zmniejszyła się ponad dwukrotnie.

Największy spadek zaobserwowano w Śródmieściu, z 993 do 358. Liczba wykroczeń stwierdzonych przez Straż Miejską zmalała w największym stopniu w dzielnicy Boguszowice-Osiedle (ponad dwukrotnie).

W obszarze gospodarki na przestrzeni lat 2015 — 2020 nastąpił w Rybniku spadek ilości nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, z 1 036 do 889. Do roku 2018 odnotowano wzrost liczby nowo zarejestrowanych firm, jednak pandemia zmniejszyła tę liczbę w sposób znaczny w roku 2020. Mimo to liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą nieznacznie wzrosła w ciągu analizowanych lat.

Wzrosło w sposób znaczny zadłużenie czynszowe w budynkach komunalnych.

Najgorzej pod tym względem jest w dzielnicy Paruszowiec-Piaski, gdzie na przestrzeni lat 2015 — 2020 zadłużenie wzrosło z ponad trzech milionów złotych do kwoty powyżej siedmiu milionów złotych.

We wszystkich dzielnicach zmalała liczba dni z przekroczonym poziomem dopuszczalnym szkodliwego pyłu zawieszonego PM10 oraz PM2.5. Największe zmiany zaobserwowano w Chwałowicach, gdzie liczba dni zmalała na przestrzeni lat 2018 — 2020 ze 125 do 52, a średnioroczne stężenie pyłu zawieszonego PM 2,5 z 32 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ do 21 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, oraz w Niewiadomiu, gdzie liczba dni zmalała z 161 do 97, a stężenie z 39 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ do 26 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Nadal jednak należy podejmować działania zmierzające do poprawy jakości powietrza, gdyż pod tym względem Rybnik wygląda bardzo niekorzystnie na tle innych miast regionu.

Dla miasta Rybnika największym problemem i wyzwaniem jest sytuacja demograficzna, od kilku bowiem lat następuje systematyczny spadek liczby osób je zamieszkujących. W badanym okresie miał miejsce spadek liczby ludności o 5545 osób. Tendencja ta zauważalna jest zarówno w regionie, jak i na terenie całego kraju. Z prognoz demograficznych GUS-u wynika, że proces depopulacji miasta będzie nadal postępował. Dodatkowo zwiększa się ujemne saldo migracji. W roku

2018 wynosiło 462 osoby, a w roku 2020 wynosiło 507 osób.

Realizacja Programu pokazała, że ze względu na indywidualne ograniczenia wynikające ze specyfiki podmiotu dysponującego określonymi danymi nie jest możliwa późniejsza agregacja tych danych na poziomie danego obszaru problemowego. Dane dostępne są na poziomie całej dzielnicy, czasem również jeszcze większej przestrzeni, co ma znaczący wpływ na ocenę realizacji Programu w poszczególnych obszarach. Przedstawione wskaźniki często okazywały się niewystarczające, a niektóre z nich okazały się nieadekwatne do badanych problemów. Ponadto znaczący wpływ na problemy w zbieraniu i agregacji danych do raportu ma brak spójnego systemu teleinformatycznego do monitorowania i zbierania informacji. System taki pozwoliłby na systematyczne gromadzenie danych na potrzeby monitoringu wskaźników i tworzenia raportów. Rekomenduje się jego opracowanie na potrzeby nowego Programu.